RTÜK
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

MEDYA OKURYAZARLIĞI ARAŞTIRMASI

BASKI 2016
ANKARA

BU YAYININ 5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU'NA GÖRE HER HAKKI T.C. RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULUNA AİTTİR. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLER TARAFINDAN İZİNSİZ ÇOĞALTILAMAZ VE DAĞITILAMAZ.

YAYIN NO : 2016 /1

YAYIN VE BİLGİ TALEPLERİ İÇİN

T.C. RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU
KAMUOYU, YAYIN ARAŞTIRMALARI VE ÖLÇME DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Adres :Üniversiteler Mh. 1597. Cadde No: 13 06800 Bilkent Çankaya Ankara
Telefon : 0 (312) 266 19 44 **Faks** : 0 (312) 266 20 09
E- Posta : kamuoyu@rtuk.gov.tr **Internet Web** : http:// www.rtuk.gov.tr

VERİ HAZIRLAMA VE DEĞERLENDİRME

VERİ DEĞERLENDİRME:	Şemsettin GÜRPINAR	Daire Başkanı
	Dinser ŞAHİN	Daire Başkan Yardımcısı
	Atakan ERDEM	Üst Kurul Uzmanı
	Deniz GÜLER	Üst Kurul Uzmanı
	Emel SAPMAZ	Üst Kurul Uzmanı
	Özge KÜÇÜKALİ MAVİ	Üst Kurul Uzman Yardımcısı
	Emine Merve GÜNDOĞAN	Üst Kurul Uzman Yardımcısı
	Ergün BİLEN	Üst Kurul Uzman Yardımcısı
VERİ HAZIRLAMA VE SAHA:	Didem ÖNEŞ	Müdür
	Çiçek ERDOĞAN	Üst Kurul Uzmanı
	Mevlüt ÖZ	Üst Kurul Uzmanı
	Yeşim SAAT	Üst Kurul Uzmanı
	Resul AKAY	Uzman
	İhsan ŞAHİN	Uzman
	Defne UĞURLU	Programcı
	Meltem PEKDEMİR	Şef
	Nurten Polat YERLİKAYA	Şef
	Soner KALELİ	Teknisyen
	Deniz PİŞKİN	Memur
	Turan SARIKAYA	Memur

ÖNSÖZ

Günümüzde iletişim araçları teknolojinin sunduğu imkânlarla büyük bir hızla ilerleme göstermektedir. Çeşitlenen iletişim araçlarının her biri bireylerin yaşantısına kolaylık katmakla birlikte, birtakım dezavantajları beraberinde getirmektedir. İletişim araçlarının olumsuz yönlerine en açık olan grup kuşkusuz çocuklar olmaktadır. Yeni medya mecraları çocuklar üzerinde her türlü olumsuz etkiyi göstermektedir. Özellikle televizyon olumlu etkileri yanında, verdiği zararlar itibariyle kişileri pasif hale getirmekte, şiddeti bir çözüm aracı olarak göstermekte ve bireylerin yerel ve kültürel değerlerini tahrip etmektedir.

Televizyonun yanında cep telefonu, internet gibi değişik iletişim araçları da çocukların gündelik yaşantılarında oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu açıdan, çocukları her yönde etkileme gücündedir. İşte tam bu sebepten ötürü birçok gelişmiş ülkede olduğu gibi Türkiye'de de medya okuryazarlığı dersi eğitim müfredatının içerisine girmiştir. Çocukların, medyadaki mesajlara ulaşma, bunları çözümleme, gerçekle kurguyu ayırt edebilme ve eleştirel bakabilme yetisini "Medya Okuryazarlığı" dersiyle kazanmaları hedeflenmektedir. Bu kapsamda, bu derse ilişkin olarak öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amacıyla Medya Okuryazarlığı-2015 Araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede öğrenciler üzerinde farklı araştırma teknikleri uygulanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte planlanan araştırmada 13-16 yaş aralığında Medya Okuryazarlığı dersi almış öğrencilerin iletişim araçları kullanım alışkanlıkları ile dersin kazanımları ve içeriğine ilişkin kanaatlerin belirlenmesi amaçlanmış olup önemli veriler elde edilmiştir. Kuşkusuz bu veriler başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere, Medya Okuryazarlığı dersini veren öğretmenler ve okul idareleri açısından önemli bir kılavuz olacaktır.

Araştırmanın planlanmasını ve gerçekleşmesini sağlayan Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığının değerli çalışanlarına teşekkür ediyor; araştırmanın sonuçları itibarıyla Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer tüm paydaşlara ve kamuoyuna faydalı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. İlhan YERLİKAYA

Üst Kurul Başkanı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 3
GİRİŞ 5
BİRİNCİ BÖLÜM 9
ÖRNEKLEMİN ÖZELLİKLERİ VE ARAŞTIRMA BULGULARI 10
İKİNCİ BÖLÜM 25
GENEL DEĞERLENDİRME 25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 43
İLETİŞİM ARAÇLARINA İLİŞKİN BİLGİLER 43
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 67
TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER 67
BEŞİNCİ BÖLÜM 85
RADYO DİNLEME ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER 85
ALTINCI BÖLÜM 97
CEP TELEFONU KULLANIM ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER 97
YEDİNCİ BÖLÜM 133
İNTERNET KULLANIM ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER 133
SEKİZİNCİ BÖLÜM 177
MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER 177
DOKUZUNCU BÖLÜM 225
MEDYA OKURYAZARLIĞI ARAŞTIRMASI-2015 ANKETİ GÜVENİRLİK VE GEÇERLİLİK ANALİZİ 225
ONUNCU BÖLÜM 231
SONUÇ VE ÖNERİLER 231
GRAFİKLER LİSTESİ 237
TABLOLAR LİSTESİ 241
KAYNAKÇA 245

GİRİŞ

Teknolojinin hızla geliştiği günümüz dünyasında kitle iletişim araçlarının kullanımı ve işlevleri de hızla değişip çeşitlenmektedir. Bu değişime ayak uydurmak, yararlı taraflarını avantaj haline çevirip zararlı etkilerinin bilincinde olmak giderek önem kazanmaya başlamıştır. Bu bağlamda, medya okuryazarlığı da yaklaşık yarım yüzyıldır üzerine birçok tartışmanın yapıldığı önemli bir kavram haline gelmiştir. İlgili yazında halen kavramın tanımı üzerine birçok tartışma bulunmaktadır ancak farklı tanımların ortak tabanı olarak "kavramda sorgulama ve eleştirme yetilerinin geliştirilmesi" ön plana çıkmaktadır. Avrupa Bilgi Topluluğu (Europe's Information Society, 2007) medya okuryazarlığını "Tüm medyada kolayca iletişim sağlayabilmeyle birlikte günlük yaşantıdaki görüntü, söz ve seslere erişme, onları çözümleme ve değerlendirme yeteneği" olarak tanımlamaktadır (Kurt ve Kürüm, 2010).

Kitle iletişim araçlarının çeşitlenmesiyle birlikte bireyler artık birer pasif kullanıcı durumundan sıyrılmış, etkileşimli kullanım ortamlarına dâhil olmuştur. Bu çeşitlilik aynı zamanda, gündelik yaşantının her alanına sirayet etmektedir. Bu durum, toplumlarda medya bilincinin oluşması ihtiyacını doğurmuş ve bu doğrultuda medya kültürünü çözümleyebilen, medyada verilenleri eleştirip sorgulayabilen bireylerden oluşan bir toplum modelini kaçınılmaz kılmıştır.

Yapılan birçok araştırmaya göre, medyanın etkisi çocuk yaşlarda başlayıp ileriki dönemlerde olumlu veya olumsuz, bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, medya okuryazarlığı yetisinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması önem kazanmıştır. Küçük yaşta medya okuryazarı yetisi kazanılmasında katkı sağlayabilecek iki önemli kanal olarak ebeveynler ve okullar karşımıza çıkmaktadır. Bu yetinin ebeveynler tarafından kazandırılması hususu, çeşitli sosyo-ekonomik şartlara (eğitim, gelir, yaş vs.) sahip ailelerde medya bilincinin ve medya kültürünün çözümlenmesi yetisinin varlığını sorgulatmaktadır. Bu nedenledir ki, medya okuryazarlığının eğitim sisteminin içine dâhil edilmesi her sosyo-ekonomik sınıftan çocuğa bu konuda fırsat eşitliği sağlanmasının önünü açmaktadır.

Dünyada medya okuryazarlığı çalışmaları, medya iletilerinin kitleler üzerindeki etkileri üzerine yapılan araştırmalarla başlamıştır. 1960'lı yıllarda başlayan ve 1970'li yıllardan sonra medyanın özellikle de televizyonun olumsuz etkilerini vurgulayan araştırmaların

sonucunda, medya okuryazarlığının etkin bir şekilde uygulanması gerekliliği ortaya çıkmıştır (Gündüz Kalan, 2010).

Medya okuryazarlığının Türkiye'deki gelişimi incelendiğinde, 2004 yılında Devlet Bakanlığı bünyesinde kurulan, ülkemizin önde gelen kamu kurumlarının, sivil toplum örgütlerinin ve üniversitelerinin temsil edildiği Şiddeti Önleme Platformunda, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ilk kez ilköğretim okullarında medya okuryazarlığı derslerinin okutulmasını önermiştir. Önerinin eyleme dönüşmesi ise ilk olarak medya okuryazarlığı dersinin 2006-2007 öğretim yılında beş pilot ilde (İstanbul, İzmir, Ankara, Erzurum ve Adana) uygulanmasıyla olmuş; 2007-2008 öğretim yılından itibaren de 81 ilde tüm okullarda seçmeli ders olarak müfredata dâhil edilmiştir.

Halen okullarda seçmeli ders olarak verilen medya okuryazarlığı dersinin kazanımları, öğrencilerin iletişim araçlarını kullanma örüntüleri ile bu ders hakkındaki görüş ve önerileri bu araştırma kapsamında saptanmaya çalışılmıştır. "Medya Okuryazarlığı Araştırması-2015" Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı tarafından Mayıs 2015 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin;

İletişim araçlarına ilişkin,

Televizyon izleme alışkanlıklarına ilişkin,

Radyo dinleme alışkanlıklarına ilişkin,

Cep telefonu kullanım alışkanlıklarına ilişkin,

İnternet kullanım alışkanlıklarına ilişkin bilgileri ile

Medya okuryazarlığı dersi ile ilgili görüşleri

tespit edilmeye çalışılmıştır.

Ayrıca, araştırmada medya okuryazarlığı ile ilgili tespit edilen bulgular, yurtdışında yapılmış çalışmalar ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Medya Okuryazarlığı Araştırması-2015 çalışmasının projelendirmesi, uygulanması ve sonuçlandırılması aşamaları RTÜK Eski Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun, Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Daire Başkanı Şemsettin Gürpınar, Başkan Yardımcısı Dinser Şahin, Üst Kurul Uzmanları Atakan Erdem, Deniz Güler, Emel Sapmaz ve Üst Kurul Uzman Yardımcıları Emine Merve Gündoğan, Ergün Bilen, Özge Mavi ile RTÜK personeli, MEB uzmanları, teknik ve akademik personelin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

1. BÖLÜM

ÖRNEKLEMİN ÖZELLİKLERİ VE ARAŞTIRMA BULGULARI

ÖRNEKLEMİN ÖZELLİKLERİ VE ARAŞTIRMA BÖLGELERİ

Araştırmanın evreni 2014-2015 öğretim yılında Türkiye genelinde 8. sınıfta okuyan, medya okuryazarlığı dersini seçmiş ve eğitimini almış öğrencilerden oluşmaktadır. Medya Okuryazarlığı Araştırması İBBS 2 Bölgeleme Düzeyini temsil eden 26 ilde, 37 ilçe ve il merkezinde gerçekleşmiştir. "Medya Okuryazarlığı" dersini alan 13 - 16 yaş arası 1.273 öğrenci (%53,0 kız ve %47,0 erkek) ile 20 - 27 Mayıs 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Örnekleme tasarımı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmış olup illerdeki öğrenci sayısı ve örneklem büyüklüğü İBBS 2 düzeyi dikkate alınarak belirlenmiştir. Araştırmaya dahil edilecek okullar da örnekleme tasarımı kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından seçilmiştir. Bu kapsamda % 95 güven düzeyinde araştırmanın örneklem hatası ± 3 olarak gerçekleşmiştir.

Örneklemde yer alan öğrencilerin %6,7' si 13 yaşında, %79,2' si 14 yaşında, %13,6'sı 15 yaşında ve %0,5' i 16 yaşındadır.

Örneklemde en çok Marmara Bölgesinden (%31,7), en az da Doğu Anadolu Bölgesinden (%8) öğrenciler bulunmaktadır.

Örneklemde yer alan öğrencilerin anne eğitim düzeyi, %57,3 düşük düzey (ilkokul ve altı), %33, 1 orta düzey (ortaokul, lise veya dengi okul mezunu) ve %5,7 yüksek düzeyden (üniversite, lisansüstü eğitim) oluşmaktadır.

Örneklemde yer alan öğrencilerin baba eğitim düzeyi, %36,8 düşük düzey (ilkokul ve altı), %45 orta düzey (ortaokul, lise veya dengi okul mezunu) ve %14,1 yüksek düzeyden (üniversite, lisansüstü eğitim) oluşmaktadır.

Örneklemde yer alan öğrencilerin hanelerinde yaşayan kişi sayısı dağılımı %7,8 3 kişi ve altı, %31,89 4 kişi, %31,5 5 kişi ve %28,8 6 kişi ve üzeri şeklindedir.

Örneklemde yer alan öğrencilerin %7,3'ünün kardeşi bulunmamakta, %31,7'sinin 1 kardeşi bulunmakta, %31,9'unun 2 kardeşi bulunmakta, %14,4'ünün 3 kardeşi bulunmakta, %6,7'sinin 4 kardeşi bulunmakta, %3,9'unun 5 kardeşi bulunmakta ve %4,1' inin 6 ve daha fazla kardeşi bulunmaktadır.

Örneklemin İllere Göre Dağılımı

	SAYI	%
ADANA	77	6,0
AĞRI	15	1,2
ANKARA	60	4,7
ANTALYA	46	3,6
AYDIN	40	3,1
BALIKESİR	20	1,6
BURSA	39	3,1
ERZURUM	15	1,2
GAZİANTEP	83	6,5
HATAY	66	5,2
İSTANBUL	237	18,6
İZMİR	30	2,4
KASTAMONU	15	1,2
KAYSERİ	30	2,4
KOCAELİ	78	6,1
KONYA	31	2,4
MALATYA	33	2,6
MANİSA	49	3,8
MARDİN	50	3,9
SAMSUN	55	4,3
TEKİRDAĞ	30	2,4
TRABZON	29	2,3
ŞANLIURFA	60	4,7
VAN	39	3,1
ZONGULDAK	16	1,3
KIRIKKALE	30	2,4
TOPLAM	**1.273**	**100,0**

Örneklemin İBBS-1 Düzeyine Göre Dağılımı

	SAYI	%
İSTANBUL	237	18,6
BATI MARMARA	50	3,9
EGE	119	9,3
DOĞU MARMARA	117	9,2
BATI ANADOLU	91	7,1
AKDENİZ	189	14,8
ORTA ANADOLU	60	4,7
BATI KARADENİZ	86	6,8
DOĞU KARADENİZ	29	2,3
KUZEYDOĞU ANADOLU	30	2,4
ORTADOĞU ANADOLU	72	5,7
GÜNEYDOĞU ANADOLU	193	15,2
TOPLAM	**1.273**	**100,0**

Örneklemin Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı

	SAYI	%
MARMARA	404	31,7
EGE	119	9,3
AKDENİZ	189	14,8
İÇANADOLU	151	11,9
KARADENİZ	115	9,0
DOĞUANADOLU	102	8,0
GÜNEYDOĞUANADOLU	193	15,2
TOPLAM	**1.273**	**100,0**

Araştırmada Yer Alan Okullar

İL	OKUL ADI	SAYI
Adana	Mimar Sinan Ortaokulu	42
Adana	Kozan Çanaklı Ortaokulu	35
Ağrı	Selçuk Ortaokulu	15
Ankara	Anadolu Ortaokulu	30
Ankara	Altındağ Battalgazi Ortaokulu	30
Antalya	Çalkaya 75.Yıl Cumhuriyet Ortaokulu	46
Aydın	Aydın Şerife Şanlı Ortaokulu	40
Balıkesir	Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu	20
Bursa	Osmangazi İnönü Ortaokulu	39
Erzurum	Başçakmak Ortaokulu	15
Gaziantep	Bülbülzade Abdullah Edip Ortaokulu	61
Gaziantep	Taşdeğirmen Şehit İbrahim Darıca Ortaokulu	22
Hatay	Defne Döver Ortaokulu	27
Hatay	Antakya Karalı Ortaokulu	39
İstanbul	Birlik Ortaokulu	66
İstanbul	Bağlar Ortaokulu	61
İstanbul	MEV Ortaokulu	50
İstanbul	Evliya Çelebi Ortaokulu	60
İzmir	Karabağlar Bahçelievler Ortaokulu	30
Kastamonu	23 Ağustos Ortaokulu	15
Kayseri	Mehmet Tarman Ortaokulu	30
Kırıkkale	MEV Ortaokulu	30
Kocaeli	İGSAŞ Ortaokulu	36
Kocaeli	Gebze Mustafa Üstündağ Ortaokulu	42
Konya	Gödene Toki Ortaokulu	31
Malatya	Yeşiltepe Ahmet Parlak Ortaokulu	33
Manisa	Mehmet Hüseyin Tosun Ortaokulu	21
Manisa	Soma 13 Eylül Gama Ortaokulu	28
Mardin	Selahattin Eyyubi Ortaokulu	50
Samsun	Çarşamba Atatürk Ortaokulu	29
Samsun	Bafra Kemal Paşa Ortaokulu	26
Şanlıurfa	Güzel Şehir Ortaokulu	30
Şanlıurfa	Birecik Sadettin ve Feyhan Karaata Ortaokulu	30
Tekirdağ	Süleymanpaşa Kumbağ Ortaokulu	30
Trabzon	Merkez Ortaokulu	29
Van	Namık Kemal Ortaokulu	39
Zonguldak	Yeşiltepe Teoman Papila Ortaokulu	16
TOPLAM		**1.273**

Örneklemin Cinsiyet ve Yaşlarına Göre Dağılımı

	SAYI	%
Cinsiyet		
Kız	675	53,0
Erkek	598	47,0
Yaş		
13 yaş	85	6,7
14 yaş	1008	79,2
15 yaş	173	13,6
16 yaş	7	0,5
TOPLAM	**1.273**	**100,0**

Öğrencilerin Kardeşi Olma Durumu ve Sayıları

	SAYI	%
Tek çocuk, kardeşi yok	93	7,3
1 kardeşi olan	403	31,7
2 kardeşi olan	407	31,9
3 kardeşi olan	183	14,4
4 kardeşi olan	85	6,7
5 kardeşi olan	50	3,9
6 ve daha fazla kardeşi olan	52	4,1
TOPLAM	**1.273**	**100.0**

Kardeşi olduğunu belirtenler 1.181 kişi (%92,7)'dir.

Öğrencilerin Evinde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı

	SAYI	%
3 kişi ve altı	99	7,8
4 kişi	406	31,9
5 kişi	401	31,5
6 kişi ve üzeri	367	28,8
TOPLAM	**1.273**	**100,0**

Ort.=5.11 kişi St. Sapma=1.557

Öğrencilerin <u>Annelerinin</u> Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı*

	SAYI	%
Düşük düzey eğitim	730	57,3
Orta düzey eğitim	421	33,1
Yüksek düzey eğitim	73	5,7
Bilinmeyen	49	3,8
TOPLAM	**1.273**	**100,0**

***Düşük Düzey Eğitim:** Okuryazar değil, Okuryazar ama mezuniyeti yok, İlkokul mezunu
Orta Düzey Eğitim: Ortaokul veya dengi okul mezunu, Lise veya dengi okul mezunu
Yüksek Düzey Eğitim: Üniversite, Lisansüstü eğitim (Yüksek lisans / Doktora)

Öğrencilerin <u>Babalarının</u> Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı*

	SAYI	%
Düşük düzey eğitim	469	36,8
Orta düzey eğitim	573	45,0
Yüksek düzey eğitim	179	14,1
Bilinmeyen / Vefat etmiş / Cevap vermeyen	52	4,1
TOPLAM	**1.273**	**100,0**

***Düşük Düzey Eğitim:** Okuryazar değil, Okuryazar ama mezuniyeti yok, İlkokul mezunu
Orta Düzey Eğitim: Ortaokul veya dengi okul mezunu, Lise veya dengi okul mezunu
Yüksek Düzey Eğitim: Üniversite, Lisansüstü eğitim (Yüksek lisans / Doktora)

ARAŞTIRMA BULGULARI

İLETİŞİM ARAÇLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

"Cep telefonu/bilgisayar benim her şeyim"

Bu bölümde öğrencilerin sahip oldukları iletişim araçları ile bu iletişim araçlarının kendileri için önem derecelerinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda bazı çarpıcı veriler ortaya çıkmıştır. Örneğin, öğrencilerin %90,4'ü televizyon ile ilişkili olan soruya "Odamda yok, evde var, kullanıyorum." cevabını vermiştir.

Öğrencilerin bilgisayar türündeki medya araçları sahipliğine bakıldığında, %38'i odalarında bilgisayar ya da dizüstü bilgisayar bulunduğunu belirtirken, %29,1'i evde bulunduğunu ve kullanıyor olduğunu ifade etmiştir. Buna göre, öğrencilerin %67'sinin evinde bilgisayar veya dizüstü bilgisayar olduğu görülmektedir. Anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin kendi odalarında ya da evlerinde bu cihazlara sahip olup kullanıyor olma oranları artmakta; hanedeki kişi sayısı arttıkça evinde bilgisayar veya dizüstü bilgisayar bulunanların oranı azalmaktadır.

Öğrencilerin %54,8'inin evinde tablet bilgisayar bulunduğu belirlenmiştir. Anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin kendi odalarında ya da evlerinde bu cihaza sahip olup kullanıyor olma oranları artmaktadır. Hane halkı sayısı arttıkça evinde tablet bilgisayar sahibi olmadığını belirtenlerin oranının yükseldiği görülmektedir.

İletişim araçlarına atfedilen önem bakımından öğrencilerin;

- ✓ %87,1'i cep telefonunun kendileri için çok önemli veya önemli olduğunu,
- ✓ %78,3'ü bilgisayar/tabletin kendileri için çok önemli veya önemli olduğunu,
- ✓ %65,7'si televizyonun kendileri için çok önemli veya önemli olduğunu,
- ✓ %15,3'ü radyonun kendileri için çok önemli veya önemli olduğunu,

belirtmiştir.

Araştırmada öne çıkan en çarpıcı sonuçlardan biri de öğrencilere yöneltilen tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsalardı hangisini seçerlerdi sorusuna verdikleri yanıt olmuştur. Öğrencilerin **%69,6'sı cep telefonu** şeklinde yanıt vermiş ve bu aracı seçme nedenleri sorulduğunda ise verilen yanıtlardan bu iletişim aracının iletişimi daha kolay ve hızlı sağlaması ile çok işlevsel olma özelliği öne çıkmıştır. Öğrenciler aracın işlevselliğini "**o benim her şeyim, her işe yarıyor"** şeklinde ifade etmiştir. Aynı özellik bir iletişim aracı olan bilgisayar için de öğrenciler tarafından vurgulanmıştır.

TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

"Öğrencilerin yaklaşık %40'ı televizyondaki cinsel ve şiddet içeriğinden rahatsız"

Bu bölümde, öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıklarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Öğrencilerin %98,3'ü televizyon izlediğini belirtmektedir. Hafta içi ortalama televizyon izleme süresi 3 saat 34 dakika, hafta sonu ise 3 saat 59 dakika olarak tespit edilmiştir. Televizyon izleme saat dilimlerine bakıldığında öğrencilerin %54,2'si hafta içi genel olarak 18:00 ile 21:00 saatleri arasında TV izlemekteyken, %56,9'u hafta sonu genel olarak 21:00 ile 24:00 saatleri arasında TV izlediklerini belirtmiştir.

Öğrencilerin televizyon izleme sebepleri arasında en göze çarpan iki nedenin "Televizyon izlemeyi sevdikleri için" ve "Canları sıkıldığı için" olduğu ortaya çıkmıştır. Bu soruya öğrencilerin %59,6'sı "Sevdiğim programları izlemek için" şeklinde yanıt verirken %51,6'sı "Canım sıkıldığı için" cevabını vermiştir. Verilen cevaplardan anlaşılacağı üzere öğrencilerin yarısından fazlası televizyon izlemeyi bir boş zaman aktivitesi olarak görmektedir.

Öğrenciler arasında en popüler ilk üç televizyon program türü yarışma programları, müzik/eğlence programları ve yerli diziler olmuştur. Öğrencilerin %71,5'i yarışma programları, %65,6'sı müzik/eğlence programları ve %65,1'i yerli dizileri izlemeyi tercih ettiklerini belirtmiştir. Bu hususun, aynı yaş grubu için Mayıs 2015 ayında TİAK A.Ş. tarafından yapılan izleyici ölçümlerinde de birinci sırada yarışma programlarının yer almasıyla örtüştüğü görülmektedir.

Öğrencilerin %77,3'ünün televizyonu aileleri ile birlikte izlediği saptanmıştır.

Televizyon yayınlarında rahatsız oldukları konular sorulduğunda ise öğrencilerin %48'i ticari iletişim programlarından, %24,8'i cinsel içerikli programlardan ve %15,5'i şiddet içerikli programlardan rahatsız olduklarını belirtmiştir.

RADYO DİNLEME ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

"Öğrenciler radyoyu en çok cep telefonundan veya araç radyosundan dinliyor."

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin yaklaşık %57'si radyo dinlediğini belirtmiştir. Radyo dinlediğini belirten öğrencilerin hafta içi ortalama radyo dinleme süresi 1 saat 14 dakika iken, hafta sonu 1 saat 21 dakika olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin %44,8'inin radyoyu cep telefonundan, %43,3'ünün araç radyosundan dinlerken sadece %18,3'ünün klasik radyodan dinlemeyi tercih ettiği anlaşılmıştır.

Öğrencilerin radyo dinleme sebeplerinin başında %67'sinin de belirttiği üzere "Eğlence" amacı gelmektedir ve sadece %16'sı "Bilgi edinmek" için radyo dinlediğini belirtmiştir.

CEP TELEFONU KULLANIM ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

"Öğrenciler cep telefonunu daha çok müzik dinlemek amaçlı kullanıyor."

Cep telefonu kullanım alışkanlıklarına bakıldığında ilk göze çarpan verilerden biri de öğrencilerin %68,4'ünün cep telefonuna sahip olduğudur. Cep telefonu sahipliğinin cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve hane halkı sayısına göre değiştiği saptanmış; anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça cep telefonuna sahip olan öğrencilerin oranının artmakta olduğu; hane halkı sayısı arttıkça cep telefonuna sahip olan öğrencilerin oranının azalmakta olduğu tespit edilmiştir.

Cep telefonu sahibi olan öğrencilerin %83,1'inin cep telefonunda internet bağlantısı olduğu saptanmıştır.

Cep telefonu olduğunu belirten öğrencilerin cep telefonunu günlük kullanım sıklıklarına ve kullanım amaçlarına bakıldığında;

- ✓ %72,8'inin müzik dinlemek amaçlı,
- ✓ %63'ünün sosyal ağlara bağlanmak amaçlı,
- ✓ %54,1'inin internet sitelerine girmek amaçlı,
- ✓ %53'ü konuşma amaçlı,
- ✓ %50,7'sinin mesajlaşma amaçlı,
- ✓ %50,6'sının fotoğraf çekmek amaçlı
- ✓ %41,8'inin oyun oynamak amaçlı,
- ✓ %24,7'sinin fotoğraf paylaşmak amaçlı,
- ✓ %23'ünün video çekmek amaçlı,
- ✓ %22,8'inin televizyon izlemek amaçlı,
- ✓ %12,7'sinin video paylaşmak amaçlı,
- ✓ %7,8'inin ise elektronik posta gönderme amaçlı,

kullandığı görülmüştür.

İNTERNET KULLANIM ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

"Sosyal medya ağlarına bağlanma, öğrencilerin internet kullanımındaki öncelikli amacı ve en sık yaptığı aktivite konumundadır."

"İnternet kullanan öğrencilerin %70'i internete bağlanırken tek başına"

Gerek yapılan bu araştırmada gerekse var olan diğer araştırmaların sonuçlarından anlaşılacağı üzere öğrenciler arasında internet kullanımının yaygın olduğu artık bilinen bir gerçektir. Araştırmaya konu olan öğrencilerin %90,4'ünün internet kullandıkları saptanmış ve internet kullanımının anne ve baba eğitim düzeyi ile hane halkı sayısı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Buna göre baba eğitim düzeyi arttıkça internet kullanma oranı artmakta; hane halkı sayısı arttıkça internet kullanma oranı azalmaktadır.

Öğrencilerin %81,2'sinin internete evinde bağlandığı ve %71,1'inin cep telefonunu kullanarak internete erişim sağladığı görülmüştür. **Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (yaklaşık %70'nin) internete tek başına bağlandığı önemli bulgulardan bir diğeridir.**

Öğrenciler arasında internetin ne kadar önemli olduğu araştırma sonuçlarına da yansımış olup %87,3'ü internetin kendileri için çok önemli veya önemli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, öğrencilerin günlük internet kullanım süreleri de bu bulguyu destekler niteliktedir. Öğrencilerin hafta içi günlük 3 saat 43 dakika, hafta sonu ise ortalama 4 saat 14 dakika internet kullandıkları ortaya çıkmıştır.

İnternetin günlük kullanım sıklıklarına ve kullanım amaçlarına bakıldığında öğrencilerin;

- ✓ %59,5'i sosyal medya ağlarına katılma amacıyla,
- ✓ %54,7'si mesajlaşma ve anlık ileti gönderip alma amacıyla,
- ✓ %48,7'si internette gezinmek amacıyla,
- ✓ %44,5'i radyo veya müzik dinlemek amacıyla,
- ✓ %32,8'i film veya müzik yüklemek amacıyla kullandığı saptanmıştır.
- ✓ %32,3'ü telefon görüşmesi yapmak amacıyla,

- ✓ %29,2'si film ya da video izlemek amacıyla,
- ✓ %28,5'i çevrimiçi oyun oynama amacıyla,
- ✓ %28,3'ü ödev yapma amacıyla,
- ✓ %17,2'si televizyon programı izlemek amacıyla,
- ✓ %13,6'sı haber sitelerine girmek amacıyla,
- ✓ %8,7'si her gün elektronik posta gönderme ve alma amacıyla,

kullandığı görülmüştür.

İnternette rahatsız olunan konulara bakıldığında öğrencilerin yaklaşık %30'u cinsel ve şiddet içeriğinden rahatsız iken, %58'i reklamlardan dolayı şikâyetçi olduklarını belirtmiştir.

MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

"Öğrencilerin çoğunluğu bu dersi faydalı buluyor ve ebeveynlerinin de medya okuryazarlığı eğitimi almalarını istiyor."

"Öğrencilerin neredeyse yarısı medyadaki şiddet içeriklerinin arkadaşlarını etkilediğini düşünüyor."

Bu bölümde Medya Okuryazarlığı dersini alan öğrencilere bu dersle ilgili görüşlerini ortaya çıkaracak çeşitli sorular yöneltilmiştir. Bu sorulardan hareketle dersin kazanımları, dersin işlenişi ve kitabın içeriği ile ilgili durum tespiti yapılmış, ileriye yönelik öğrencilerin bu dersin nasıl geliştirilip çeşitlendirilebileceğiyle ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

Öğrencilerin %27'sinin bu dersi seçmeselerdi hangi dersi seçerlerdi sorusuna verdiği yanıt "Beden Eğitimi" dersi olmuştur.

Öğrencilerin %42'si derste kullanılan araç-gereçlerin yeterli olduğunu düşünürken, ders içi etkinlikleri yeterli bulanların oranı %43, dersin işleniş biçimini yeterli bulanların oranı yaklaşık %62, dersin kitabını yeterli bulanların oranı %52, dersin haftalık ders saat süresini yeterli bulmayanların oranı ise yaklaşık %34 civarındadır.

Öğrencilerin derste öğrendiklerini aileleriyle paylaşma oranları %51 iken, derste öğrendiklerini arkadaşlarıyla paylaşma oranı %48, ebeveynlerin medya okuryazarlığı konusunda bilgilendirilmesini gerekli gören öğrencilerin oranı %63 olarak tespit edilmiştir.

Bu dersi diğer arkadaşlarına tavsiye etme oranı %47 iken, dersin 5. ve 6. sınıflarda da verilmesini isteyen öğrencilerin oranı %52 civarındadır.

Bu dersi yararlı bulanların oranı yaklaşık %66, dersi zevkli ve eğlenceli bulanların oranı %55, dersi sıkıcı bulanların oranı ise yaklaşık %25'tir.

Dersin öğrenciler açısından kazanımlarına bakıldığında ise, televizyon programlarında daha seçici davrandığını belirtenlerin oranının yaklaşık olarak %52, medya araçlarını eleştirel bir gözle incelemesini sağladığını belirtenlerin oranının %60,7 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yaklaşık %63'ü televizyon yayınlarındaki kurgu ve gerçeği ayırt edebildiğini, %55,7'si medya içeriğine dair gözlem yeteneklerinin geliştiğini, %51'i televizyonda sunulan bilgilerin doğrulunu sorguladığını ve %61,6'sı sosyal medyada sunulan bilgilerin doğrulunu sorguladığını belirtmiştir.

Ayrıca televizyon izleme alışkanlıklarını kontrol edebildiğini belirten öğrencilerin oranı yaklaşık olarak %63 iken, buna paralel olarak planladığından daha uzun süre televizyon başında vakit geçirenlerin oranı %33 olarak belirlenmiştir.

Şiddet üzerine sorulmuş olan medyadaki şiddet içeriklerinin arkadaşlarının davranışlarını etkilediğini düşünenlerin oranı ise yaklaşık olarak %48'dir.

Son olarak öğrencilerin yaklaşık %44'ü dersin içeriğinin, işleyiş biçiminin ve kitabın içeriğinin daha çok geliştirilmesi gerekliliğine vurgu yapmıştır.

İSTATİSTİKSEL ANALİZLERE İLİŞKİN BİLGİLER

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama araçları, anketin son bölümünde yer alan likert tipi ölçeğin geçerlik ve güvenirliği, araştırmanın uygulanması, verilerin toplanması ve analiz teknikleriyle ilgili bilgilere yer verilmektedir.

ARAŞTIRMANIN MODELİ

8.sınıf öğrencilerinin iletişim araçlarını kullanım alışkanlıklarının ve Medya Okuryazarlığı dersi ile ilgili tutumlarının ölçülmesinin hedeflendiği bu çalışmada kullanılan araştırma modeli tarama modelidir. Tarama modeli, bir konu ya da olaya ilişkin katılımcı görüşlerinin ya da ilgi beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer çalışmalara göre daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalardır (Büyüköztürk,2010).

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE VERİ TOPLANMASI

Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket uygulaması yapılmıştır. Geniş bir alan yazın çalışması yapılarak hazırlanan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk kısımda öğrencilerin kişisel bilgileri ile iletişim araçlarını kullanım alışkanlıklarına ilişkin bazı sorulara yer verilirken ikinci kısımda 5'li likert tipi ölçekten faydalanılarak öğrencilerin Medya Okuryazarlığı dersine ilişkin görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Geliştirilen ölçeğin geçerliliğinin ve güvenirliğinin belirlenmesi amacıyla ön uygulama yapılmıştır.

Ön uygulamaya ilişkin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri sonucunda bazı maddelerin ölçekten çıkarılması gerekli görülmüş ancak söz konusu analizlerin yanında araştırmayı gerçekleştiren uzmanların görüşleri de soruların ölçekten çıkarılması ya da korunması hususunda önem taşıdığından araştırma grubu tarafından söz konusu çıkarılması öngörülenlerden bazılarının değiştirilmesi ve bazılarının ölçekte korunması gerektiği değerlendirilmiştir. Bu çerçevede anketin son bölümünde yer alan ölçek 21 maddeden oluşacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.

VERİLERİN ANALİZİ

Elde edilen bilgilerin anlaşılır olması ve karşılaştırılmasını sağlamak amacıyla istatistiksel yöntemlerden faydalanılarak veriler özetlenmiş ve bazı istatistiksel testler uygulanmıştır.

Öncelikli olarak sayı ve yüzde dağılımları ile çapraz tablolar gibi betimsel istatistik teknikleri kullanılmıştır. Çapraz tabloları oluşturan değişkenler arasındaki ilişkilerin anlamlılığı ki-kare analizi ile sınanmıştır. Ancak bir ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olması, o ilişkinin gücü hakkında bilgi vermemektedir. Bu nedenle var olan ilişkinin gücü Phi katsayısı ve Cramers" V ilişki katsayılarından uygun olanı ile test edilmiştir. Phi katsayısı sadece iki kategorisi olan değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyini göstermekteyken Cramers" V ise kategori sayısı ikiden fazla olan değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyini göstermektedir.

Oransal ölçek düzeyinde elde edilen verilere ilişkin kategorik değişkenlerin kategorileri arasında farklılık olup olmadığı T testi ve varyans analizi kullanılarak belirlenmiştir. T testi iki kategoriden oluşan değişkenler arasındaki farklılığı ortaya koymak için kullanılırken varyans analizi ikiden fazla kategoriden oluşan değişkenler arasındaki farklılığı ortaya koymak için kullanılır. Varyans analizi ile tespit edilen farklılığın hangi kategori/kategorilerden kaynaklandığını belirlemek için Tamhane's T2 testi veya LSD testi kullanılarak çoklu karşılaştırmalar yapılmıştır.

GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ANALİZLERİ

Güvenilirlik, kişilerin anket sorularına verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılık olarak tanımlanmaktadır. Anketin son kısmında yer alan kapalı uçlu soruların güvenirliği "Cronbach Alpha Katsayısı" ile test edilmiştir. Alpha katsayısını değerlendirme kriterleri aşağıdaki şekildedir.

Alpha Katsayısı Değerlendirme Kriterleri

DEĞER	AÇIKLAMA
0.00≤ a < 0.40	Ölçek güvenilir değil
0.40 ≤ a < 0.60	Ölçek düşük derecede güvenilir
0.60 ≤ a < 0.80	Ölçek oldukça güvenilir
0.80 ≤ a < 1.00	Ölçek yüksek derecede güvenilir

Güvenirlik analizinin geçerli olabilmesi için ölçekte yer alan soruların bir toplamsal ölçek oluşturacak biçimde hazırlanmış olması gereklidir. Bu nedenle toplanabilirlik varsayımının sağlanıp sağlanmadığı Tukey'in Toplanabilirlik Testi ile istatistiksel olarak test edilmiştir. Ayrıca soruların farklı kişiler tarafından aynı derecede anlaşılıp anlaşılmadığını da test etmek amacıyla Hotelling T^2 test istatistiği kullanılmıştır.

Geçerlilik analizi, anket uygulaması sonucunda varılmak istenen sonuçlara ne ölçüde yaklaşıldığını tespit etmeye yönelik analizleri içermektedir. Yüksek olması ise, büyük ölçüde, ölçülmek istenen kavramın gözlenebilir nitelikteki değişkenlerle ifade edilebilmesine bağlıdır. Anketin son bölümünde yer alan kapalı uçlu soruların geçerliliğini tespit etmek amacıyla Faktör Analizi yapılmıştır. Faktör Analizinde KMO ve Bartlett test istatistiklerinden faydalanılmış ve Varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır.

BÖLÜM

2.

GENEL DEĞERLENDİRME

Bu bölümde araştırma sonucu ortaya çıkan bulgular ve bu bulgular ile ilgili yazında yer alan tartışmalar birlikte değerlendirilecektir.

İLETİŞİM ARAÇLARI ÖNEMİ VE CİNSİYET İLİŞKİSİ

Günümüzde iletişim araçları teknolojinin de gelişmesiyle birlikte oldukça çeşitlenmiş ve önem kazanmış durumdadır. Çocukların bu iletişim araçlarına erişimi de eskiye nazaran daha kolaylaşmış ve ucuzlamıştır (Pembecioğlu, 2013). Özellikle bilgisayarın eğitimin bir parçası olarak önce okullara daha sonra evlere girmesi çocukların bu iletişim aracını kullanımını yaygınlaştırmıştır. Bu nedenle çocukların gündelik hayatlarının hemen her parçasında bir ya da birden fazla iletişim aracı önemli derecede yer almaktadır. Araştırmada ortaya çıkan en çarpıcı sonuçlardan birisi, araştırmaya konu olan 13-16 yaş arasındaki öğrencilerin televizyon izleme (%98), cep telefonu kullanma (%68) ve internet kullanma (%90) oranlarının oldukça yüksek olduğudur.

İletişim araçlarını günlük ortalama kullanım sürelerine bakıldığında; öğrencilerin hafta içi 4 saat 20 dakika, hafta sonu 4 saat 56 dakika cep telefonu kullandıkları; hafta içi ortalama 3 saat 34 dakika, hafta sonu 3 saat 59 dakika televizyon izledikleri; hafta içi 3 saat 43 dakika, hafta sonu 4 saat 14 dakika internet kullandıkları; hafta içi 1 saat 14 dakika, hafta sonu 1 saat 21 dakika radyo dinledikleri anlaşılmıştır.

İletişim Araçlarını Haftalık Kullanma Düzeyi (Haftalık Saat)
Türkiye - Birleşik Krallık[1] Kıyaslaması

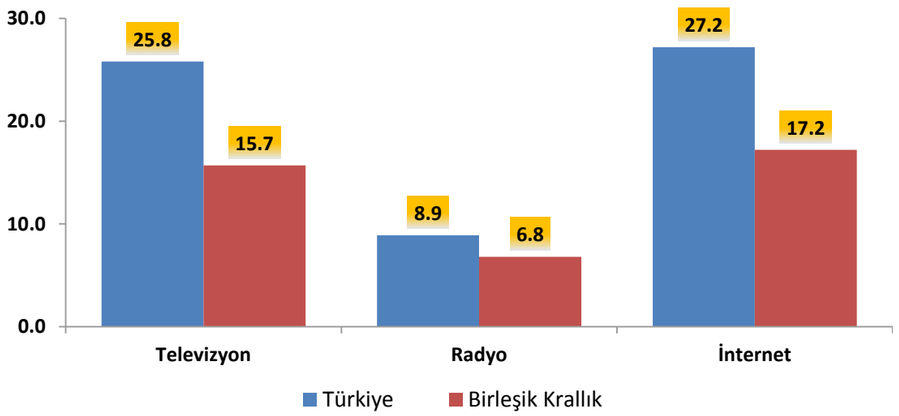

[1] OFCOM Children and Parents: Media Use and Attitudes Report 2014

Birleşik Krallık ve Türkiye kıyaslamasında öğrencilerin iletişim araçlarını haftalık saat bazında kullanım sürelerine bakıldığında Türkiye'deki öğrencilerin tüm iletişim araçlarını Birleşik Krallıktaki öğrencilere göre haftalık daha uzun sürelerde kullandıkları saptanmıştır. Türkiye'deki öğrencilerin haftalık televizyon izleme süresi ortalama 25 saat iken, Birleşik Krallıktaki öğrencilerinki yaklaşık 15 saat olduğu belirlenmiştir. Radyo dinleme süreleri her iki ülkede de haftalık dinlenme sürelerinin diğer iletişim araçlarına göre daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye'deki öğrenciler radyoyu haftalık yaklaşık 9 saat dinlerken, Birleşik Krallıktaki öğrenciler 6 saatten daha fazla dinlemektedirler. İnternet kullanım sürelerine bakıldığında diğer iletişim araçlarına oranla her iki ülkede de en yüksek oranlara sahip olduğu görülmüştür. Türkiye'deki öğrenciler haftalık 27 saat internet kullandıklarını belirtirken, Birleşik Krallıktaki öğrenciler haftalık yaklaşık 17 saat internet kullandıklarını ifade etmiştir.

Çocuklar açısından bu iletişim araçlarına atfettikleri öneme bakıldığında ise televizyonun kendileri için önemli olduğunu belirtenlerin oranı %65, bilgisayarın önemli olduğunu belirtenlerin oranı yaklaşık %78 ve cep telefonunun önemli olduğunu belirtenlerin oranı %87'dir. Buna karşın, radyonun önemi incelendiğinde öğrencilerin yalnızca %15'i için önemli olduğunu görmekteyiz.

İLETİŞİM ARAÇLARININ ÖNEMLİ BULUNMA ORANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI (%)

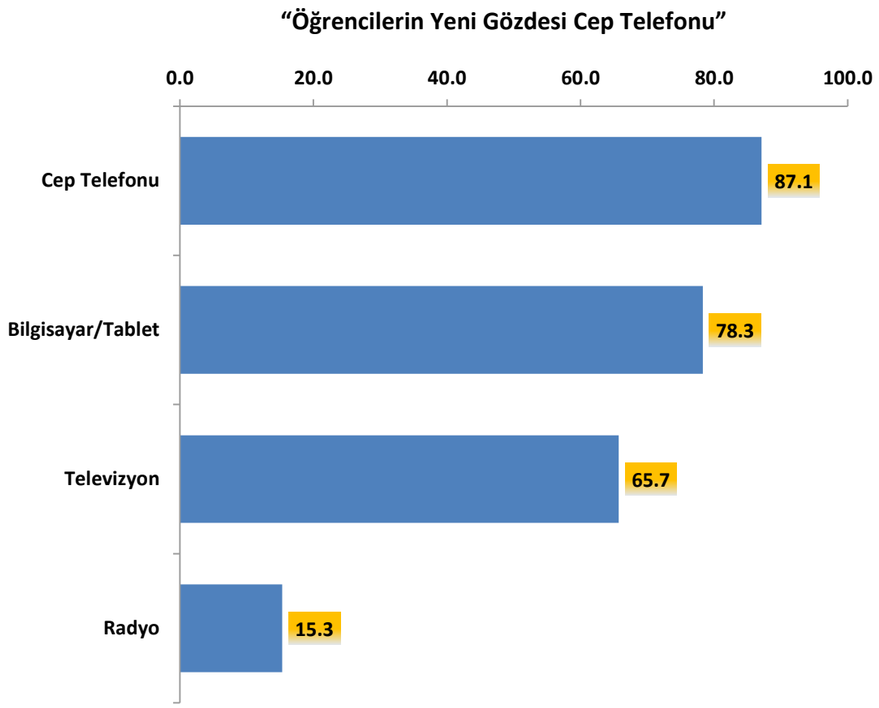

Araştırmada öğrenciler açısından en önemli iletişim aracının en yüksek oranda cep telefonu olmasının nedeni, gelişen teknoloji ile birlikte toplumun büyük bir kısmında yaygınlaşan, bilgisayar, televizyon ve radyo özelliklerinin hepsini bir arada bulunduran akıllı telefonların çocukların vazgeçilmez bir parçası haline dönüşmüş olmasıdır. Öyle ki, öğrencilere tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsalar hangi iletişim aracını seçerlerdi sorusu yöneltildiğinde yaklaşık %70'i cep telefonu olarak yanıtlamış, nedenini ise cep telefonunun işlevselliği olarak açıklamıştır.

Bilgisayar gerek görsel gerekse yazılı iletişim aracı gibi bir işleve sahip olduğu ve belleğinde tuttuğu bilgileri her an yineleme özelliği bulunduğundan ötürü çocukta kalıcı izler bırakma potansiyeli yüksektir (Pembecioğlu, 2013). Araştırma sonuçlarına göre önem derecesi açısından ikinci sırada yer alan bilgisayarın çocukların yaşamında oldukça önemli bir yerde bulunması ve birçok işlevi bir arada bulundurması nitelikleri bilgisayarın etkisinin televizyon ve radyoya oranla daha yüksek olması gibi bir sonuca yol açmaktadır.

Bilinenin aksine, radyonun çocuklar üzerinde daha belirgin bir düşünsel, imgesel etkiye sahip olduğu söylenebilir. Çocuklara hayal etme olanağını sunar. Ancak televizyonda çocuk düşünmeye pek fazla vakit bulamamaktadır çünkü görüntüler daha baskındır ve çabuk tüketilebilir bir yapıya sahiptir (Pembecioğlu, 2013). Bu bağlamda, öğrencilerin hayatında radyonun önem derecesinin diğer iletişim araçlarına oranla çok daha düşük olması, radyonun temel işlevlerinden olan çocukların hayal güçlerinin ve imgesel düşünme yetilerinin gelişimindeki öneminin azaldığına işaret etmektedir.

CEP TELEFONU KULLANIM AMAÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI (%)*

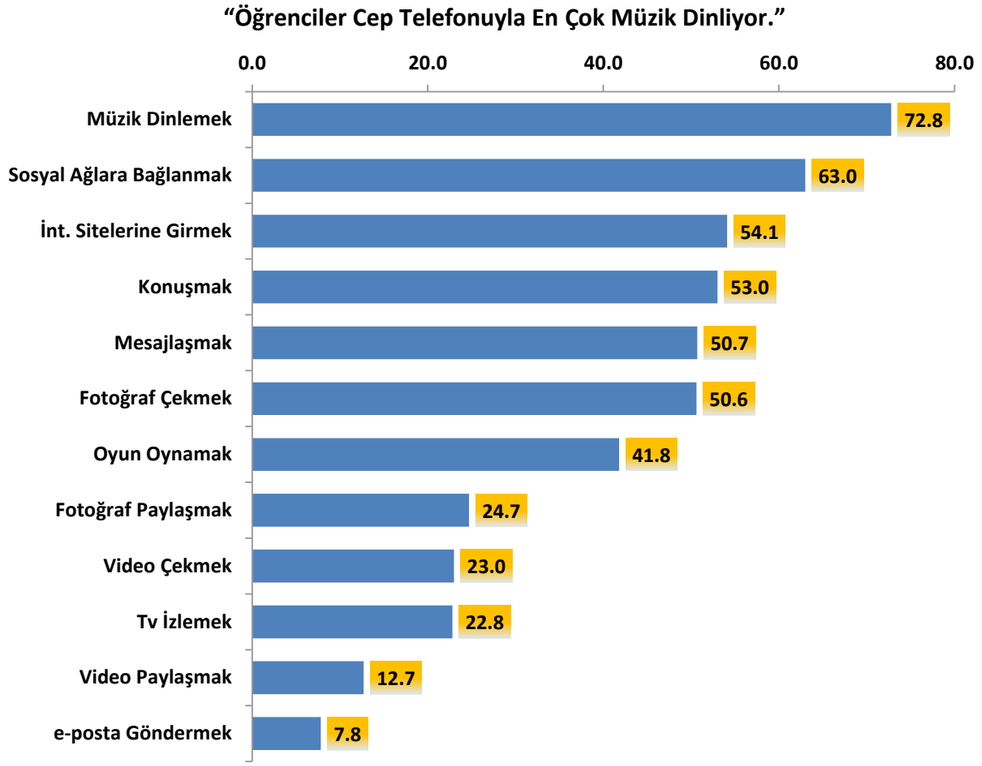

**Her gün sıklıkları dikkate alınarak hazırlanmıştır.*

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin yaklaşık %72'si müzik dinlemek amacıyla cep telefonunu kullandıklarını belirtmiştir. Burada özellikle vurgulanması gereken, telefonun asli işlevleri olan konuşmak ve mesajlaşmak yerine, öğrencilerin daha çok telefonun internet bağlantısını kullanarak (sosyal medya ağlarına bağlanmak ve internet sitelerine girmek)çeşitli aktiviteleri yerine getiriyor olmaları telefonun işlevleri konusunda genç nesil tarafından farklı algılama biçimlerinin oluştuğunu göstermektedir. Cep telefonuna sahip

olduğunu belirten öğrencilerin %83'nün cep telefonunda internet bağlantısı bulunması da bu öngörüyü destekler niteliktedir. Öğrencilerin kendilerine ait cep telefonlarında bu denli yaygın internet kullanımı, onların bireysel olarak iletişim dünyasına katılmaları potansiyelini artırmakta ve internetin etkileşimli ortamında onlara hem tüketici hem de üretici rolü biçilmesini beraberinde getirmektedir. Medya okuryazarlığı dersi açısından bu husus, internetin kişilere hem üretici hem de tüketici olma rolünü biçtiğini ve bu konuda farkındalığın artırılması gerekliliğini gündeme getirmektedir.

Araştırmada iletişim araçlarını kullanım örüntüleri incelendiğinde cinsiyet açısından önemli farklılıklar olduğu saptanmıştır. Teknoloji ve cinsiyet ilişkisi yazında özellikle feminist bakış açısından değerlendirilmektedir. Bu konudaki yazında genel görüş, toplumlarda teknolojilerin eril özellikte olduğu yönündedir. Bu önermeye kaynaklık eden toplumsal cinsiyetle ilgili çözümlemelerde dişil (doğa) ve eril (bilim) olarak kimliklendirilmiş bir dizi farklı değerler kümesi vardır. Bilimi temsil eden erkek nesnel, akılcı, güçlü ve kişisel olmama gibi özelliklerle betimleniyorken doğa ile özdeşleştirilen kadına, öznellik, duygusallık, sevgi ve kişisel olma gibi özellikler atfedilmektedir (Greenbaum, 1990, s.11 aktaran Savcı, 1999).

Bu bakış açısına göre, kadının teknoloji alanına girmeme konusundaki ısrarı onların dişil kimliğinde saklıdır. Turkle (1984), bilgisayar teknolojisi ile kız ve erkek çocukların ilişkisinde bu gerçeğin altını çizer. Toplumsal cinsiyet bazında teknoloji kullanımı algısı, araştırma bulgularına göre de benzerlik göstermektedir. Buna göre, cep telefonu sahipliği cinsiyetler açısından incelendiğinde, cep telefonunun erkeklerin %74'ünde, kızların ise %63'ünde bulunduğu saptanmıştır. Özellikle bilgisayar ve internet kullanımları üzerinden cinsiyetler arası farka bakıldığında erkek öğrencilerin %42'si için bilgisayar çok önemli iken, bu önemin oranı kızlarda %35'e düşmektedir. Yine internet kullanım amacı ve sıklıklarına bakıldığında erkekler kızlara oranla daha çeşitli aktivitelerle internet kullanım amaçlarını ortaya koymaktadır. TÜİK tarafından 2013 yılında gerçekleştirilen "Çocuk ve Medya" araştırması sonuçlarına göre de cinsiyetler arası internet ve bilgisayar kullanımlarının 11-15 yaş grubu erkek öğrencilerde kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır (TÜİK, 2013). Erkek öğrencilerin %75,4'ü bilgisayar kullandığını ifade ederken, kızların %70'i bilgisayar kullandıklarını ifade etmiştir. Yine erkek öğrencilerin %69'u internet kullandıklarını ifade ederken, kız öğrencilerin %61'i internet kullandıklarını ifade etmiştir.

Arada çok önemli bir fark olmamasına rağmen özellikle bilgisayar ve internet kullanımında erkeklerin daha etkin olduğu, kullanım amacı çeşitliliğinden de ortaya çıkmaktadır. Örneğin, çevrimiçi oyun oynama (erkek %45, kız %13), sosyal ağlara bağlanma (erkek %65, kız %54), e-posta gönderme (erkek %12, kız %5,6), mesaj/anlık ileti gönderme (erkek %56,5, kız %53), film/video izleme (erkek %38, kız %20), televizyon programları izleme (erkek %22, kız %13), internette gezinme (erkek %53, kız %43)ve haber sitelerine girme (erkek %18, kız %9) oranları erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre daha yüksektir. Bu veriler bize erkek öğrencilerin interneti daha çeşitli amaçlarla daha aktif kullandığı bilgisini vermektedir. Lockheed (1985, s.120)'in yaptığı araştırmada, bilgisayar teknolojisinin sadece erkeklere özgün bir buluş olduğu ve kadınların bu alana girmelerinin engellenmesi, küçük yaşta bilgisayarla tanışanların sadece erkek çocuklar olduğu şeklindeki bulgular ile açıklanmaktadır (Savcı, 1999).

Erkek çocuklara hitap eden ve erkek egemen tutum ve davranışların pekiştirilmesine kaynaklık eden çok sayıda bilgisayar oyunu incelenmiştir. Kız çocuklarına yönelik bu tür oyunların olmadığı ortaya çıkmıştır (Savcı, 1999). Bu bilgiye paralel olarak bu araştırmada da erkek öğrencilerin kız öğrencilerden çok daha yoğun bir biçimde bilgisayar oyunları oynadıkları saptanmıştır. Örneğin, erkek öğrencilerin %55'i cep telefonunda oyun oynamayı tercih ederken, kızların sadece %28'i bu aktiviteyi yapmayı tercih ediyor. Aynı bulgu çevrimiçi oyun oynama örüntülerinde de mevcuttur. Erkek öğrencilerin %45'i interneti çevrimiçi oyun oynama amacıyla kullanırken kız öğrencilerin sadece %13,6'sı bu amaçla interneti kullanmaktadır.

Bu bağlamda, araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin kızlardan daha aktif olarak teknoloji ile yakın temas halinde olma durumunun eko ve liberal feministlerin ileri sürdüğü biçimiyle teknolojinin tarihsel ve kültürel yapılandırılmasından kaynaklandığı ve kadınların kendilerini yeteneksiz ve başarısız algılayışlarında, toplumsal cinsiyete dayalı toplumsal şekillenişin etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir (Savcı, 1999).

MEDYADAKİ ŞİDDET VE SİBER ZORBALIK

Araştırma kapsamında ortaya çıkan bulgulardan biri de öğrencilerin internette ve televizyonda şikâyetçi oldukları konular incelendiğinde, ikinci sırada cinsel ve şiddet içeriklerinin medyada çok fazla yer alması olmuştur. Bu durum, çocukların gelişim sürecini oldukça yakından ilgilendirmesi ve toplumda ciddi sorunlara yol açması nedeniyle oldukça önem arz etmektedir. Bu bölümde, televizyonda maruz kalınan şiddet türlerinin

yanı sıra, internet aracılığıyla öğrencilerin "siber zorbalığa" ne kadar açık ve korunmasız olduğu araştırma kapsamında edinilen bulgularla yorumlanmaktadır.

Araştırmanın öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları ile ilgili bölümünde ortaya çıktığı üzere öğrencilerin %40'ı televizyonlardaki cinsel ve şiddet içeriklerinden rahatsız olduklarını belirtmiştir. Böylesine hassas ve önemli bir konuda bu oran azımsanmayacak kadar önemlidir. Burada medya okuryazarlığının gerek öğretmen ve öğrenci gerekse aileler açısından ne kadar önemli bir durum olduğu bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Medya okuryazarlığı dersinin bu üç grupla eşgüdümlü olarak ilerlemesi, şiddet ve siber zorbalık gibi olumsuz durumların engellenmesinde oldukça önemlidir.

Gerek televizyondaki şiddet içerikleri gerekse internet aracılığıyla maruz kalınan siber zorbalığı anlamak için öğrencilerin televizyonda ne tür programları izleme eğilimi gösterdikleri, interneti hangi amaçlarla kullandıkları, günde ortalama kaç saat televizyon izledikleri ya da internet kullandıkları gibi bilgileri incelemek faydalı olacaktır. Öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıklarını gözden geçirecek olursak, neredeyse tamamı (%98,3'ü) televizyon izlediğini belirtmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin hafta içi ortalama 3 saat 34 dakika, hafta sonu ise 3 saat 59 dakika televizyon izledikleri tespit edilmiştir. Televizyon izleme saat dilimleri incelendiğindeyse öğrencilerin %54,2'si hafta içi genel olarak 18.00 ile 21.00 saatleri arasında izlemekteyken, %56,9'u hafta sonu genel olarak 21.00 ile 24.00 saatleri arasında televizyon izlediklerini belirtmiştir.

Öğrenciler arasında en popüler ilk üç televizyon program türü yarışma programları, müzik/eğlence programları ve yerli diziler olmuştur. Öğrencilerin %72,4'ü yarışma programlarını, %64,3'ü müzik/eğlence programlarını ve %63,6'sı yerli dizileri izlemeyi tercih ettiklerini belirtmiştir. TİAK A.Ş.'den edinilen izleyici ölçümlerine ilişkin verilere bakıldığında öğrencilerin en çok izlediği program türleri açısından bir benzerlik olduğu görülmüştür. Buna göre Mayıs ayı 13-16 yaş grubu tarafından en çok izlenen ilk üç program türleri yarışma programları (%72), müzik/eğlence programları (%64) ve yerli diziler (%63) olmuştur.

Bu bilgiler ışığında öğrencilerin ortalama 3 saati aşkın bir süre televizyon izlemeleri ve bu aktiviteyi çoğunlukla hafta içi 18.00-21.00 hafta sonu ise 21.00-24.00 saat dilimlerinde yaptıkları ortaya çıkmıştır. Bu saat dilimlerinde özellikle haber bültenleri, yerli diziler ve yarışmalar ağırlıklı olarak televizyon ekranlarında karşımıza çıkmaktadır. Zaten öğrencilerin en çok izledikleri program türleri de yukarıda belirtildiği üzere bu durumla örtüşmektedir.

Program Türüne Göre "Şiddet Özendirici veya Kanıksatıcı" İçerikli Mayıs Ayı Vatandaş Şikâyetleri

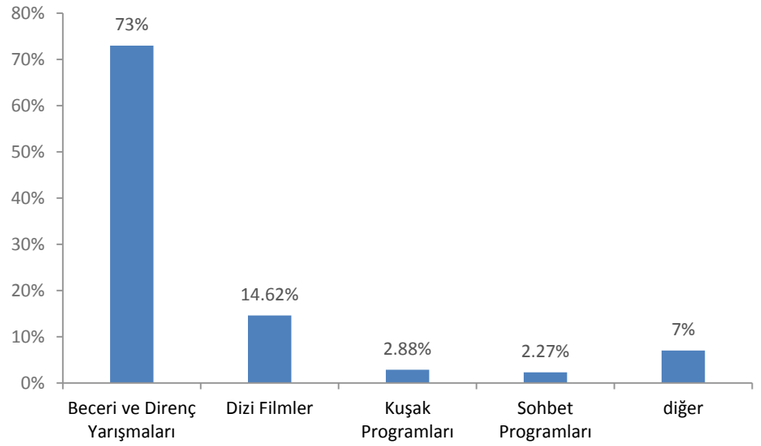

Kaynak: RTÜK İletişim Merkezi Verileri 2015

Özellikle öğrencilerin büyük bir bölümünün ilk sırada yarışma programlarını izlemeyi tercih etmeleri bize onların şiddet içeriğine ne kadar maruz kaldığı hakkında ipuçları vermektedir. RTÜK İletişim Merkezine vatandaşlar tarafından iletilen, araştırmanın gerçekleştirildiği Mayıs ayı içerisindeki şikâyetler incelendiğinde, halen yayınlanmakta olan bir yarışma programının çok yoğun bir şekilde değişik demografik yapılara sahip toplumun hemen her kesiminden şiddet özendirici ve kanıksatıcı olma nedeniyle şikâyet aldığı saptanmıştır (RTÜK, Vatandaş Bildirimleri Mayıs Ayı Raporu, 2015).

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2008 yılında gerçekleştirilen "Öğrencilerin Şiddet Algısı" başlıklı araştırma bulgularına göre öğrencilerin %58,6'sı ilk sırada şiddetin kaynağının "televizyondaki film kahramanları gibi güçlü olma isteğinin" olduğunu belirtmiştir (MEB, 2008). Araştırmamız kapsamında, öğrencilere "medyada yer alan şiddet içerikli görüntülerin arkadaşlarımın saldırgan davranışlar göstermesine neden oluyor" şeklinde yöneltilen bir ifadeye katılıp katılmadıkları sorulmuş %48'inin bu ifadeye katıldığı saptanmıştır. Bu bulgunun, MEB'in (2008) yaptığı araştırma bulgusuyla örtüşür nitelikte olduğu görülmektedir. Şiddetin kaynağı büyük ölçüde televizyon olarak görülmektedir. Burada dikkat çeken husus, öğrencilerin en çok şikâyetçi oldukları şiddet ve cinsel içeriklerin, onların en çok izledikleri program türünde yayınlanıyor olmasıdır.

Öğrencilerin Televizyonda İzlemekten En Çok Hoşlandığı Program Türleri (%)

	%
Yarışma Programları	71,5
Müzik/Eğlence Programları	65,6
Yerli Diziler	65,1
Yabancı Filmler/Diziler	50,3
Haber ve Habere Dayalı Programlar	45,5
Belgesel Programlar	43,2
Spor Programları	37,9
Eğitim Programları	37,9
Türk Filmleri	34,9
Canlı Spor Müsabakaları	33,3
Çizgi Filmler	24,4
Magazin Programları	24,8
Dinî Programlar	22,2
Açıkoturum/Tartışma Programları	10,1
Çocuk Programları	7,5

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere öğrencilerin şiddetin kaynağını televizyon olarak görmelerinin yanında televizyonda izledikleri program türleri incelendiğinde şiddet ve cinsel içeriğine en çok sahip olan program türlerinin ilk üç sırada yer aldığı görülmektedir.

Televizyondaki şiddet içeriğine özellikle çocukların maruz kalması birçok araştırma ile incelenmiş ve birçoğunda gelişimlerini olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır. Örneğin, Murray (2003) çeşitli yöntem ve örneklemlerden oluşan birçok çalışmayı incelemiş ve televizyondaki şiddetin izleyicilerin tutum, davranış ve değerlerini etkilediği kanısına ulaşmıştır. Bu etkileri üç ana sınıfta toplamak mümkündür: saldırganlık, duyarsızlaşma ve korku.

Saldırganlık: *Televizyonda şiddet içeriklerini izlemek, davranışlardaki saldırganlığı artırma etkisine ve problemleri çözmede tutum ve değerlerin saldırganlığı destekleyici bir şekilde değişmesine yol açmaktadır.*

Duyarsızlaşma: *Şiddet içeriğine çok fazla maruz kalma, şiddete karşı duyarlı olma seviyesini düşürüp toplumda yükselen şiddet olaylarına daha hoşgörü ile yaklaşma eğilimi yaratır.*

Korku: *Şiddet içerikli yayınların fazla izlenmesi, gerçek hayatta şiddet mağduru olma riskinin abartılmasına yol açmaktadır. (Murray, 2003).*

Bu minvalde, aslında sonuçları düşünüldüğünde öğrencilerin televizyondaki şiddet içeriği ile olan ilişkilerinin ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularından da anlaşılacağı üzere, öğrencilerin büyük bir bölümü televizyonu aileleri ile birlikte izlemektedir. Bu veri televizyondaki şiddet içeriğine ebeveynlerin müdahale etmesi açısından oldukça önemlidir. Ancak böyle bir müdahalede bulunmaları için ebeveynlerde de medya okuryazarlığı farkındalığının bulunması gerekmektedir. Böylece medya okuryazarlığının sadece öğrencilerin değil, onların ebeveynlerinin de medya okuryazarlığı eğitim sürecine dâhil olması gerekliliğini göstermektedir.

Çocuklar sadece televizyonda değil, internet yolu ile de son yıllarda dijital dünyanın gelişimiyle birlikte diğer bir şiddet türü olan "siber zorbalığa" maruz kalmaya başlamıştır. Burada kısaca, siber zorbalığın tanımına bakmak faydalı olacaktır. "Siber Zorbalık", bilgi iletişim teknolojileri aracılığıyla bireylerin birbirlerine düşmanlık, korkutma, tehdit, sindirme, taciz amaçlı yazılı ve görsel iletileri kasıtlı ve düzenli bir şekilde göndermelerine işaret etmektedir (Akça ve diğerleri, 2014).

Siber zorbalık, kameralı cep telefonları aracılığı ile kurbanların görüntülerini çekmek, çoğunlukla rızası ve haberi olmadan sosyal medya aracılığıyla paylaşmak, elektronik posta ya da cep telefonu mesajları ile aşağılayıcı, alay edici, tehditkâr, cinsel taciz veya şiddet içeren mesajlar göndermek ve yine kurbana ilişkin karalayıcı, aşağılayıcı web sayfaları hazırlamak gibi birçok davranışı kapsamaktadır.

Siber zorbalığın uygulayıcısı ya da kurbanı olmak da dijital ortamları aktif bir biçimde kullanmanın sonucudur.

Bu bağlamda araştırma sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin %90,4'ünün internet kullandıkları saptanmış, %81,2'sinin internete evinde bağlandığı ve %71,1'inin cep telefonunu kullanarak internete erişim sağladığı görülmüştür. İnterneti kendileri için önemli bulan öğrencilerin oranının ise %87 civarında olduğu görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (yaklaşık %70'nin) internete tek başına bağlandığı önemli bulgulardan bir diğeridir. Yine cep telefonu bulunan öğrencilerin %83'ünün cep telefonlarında internet bağlantısı olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin internette en yoğun olarak yaptıkları aktiviteler incelendiğinde yaklaşık %60'ının her gün sosyal medya ağlarına katılma, %54,7'sinin her gün mesajlaşma ve anlık ileti gönderip alma, %48,7'sinin her gün internette gezinmek amacıyla kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca erkek öğrencilerin %45'inin interneti çevrimiçi oyun oynama amacıyla kullandığı görülmüştür.

Öte yandan cep telefonu kullanım amaçlarına bakıldığında, %63'ü cep telefonunu her gün sosyal ağlara bağlanmak, %54,1'i her gün internet sitelerine girmek, %50,6'sı her gün fotoğraf çekmek, %41,8'i her gün oyun oynamak amacıyla kullanmaktadır.

Öğrencilerin gerek cep telefonu gerekse internet kullanımlarında sosyal medya ağlarına bağlanma oranlarının oldukça yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum sosyal medyanın olumsuz yönleri ile birlikte ele alındığında, çocukların karşılaşabileceği riskler aşağıdaki şekilde sıralanabilir. Sosyal medya kullanımı esnasında çocuklar:

- Siber zorbalığa maruz kalabilirler ve diğer kullanıcılar tarafından rahatsız edilebilirler,
- Cinsel içeriklere muhatap olabilirler (cinsel açıdan açık mesajlar, fotoğraflar veya görüntüler gönderebilir veya alabilirler),
- Kişisel ve mahrem bilgilerini deşifre edebilirler,
- Gereğinden fazla bilgi paylaşımı yapabilirler,
- Kötü niyetli kişilerin saldırılarına karşı açık ve korunmasız kalabilirler,
- Yaşlarına uygun olmayan şekilde yüksek oranda reklam içeriklerine maruz kalabilirler,
- Fiziksel aktivitelere daha az zaman ayırmak zorunda kalabilirler (O'Keeffe ve ark. 2011, s.1-5)

Burada önemli olan konu çocukların bu kötü etkilere istemeden maruz kalmalarıdır, çocukların bu türden durumlarla ilgili bilgilendirilmeleri konusunda anne babalara ve öğretmenlere büyük görevler düşmektedir (Petraki, 2013: 4-6).

İnternet teknolojileriyle çocuklar ve gençler, pornografik sayfalara, şiddet içeren oyunlara, uygunsuz materyallere, cinsiyet/ırk ayrımcılığını körükleyen, yıkıcılığı yücelten söylemlere her zamankinden daha fazla ve daha kolay maruz kalmaktadırlar (Berson ve Berson, 2002 aktaran Erdur Baker, 2013). İnternet kullanım oranları ile amaçlarına bakıldığında öğrencilerin siber zorbalığa maruz kalma potansiyelinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra, çocuk ve gençlerin internette geçirdikleri sürenin artmasına paralel olarak siber zorbalığa karışma olasılığının da arttığı gözlenmektedir (Gardner, 2010 aktaran Baştürk Akça ve diğerleri, 2014). Yine Türkiye'de yapılan araştırmalar sonucunda, siber zorbalık deneyimi olan çocukların (özellikle erkeklerin) siber zorbalık deneyimi olmayanlara oranla daha fazla internette zaman geçirdikleri ortaya konmuştur (Erdur Baker, 2010). Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin interneti günde yaklaşık 4 saat kullandıkları da göz önüne alınırsa, araştırma örnekleminde bulunan öğrenciler açısından bu potansiyelin daha da arttığı rahatlıkla söylenebilir.

Türkiye'yi de içine alacak biçimde Avrupa ülkelerinde internet kullanımı konusunu çalışan Sonia Livingston'un yöneticiliğinde yapılan EU Kids Online adlı araştırmanın 25 Avrupa ülkesinden 9-16 yaş arasında tesadüfi örneklem yoluyla seçilen 25.142 çocuk ile yapılan internet kullanımına ilişkin Türkiye açısından sonuçları aşağıdaki gibidir;

- Türkiye, Romanya ve Macaristan'daki çocukların interneti güvenli bir biçimde kullanma, istenmeyen mesaj ve reklamları engelleme, istenmeyen/tanınmayan kişilerden gelecek mesajları önleme, filtreleme seçeneklerini değiştirme, enformasyonu farklı internet sitelerinden doğrulama gibi dijital medya okuryazarlığı becerileri diğer ülkelere göre daha düşüktür (Livingstone ve diğerleri, 2011, s.27).
- Ebeveynlerin çocuklarının internet kullanımına aracılık ve müdahale etme durumunun en alt düzeyde olduğu ülkelerden biri %73'lük oranla Türkiye'dir. Bu oran Hollanda ve Norveç gibi ülkelerde %100'e yakındır (Livingstone ve diğerleri, 2011, s.106).

Tüm bu sonuçlar Medya Okuryazarlığı Araştırması-2015 kapsamında değerlendirildiğinde öğrencilerin siber zorbalığa maruz kalma ya da siber zorbalığın uygulayıcısı olma

potansiyelinin yüksek olduğunu, internete bağlandığında büyük çoğunluğunun yalnız başına olması gibi etkenlerle birleştiğinde, kontrol edilmez bir hal aldığını söyleyebiliriz. Ayrıca televizyonda karşılaşılan şiddet ve cinsel içeriklerinin de öğrenciler açısından oldukça rahatsız edici bir durum olduğu araştırma kapsamında anlaşılmıştır. Bu durum da medya okuryazarlığı dersi açısından oldukça önem teşkil etmektedir. Çünkü siber zorbalık okulun dışında kalan bir sorun olmayıp aksine okulda başlayan bir nefret ya da saldırının okul dışında da devam etmesini içermektedir (Baştürk Akça ve diğerleri, 2014). Okul yöneticileri ve öğretmenlerin bu konuda duyarlı ve bilinçli davranması oldukça önemlidir. Aksi halde, siber zorbalığın durdurulması ya da azaltılması mümkün olmayacaktır. Bunun da en etkin yapılabileceği kanal medya okuryazarlığı eğitimi olarak görülebilir.

KORUYUCU YAKLAŞIMDAN ELEŞTİREL YAKLAŞIMA MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ

Medya okuryazarlığı üzerine son yıllarda yapılan en önemli tartışmalardan birisi de medya okuryazarlığının koruyucu yaklaşımdan eleştirel yaklaşıma evrilme sürecidir. Özellikle son dönemlerde medya araçlarının çeşitlenmesiyle birlikte koruyucu yaklaşımın çok da ideal bir yaklaşım olmadığı yapılan tartışmalar arasındadır.

Koruyucu yaklaşıma genel olarak göz atacak olursak medyanın etkisinden özellikle çocukları korumak amacı güdülmektedir. Birleşik Devletler'de, pek çok eleştirmen, halk sağlığı çalışanları ve akademisyenler, medyaya maruz kalmayı bir risk faktörü olarak belirlemekte ve medya okuryazarlığını da koruyucu faktör olarak önermektedirler (Hobbs, Bağlı, M. çev, 2004). Medya okuryazarlığını, medyanın gençlik üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak yönündeki gücünü vurgulayarak haklılaştıran koruyucu bakış açısı, en çok, doğrudan doğruya okul ortamında çalışmayanlar arasında yaygındır (DeGaetano ve Bander, 1996 aktaran Hobbs- Bağlı, M. çev, 2004). Ancak okul ortamlarında bulunan akademisyen ve eğitimcilerin büyük bir bölümü koruyucu yaklaşımı sorunlu bulmaktadırlar. Bu görüşü savunanlara göre, koruyucu yaklaşımla örtüşen öğretim teknikleri medya okuryazarlığı eğitiminde çok da etkili değildir (Hobbs, Bağlı, M. çev, 2004).

Tıpkı televizyon izleyicisinin pasif bir yığından ibaret olmadığının anlaşıldığı gibi medya okuryazarlık eğitiminin de tek taraflı korumacı olmaması gerektiği anlaşılmıştır. Kurt ve Kürüm'ün (2010) belirttiği üzere, medya okuryazarlığının, bireylerin medya tüketiminde daha eleştirel tüketiciler olmaları için bir takım düşünme becerilerine sahip olmaları gerektiği görüşüne dayandığı söylenebilir. Problem çözme, verileri kullanabilme, sorgulama ve ikna etme gibi çeşitli yeterliklerin belirlenmesinde önemli rol oynayan bu becerilerden birisi de eleştirel düşünmedir. Eleştirel düşünme, olayların nedenleri ve sonuçlarını geçerli ve güvenilir verilere dayandırarak açıklamaya çalışan ve temelde "neden" sorusuna yanıt arayan bir düşünme becerisidir. Eleştirel düşünme ve medya okuryazarlığı kavramlarının kapsamı incelendiğinde, iki kavram arasında ortak özelliklerin olduğu görülmektedir (Kurt ve Kürüm, 2010).

Eleştirel medya okuryazarlığı Torres ve Mercado'nun da (2006) vurguladığı gibi üç boyutlu bir yapıya sahiptir. Bunlar "politik, ekonomik, sosyal ve kültürel çıkarlar doğrultusunda medyanın nasıl ortaklaşa çalıştığını eleştirel biçimde anlaşılmasını sağlama; kar amacı gütmeyen alternatif medyayı araştırma; öğrencilerin ve ailelerinin medya okuryazarı kullanıcılar olmaları için eğitimcilerin sorumluluklarını tanımlama" olarak belirtilmiştir (Kurt ve Kürüm, 2010).

Araştırma çerçevesinde öğrencilerin medya okuryazarlığı dersi kapsamında medyadaki içerikleri eleştirel bir gözle inceleme yetisinin kazanıp kazanmadıklarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin medya araçlarını eleştirel bir gözle incelemesini sağladığını belirtenlerin oranı %60,7 iken, öğrencilerin yaklaşık %63'ünün televizyon yayınlarındaki kurgu ve gerçeği ayırt edebildiği görülmüştür. Medya içeriğine dair gözlem yeteneklerinin geliştiğini düşünenlerin oranı %55,7 iken, televizyonda sunulan bilgilerin doğrulunu sorgulayanların oranının %51, sosyal medyada sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgulayanların oranının %61,6 olduğu tespit edilmiştir.

Buna göre genel örüntü incelendiğinde, öğrencilerin yarısından fazlasının eleştirel düşünme yetisi ve medya okuryazarlığı eğitimini bağdaştırabilmiş durumda olduğu görülmektedir. Ancak dersin içeriğine ilişkin öğrenci görüşlerine bakıldığında öğrencilerin yaklaşık %44'ü dersin içeriğinin, işleyiş biçiminin ve kitabın içeriğinin daha çok geliştirilmesi gerekliliğine vurgu yapmıştır. Bu durum dersin daha etkili bir biçimde işlenebileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, derse ilişkin öğrenci görüşlerinin önemsenmesi gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Öğrenci görüşleriyle şekillenmiş bir medya okuryazarlığı dersinin içerik açısından eleştirel düşüncenin de daha etkin kullanılabilirliğini artıracağı öngörülebilir.

MEDYA OKURYAZARLIĞI VE EBEVEYNLERİN ROLÜ

Medya okuryazarlığı eğitimi iki önemli kanaldan sürdürülebilir bir süreçtir. İlki, okullarda verilen ders kapsamındaki eğitim iken, ikinci kanal ailedir. Ebeveynler ve medya alışkanlıkları çocukların gelişiminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Ebeveynlerin medya okuryazarı olması ya da bu eğitimin öneminin bilincinde olması çocukların okullarda edindikleri medya farkındalığını yükseltecektir. Ancak medya okuryazarlığı ve ebeveynlerin buradaki rolü anlamında bazı sorunlar bulunmaktadır. Dijital nesille (günümüz çocukları) dijital göçmenler (dijital dünyaya sonradan katılanlar-bir önceki kuşak) arasında bilgi ve beceri uçurumu dolayısıyla ebeveynler dijital teknolojilerin kullanımıyla ilgili çocuklarına bilgi ve beceri verecek düzeyde değildir. Marc Prensky'ye göre günümüz çocukları yani dijital nesil ile bir önceki nesil yani dijital göçmenler arasında düşünme ve bilgiyi işleme konularında çok farklar vardır, günümüzde medyanın çevrelediği bir dünyada yaşadıkları ve dijital dünyayla yüksek oranda etkileşimlerinden dolayı çocukların düşünme şekilleri oldukça değişmiştir (Ulusoy ve Bostancı, 2014).

Araştırma kapsamında öğrencilerin derste öğrendiklerini aileleriyle paylaşmama oranının %49 olduğu saptanmıştır. Bu durumun tam da yukarıda bahsi geçen dijital göçmenler ve dijital nesiller arasındaki uçurumdan kaynaklandığı söylenebilir. Ebeveynlerin çocukları tarafından medya araçları açısından daha az bilgiye sahip oldukları düşüncesinin onların derste öğrendiklerini evde aileleriyle tartışma ortamının oluşmasını engellediği söylenebilir.

Livingston da (2011) Türkiye'nin de içinde yer aldığı araştırmasında, diğer Avrupa ülkelerine oranla, "ebeveynlerin çocuklarının internet kullanımına aracılık ve müdahale etme durumu"nun en alt düzeyde olduğu ülkelerden biri olarak Türkiye'yi işaret etmektedir. Bu analize paralel bir şekilde, araştırma bulgularımıza bakıldığında öğrencilerin ebeveynlerinin medya okuryazarlığı konusunda bilgilendirilmesini gerekli görenlerin oranının %63 olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası, ailelerinin medya okuryazarlığı konusunda bilgi eksikliğinin olduğunu düşünmekte ve bu durumun giderilmesi talepleri olduğunu belirtmektedir. Bu durum da bir kez daha medya okuryazarlığı eğitiminde okul kadar ebeveynlerin de kilit bir rolü olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonucu elde edilen verilerden en çarpıcı olanı, öğrencilerin %77,3'ünün televizyon izleme eylemini aileleriyle birlikte gerçekleştirdiklerini belirtirken, %70'nin internete tek başına bağlandıklarını belirtmiş olmalarıdır. Bu durum, yine araştırma sonucu elde edilen iletişim araçlarının öğrencilerin odalarında bulunup bulunmama durumu ile açıklanabilir.

İletişim Araçları Sahiplik Durumu

İLETİŞİM ARAÇLARI	Kendi odamda var	Odamda yok, evde var – kullanıyorum	Evde var - kullanmıyorum	Evde yok	TOPLAM
Televizyon	7,9	90,4	1,6	0,1	**100,0**
Bilgisayar veya Dizüstü Bilgisayar	38,0	29,1	4,5	28,4	**100,0**
Tablet Bilgisayar	29,8	17,8	7,3	45,2	**100,0**
Radyo	4,5	18,5	31,4	45,6	**100,0**

Tablodan da anlaşılacağı üzere televizyonun kendi odalarında olmama durumunun yüksek oluşu, televizyon izleme etkinliğinin aile ile birlikte yapılmasına olanak sağlamaktadır. Ancak bilgisayar türündeki iletişim araçlarının odalarında bulunma durumunun televizyona göre daha yüksek olduğu düşünülürse, internete tek başına girme oranlarının da neden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Televizyonun aile ile birlikte izlenmesi, medya okuryazarlığı eğitiminin ve ebeveynlerin buradaki rolünün daha etkin olmasına olanak sağlamaktadır.

Uzmanlar çocuklara doğru televizyon izleme alışkanlığı kazandırılabilmesi ve ebeveyn kontrolünün sağlanması için, ebeveyn aracılığı yöntemi üzerinde durmaktadır. Ebeveyn aracılığı "anne babanın çocukları için sunulan içeriği yorumlama, kontrol etme ve denetleme için kullandığı herhangi bir teknik" olarak tanımlanmaktadır (Mendoza, 2009 aktaran İnan, 2014). Ebeveyn aracılığını oluşturan üç unsur: "Birlikte izleme" (coviewing) içerik veya kullanımla ilgili hiçbir şekilde konuşup tartışmadan, sadece televizyon izlemek; "Kısıtlayıcı aracılığı" (restrictive mediation) çocuğun televizyon izlemesine ilişkin çeşitli kurallar konulması olarak (örneğin ne kadar süre izleyeceği, neleri seyredebileceği); "Etkin aracılığı" (active mediation) ise tartışma yani televizyon hakkında (örneğin program, içerik, reklamlar hakkında) çocuklarla konuşma etkili bir yöntem olarak değerlendirilebilir.

Tıpkı bir önceki bölümde yapılan tartışmalara benzer olarak koruyucu ve eleştirel yaklaşım anlayışı ebeveynler açısından da düşünülebilir. Ebeveynlerin çocuklarına

medya ile ilgili öğretilerinde ve uygulamalarında eleştirel yöntemin daha etkili olabileceği son dönemlerde birçok çevre tarafından kabul edilmektedir.

Bu bağlamda, daha önce de bahsedilen Livingstone tarafından gerçekleştirilen "EU Kids Online" adlı araştırmada aşağıdaki bilgiler elde edilmiştir:

- Ebeveynler çocuklarının internet kullanımını kısıtlamak yerine onlarla birlikte olumlu internet kullanımı deneyimleri yaşamalıdır.
- Kısıtlayıcı ebeveynlik çevrimiçi riskleri azaltırken, çocukların internette karşılaşabilecekleri olanakları ve becerilerini de kısıtlamaktadır.
- Ebeveynlerin çocuklarının internet kullanımına aktif olarak aracılık yapabilmeleri halinde hem risklerin hem de zararın azaldığı görülmüştür.
- "Etkin aracılık" ebeveynlerin çocuklarıyla internet hakkında konuşmaları, çocukları internete girerken yanlarında veya yakınlarında oturmaları ve onları interneti keşfetmeleri konusunda cesaretlendirmeleri anlamına gelmektedir.
- Ebeveynlerin filtre kullanmaları yani teknik aracılık yapmaları çocukların çevrimiçi risklerle karşılanmalarını azaltmaz ve engellemez.
- Çocukların internet kullanımının önemi ebeveynler tarafından yeterince anlaşılamamaktadır (Livingstone, 2012, s.1-3).

Sonuç olarak ebeveynlerin medya okuryazarlığı konusunda daha çok bilgi sahibi olmaya ihtiyaçları vardır. Bu bağlamda, medya okuryazarlığı dersi ebeveynler ve çocuklara arasında oluşan bu dijital uçurumun giderilmesinde kilit bir rol oynayabilir. Bu konu, sonuç ve öneriler kısmında daha detaylı tartışılacaktır. Ayrıca bu konuda bilinç düzeyinin görece daha yüksek olduğu ailelerde, çocukların medya kullanımları kısıtlayıcı ve koruyucu anlayıştan öte, tartışmacı ve eleştirel bir bakış açısını benimsemeleri daha yararlı olacaktır.

3. BÖLÜM

İLETİŞİM ARAÇLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Televizyon için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%)

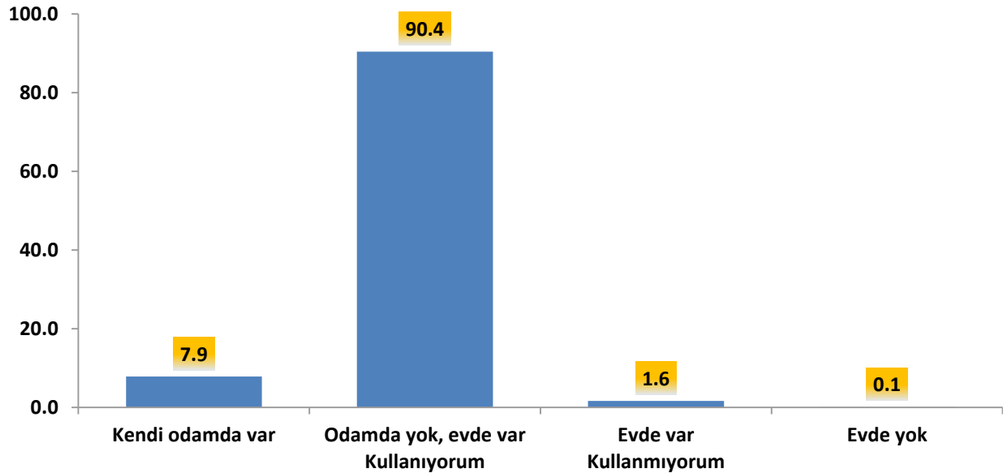

"Televizyon için uygun olan seçeneği belirtiniz." ifadesine öğrencilerin %90,4'ü "Odamda yok, evde var, kullanıyorum" cevabını vermiştir. Kendi odasında televizyon olduğunu belirtenlerin oranı %7,9'dur. Bu durum televizyon izlemeyi aile ile birlikte yapılan bir etkinlik haline dönüştürmektedir.

Bu husus, özellikle çocukların televizyon izleme alışkanlıklarının ebeveynler tarafından kontrol edilmesini kolaylaştıran bir durum olarak değerlendirilebilir. Burada önemli olan ebeveynler ve çocuklar arasında iletişim kanallarının açık olup tartışma olanaklarının sağlanabildiği bir ortamın ebeveynler tarafından yaratılmış olmasıdır.

Televizyon için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Kendi odamda var	Odamda yok, evde var – kullanıyorum	Evde var - kullanmıyorum	Evde yok	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım					
Kız	7,4	91,0	1,5	0,1	**100,0**
Erkek	8,4	89,8	1,8	0,0	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım					
Düşük düzey eğitim	7,1	91,2	1,5	0,1	**100,0**
Orta düzey eğitim	9,3	88,8	1,9	0,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	5,5	91,8	2,7	0,0	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım					
Düşük düzey eğitim	6,6	91,3	1,9	0,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	7,9	90,9	1,2	0,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	10,1	88,3	1,7	0,0	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım					
3 kişi ve altı	13,1	85,9	1,0	0,0	**100,0**
4 veya 5 kişi	8,4	89,3	2,1	0,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	5,2	94,0	0,8	0,0	**100,0**
ORTALAMA	**7,9**	**90,4**	**1,6**	**0,1**	100,0

Bilgisayar veya Dizüstü Bilgisayar için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%)

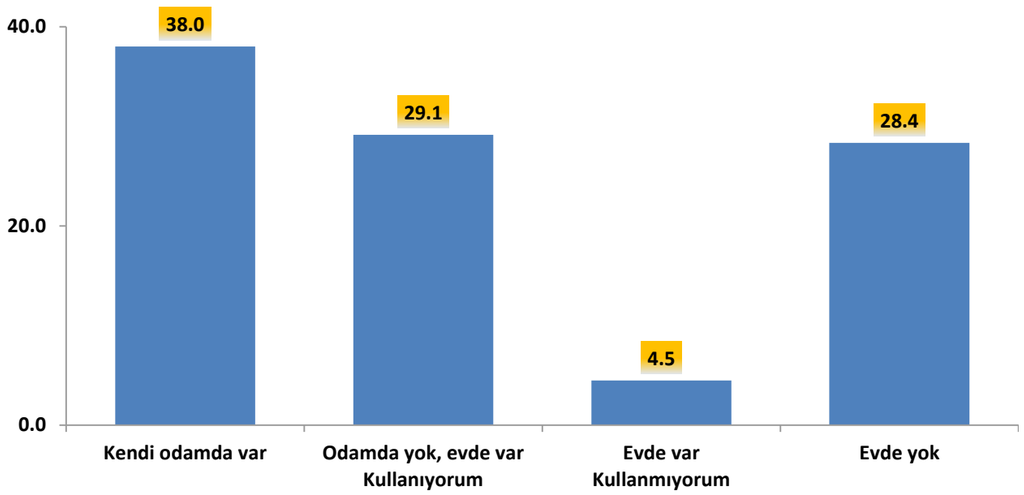

Örneklemde yer alan öğrencilerin %38'i odalarında bilgisayar veya dizüstü bilgisayar bulunduğunu belirtirken %29,1'i kendi odasında bulunmayıp evde bulunduğunu ve kullanıyor olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %28,4'ü ise evinde bilgisayar veya dizüstü bilgisayar bulunmadığını belirtmiştir. Kullanım yaygınlığı açısından düşünüldüğünde, televizyon kadar olmasa da bu iletişim aracının da oldukça yaygın olduğunu (yaklaşık %72'sinin evinde var) görmekteyiz.

Televizyondan farklı olarak bilgisayar türü araçların çocukların odasında bulunma oranı biraz daha yüksektir. Bu durumun iki önemli noktası bulunmaktadır. İlki, bu iletişim aracının çocukların kullanımı için özel olarak alındığıdır. Çünkü kendi odalarında bulunma oranı en yüksektir. Bilgisayar türü araçların, televizyon gibi ortak kullanıma açık bir iletişim aracı olamamasının ebeveynler ve çocuklar arasında dijital nesil ve dijital göçmenler arasındaki uçurumdan kaynaklandığı söylenebilir.

İkinci önemli nokta, dijital göçmenlerin dijital nesil kadar etkin bilgisayar kullanım yetisine sahip olmamaları ancak bilgisayar türü araçlar çağın vazgeçilmez bir unsuru haline geldiği için ve çocukların ihtiyaç duyduğu bir iletişim aracı olması nedeniyle ebeveynler tarafından çocuklarına alınması bu iletişim aracının evlerde yaygınlaşmasına yol açmıştır. Oluşan uçurum nedeniyle bilgisayar türevi iletişim araçları daha çok çocukların kullanımdadır.

Bilgisayar veya Dizüstü Bilgisayar için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Kendi odamda var	Odamda yok, evde var – kullanıyorum	Evde var - kullanmıyorum	Evde yok	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım					
Kız	34,8	30,8	5,2	29,2	**100,0**
Erkek	41,6	27,3	3,7	27,4	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[2]					
Düşük düzey eğitim	31,1	26,2	5,1	37,7	**100,0**
Orta düzey eğitim	49,9	32,3	3,8	14,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	49,3	41,1	2,7	6,8	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[3]					
Düşük düzey eğitim	28,4	22,4	5,8	43,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	43,6	30,4	3,5	22,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	47,5	40,8	4,5	7,3	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[4]					
3 kişi ve altı	55,6	23,2	3,0	18,2	**100,0**
4 veya 5 kişi	44,9	29,0	4,3	21,8	**100,0**
6 kişi ve üzeri	18,3	31,1	5,2	45,5	**100,0**
ORTALAMA	**38,0**	**29,1**	**4,5**	**28,4**	100,0

Bilgisayar veya dizüstü bilgisayar sahibi olma ile demografik değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare analizi sonucuna göre %95 güvenirlikle anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve hane halkı sayısı ile ilgili cihazlara sahip olma arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre, anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin evlerinde bu cihazlara sahip olup kullanıyor olma oranları artmaktadır.

Ailelerin eğitim seviyesi yükseldikçe dijital dünyaya adapte olma ve burada olan gelişmeleri takip edebilme yetileri de artmaktadır. Özellikle eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynlerin buna paralel olarak dâhil oldukları meslek gruplarından dolayı diğer

[2]Cramer's V=0,204 p=0,0001
[3]Cramer's V=0,214 p=0,0001
[4]Cramer's V=0,210 p=0,0001

ebeveynlere göre bilgisayar kullanımıyla daha yakından ilgili oldukları anlaşılmaktadır. Bu farkındalık, ebeveynlerin çocuklarının yeni dünya düzenine ayak uydurma isteklerini beraberinde getirmektedir.

Hane halkı sayısı arttıkça evinde bilgisayar veya dizüstü bilgisayar sahibi olmadığını belirtenlerin oranının yükseldiği görülmektedir. Bu durum Türkiye'de hane halkı sayısının yüksek olduğu yerler düşünüldüğünde anlam kazanmaktadır.

Tablet bilgisayar için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%)

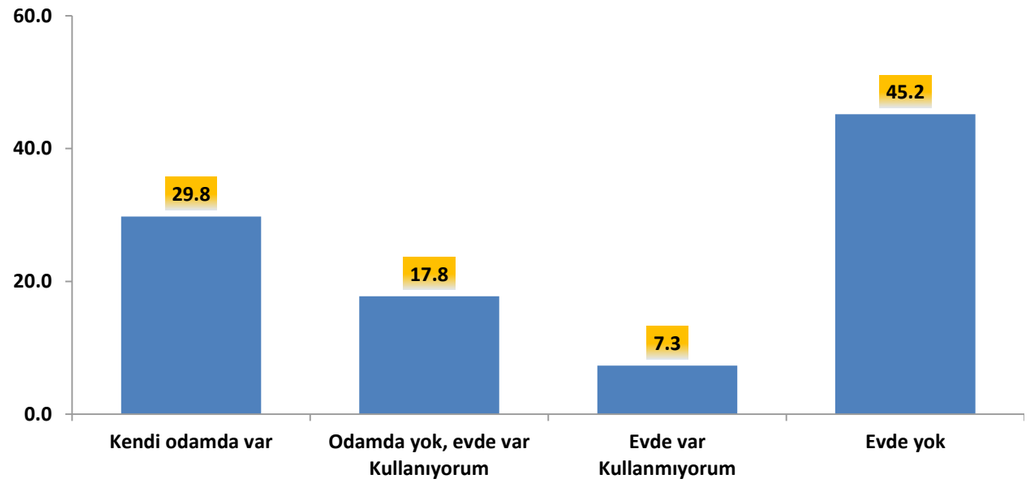

Öğrencilerin %45,2'si evinde tablet bilgisayar olmadığını belirtirken, %29,8'i kendi odasında tablet bilgisayar bulunduğunu, %17,8'i evde tablet bilgisayar bulunduğunu; %7,3'ü ise evde bulunduğu halde kullanmıyor olduğunu ifade etmiştir.

Bilgisayarın başka bir çeşidi olarak nitelendirebileceğimiz tablet bilgisayarların da araştırmaya konu olan öğrencilerin yarısından fazlasının evinde bulunduğu gözlemlenmiştir.

Tablet bilgisayar için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Kendi odamda var	Odamda yok, evde var – kullanıyorum	Evde var - kullanmıyorum	Evde yok	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[5]					
Kız	31,9	17,3	5,5	45,3	**100,0**
Erkek	27,4	18,2	9,4	45,0	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[6]					
Düşük düzey eğitim	22,5	16,7	7,0	53,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	40,6	20,0	6,9	32,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	49,3	19,2	11,0	20,5	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[7]					
Düşük düzey eğitim	21,7	14,3	6,4	57,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	33,9	19,5	6,3	40,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	39,7	21,2	11,2	27,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[8]					
3 kişi ve altı	36,4	14,1	7,1	42,4	**100,0**
4 veya 5 kişi	35,8	17,8	7,3	39,0	**100,0**
6 kişi ve üzeri	14,7	18,5	7,4	59,4	**100,0**
ORTALAMA	**29,8**	**17,8**	**7,3**	**45,2**	**100,0**

Tablet bilgisayar sahibi olma ile demografik değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare analizi sonucuna göre %95 güvenirlikle cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve hane halkı sayısı ile tablet bilgisayara sahip olma arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre, anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin kendi odalarında bu cihaza sahip olma oranları artmaktadır.

Hane halkı sayısı arttıkça evinde tablet bilgisayar sahibi olmadığını belirtenlerin oranının yükseldiği görülmektedir.

[5]Cramer's V=0,083 p=0,032
[6]Cramer's V=0,179 p=0,0001
[7]Cramer's V=0,157 p=0,0001
[8]Cramer's V=0,158 p=0,0001

Radyo için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%)

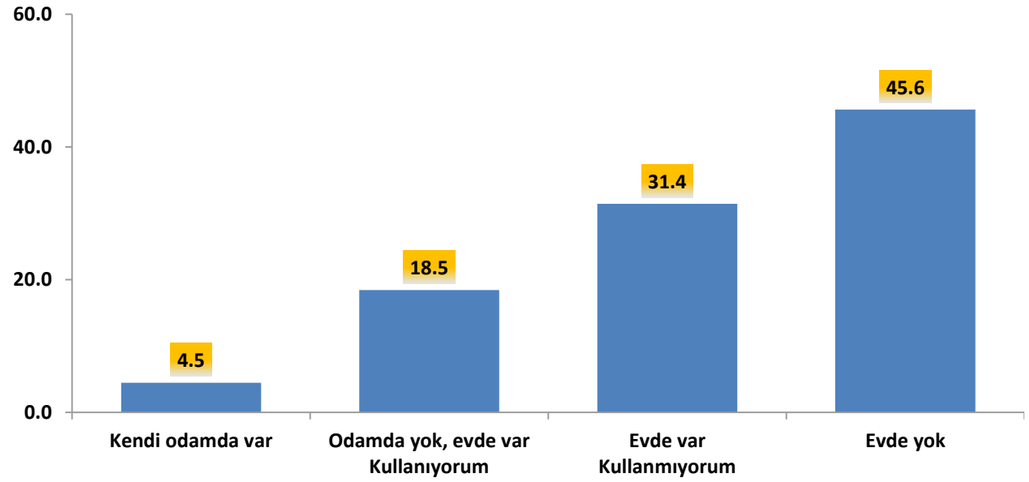

Örneklemde yer alan öğrencilerin %45,6'sı evde radyo olmadığını belirtirken, %31,4'ü evde olduğunu fakat kullanmadığını; %18,5'i odasında olmayıp evinde radyo bulunduğunu ve kullanıyor olduğunu; %4,5'i ise kendi odasında radyo bulunduğunu ifade etmiştir.

Radyoda diğer iletişim araçlarına göre biraz daha farklı bir durum söz konusudur. Kullanım açısından düşünüldüğünde öğrencilerin %77'si bu iletişim aracını aktif olarak kullanmamaktadır. Öğrencilerin yarısından fazlasının evinde bulunmakla birlikte %45'inin evinde bulunmaması bu iletişim aracının ekonomik koşullar nedeniyle edinilememesi durumu ile açıklanamaz. Bu durum bu iletişim aracının öğrenciler arasında önemini yitirmesinden kaynaklı bir sebebe işaret etmektedir.

Yine bu araştırma kapsamında ulaşılan bilgiler doğrultusunda öğrenciler diğer iletişim araçlarına oranla radyoyu çok daha düşük oranlarda önemli bulmaktadır. Öğrencilerin %87,1'i cep telefonunu, %78,3'ü bilgisayarı, %65,7'si televizyonu ve son olarak %15,3'ü radyoyu kendileri açısından önemli bulmaktadır. Radyo daha çok cep telefonu veya internet gibi araçlarla dinlenmektedir. Bu da ayrı bir araç olarak radyonun önemini yitirmesinde önemli bir etmen olmuştur.

Radyo için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Kendi odamda var	Odamda yok, evde var – kullanıyorum	Evde var - kullanmıyorum	Evde yok	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[9]					
Kız	3,4	16,9	30,7	49,0	**100,0**
Erkek	5,7	20,2	32,3	41,8	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım					
Düşük düzey eğitim	3,7	19,3	28,9	48,1	**100,0**
Orta düzey eğitim	5,9	17,6	35,2	41,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	4,1	19,2	39,7	37,0	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım					
Düşük düzey eğitim	3,2	18,6	29,2	49,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	4,5	18,8	31,8	44,9	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	6,1	17,3	38,5	38,0	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[10]					
3 kişi ve altı	4,0	22,2	28,3	45,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	4,7	16,9	35,2	43,2	**100,0**
6 kişi ve üzeri	4,1	21,0	24,0	51,0	**100,0**
ORTALAMA	**4,5**	**18,5**	**31,4**	**45,6**	100,0

[9]Cramer's V=0,086 p=0,023
[10]Cramer's V=0,082 p=0,009

Televizyonun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)

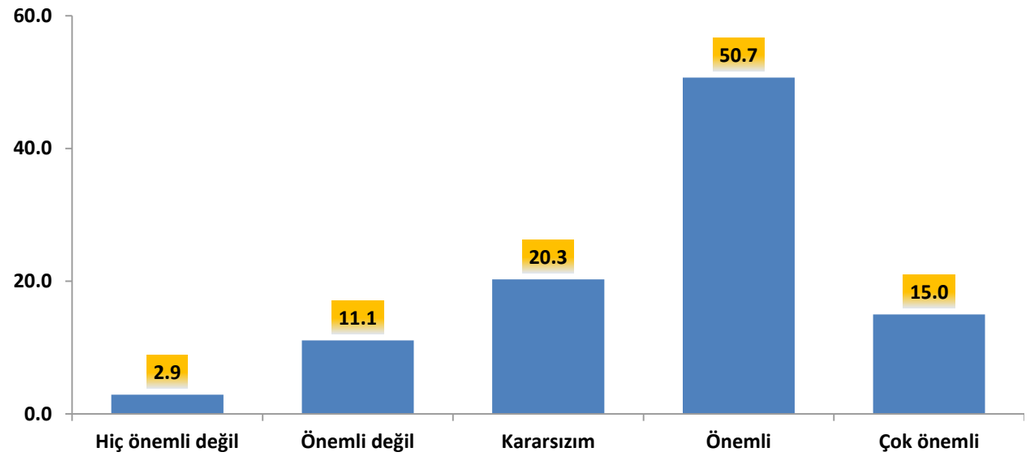

Örneklemde yer alan öğrencilerin %65,7'si televizyonun kendileri için önemli veya çok önemli olduğunu belirtirken; %20,3'ü kararsız olduğunu ifade etmiştir. Bu oranlar, televizyonun öğrenciler arasında popüler bir iletişim aracı olduğunu göstermektedir.

Televizyonun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	2,7	12,4	20,4	50,4	14,1	**100,0**
Erkek	3,2	9,5	20,1	51,2	16,1	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	2,3	10,7	19,3	52,5	15,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	4,0	11,9	21,6	48,2	14,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	2,7	11,0	24,7	52,1	9,6	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	2,3	10,9	20,3	52,0	14,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	3,1	10,3	19,0	52,2	15,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	2,8	14,5	20,7	45,8	16,2	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	3,0	10,1	18,2	51,5	17,2	**100,0**
4 veya 5 kişi	3,0	10,9	20,8	50,8	14,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	2,7	11,7	19,6	50,4	15,5	**100,0**
ORTALAMA	**2,9**	**11,1**	**20,3**	**50,7**	**15,0**	**100,0**

Televizyonun önem derecesinin demografik değişkenlere göre farklılık göstermemesinden hareketle bu iletişim aracının toplumun her kesimi için benzer oranlarda önem taşıdığı değerlendirilmektedir.

Bilgisayar / Tabletin sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)

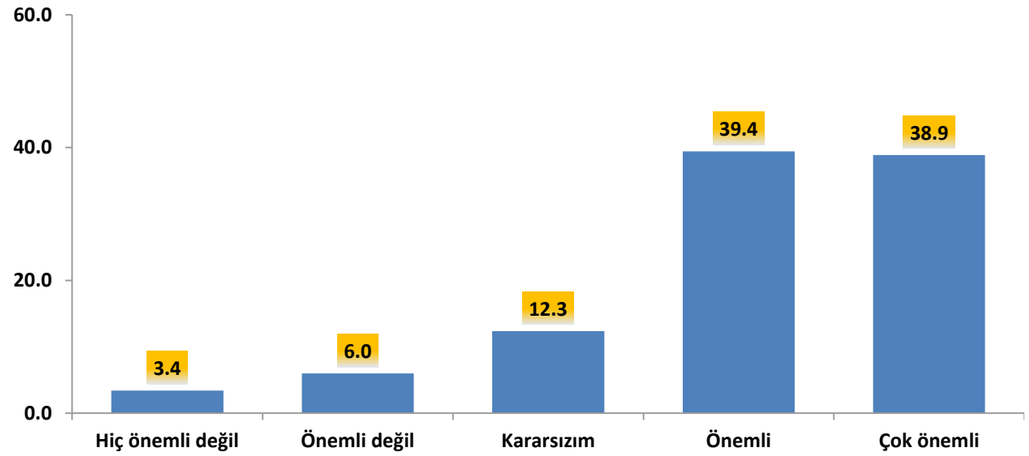

"O benim her şeyim. Her işe yarıyor."

Örneklemde yer alan öğrencilerin %78,3'ü bilgisayar/tabletin kendileri için çok önemli veya önemli olduğunu, %12,3'ü kararsız olduğunu, %6'sı ise önemli olmadığını ifade etmiştir. Bu iletişim aracının da tıpkı cep telefonu gibi öğrenciler için oldukça önemli olduğu gözlemlenmiştir.

Bilgisayar / Tabletin sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç önemli değil	Önemli değil	Karasızım	Önemli	Çok önemli	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	4,1	6,2	13,0	40,7	35,9	**100,0**
Erkek	2,5	5,7	11,5	38,0	42,3	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	4,1	5,6	14,4	39,6	36,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	2,4	5,2	10,0	40,4	42,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	2,7	6,8	8,2	37,0	45,2	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[11]						
Düşük düzey eğitim	4,3	7,2	13,6	42,9	32,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	3,0	4,0	12,2	38,4	42,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	3,4	7,8	10,1	31,8	46,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	1,0	3,0	10,1	45,5	40,4	**100,0**
4 veya 5 kişi	3,5	5,5	11,6	38,0	41,4	**100,0**
6 kişi ve üzeri	3,8	7,9	14,4	40,9	33,0	**100,0**
ORTALAMA	**3,4**	**6,0**	**12,3**	**39,4**	**38,9**	100,0

[11]Cramer's V=0,098 p=0,003

Cep telefonunun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)

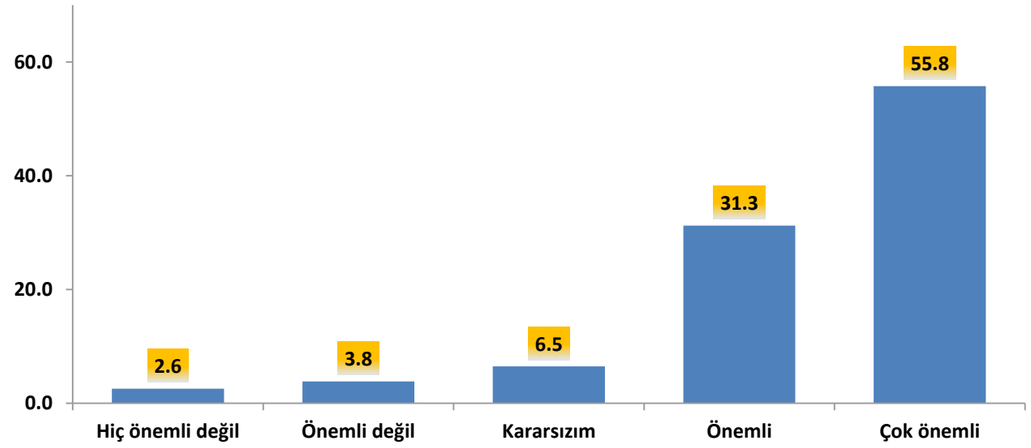

"Öğrencilerin yeni gözdesi cep telefonu"

Örneklemde yer alan öğrencilerin %87,1'i cep telefonunun kendileri için çok önemli veya önemli olduğunu belirtirken, %6,5'i kararsız olduğunu, %3,8'i ise önemli olmadığını ifade etmiştir. Bu durum, özellikle diğer iletişim araçlarıyla birlikte düşünüldüğünde cep telefonunun öğrenciler açısından önemini göstermektedir.

Cep telefonunun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç önemli değil	Önemli değil	Karasızım	Önemli	Çok önemli	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	2,7	4,3	5,5	29,3	58,2	**100,0**
Erkek	2,5	3,3	7,7	33,4	53,0	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	2,7	3,8	6,2	34,1	53,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	2,9	4,3	7,6	25,9	59,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	0,0	2,7	4,1	34,2	58,9	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	3,2	3,8	6,6	35,8	50,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	2,4	4,2	5,9	28,1	59,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	1,7	2,8	7,8	29,6	58,1	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[12]						
3 kişi ve altı	3,0	5,1	1,0	34,3	56,6	**100,0**
4 veya 5 kişi	1,7	3,6	5,8	31,0	57,9	**100,0**
6 kişi ve üzeri	4,4	4,1	9,5	31,1	51,0	**100,0**
ORTALAMA	**2,6**	**3,8**	**6,5**	**31,3**	**55,8**	**100,0**

[12]Cramer's V=0,089 p=0,010

Radyonun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)

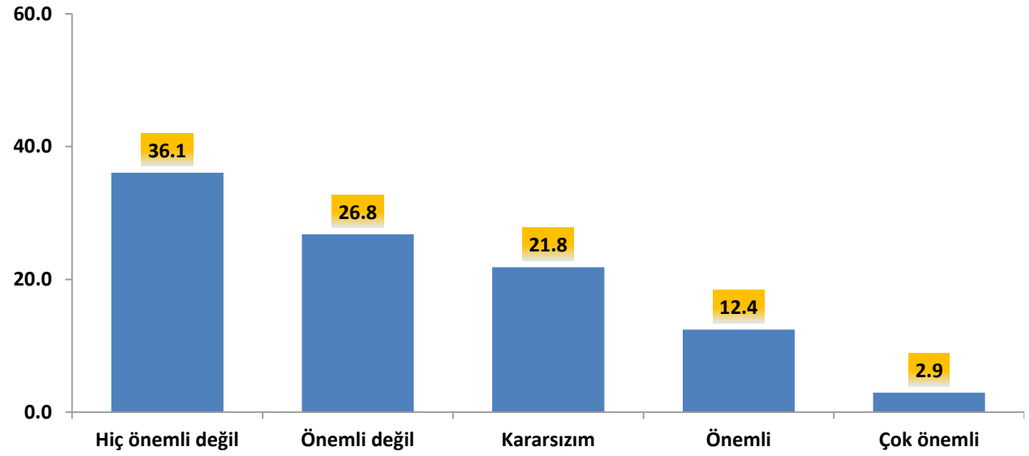

Örneklemde yer alan öğrencilerin %12,4'ü radyonun kendileri için önemli olduğunu belirtirken %26,8'i önemli olmadığını; %21,8'i ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Radyonun öğrencilerin yarısından fazlası için önemli olmadığı anlaşılmıştır. Bu durum daha önce tartışıldığı üzere radyonun iletişim aracı olarak öğrenciler arasında diğer iletişim araçlarına göre önemini yitirdiğinin açık bir göstergesidir.

Radyonun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç önemli değil	Önemli değil	Karasızım	Önemli	Çok önemli	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	38,5	25,5	20,0	13,6	2,4	**100,0**
Erkek	33,3	28,3	23,9	11,0	3,5	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[13]						
Düşük düzey eğitim	33,6	25,8	21,9	15,5	3,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	40,4	28,7	22,3	7,1	1,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	38,4	31,5	17,8	9,6	2,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[14]						
Düşük düzey eğitim	33,0	25,6	22,4	14,7	4,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	36,0	26,5	23,9	11,3	2,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	41,9	30,7	16,2	9,5	1,7	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	37,4	28,3	21,2	12,1	1,0	**100,0**
4 veya 5 kişi	37,7	26,8	20,2	12,4	3,0	**100,0**
6 kişi ve üzeri	32,2	26,4	25,6	12,5	3,3	**100,0**
ORTALAMA	**36,1**	**26,8**	**21,8**	**12,4**	**2,9**	100,0

[13]Cramer's V=0,101 p=0,002
[14]Cramer's V=0,082 p=0,039

Tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsaydınız aşağıdakilerden hangisini seçerdiniz? (%)

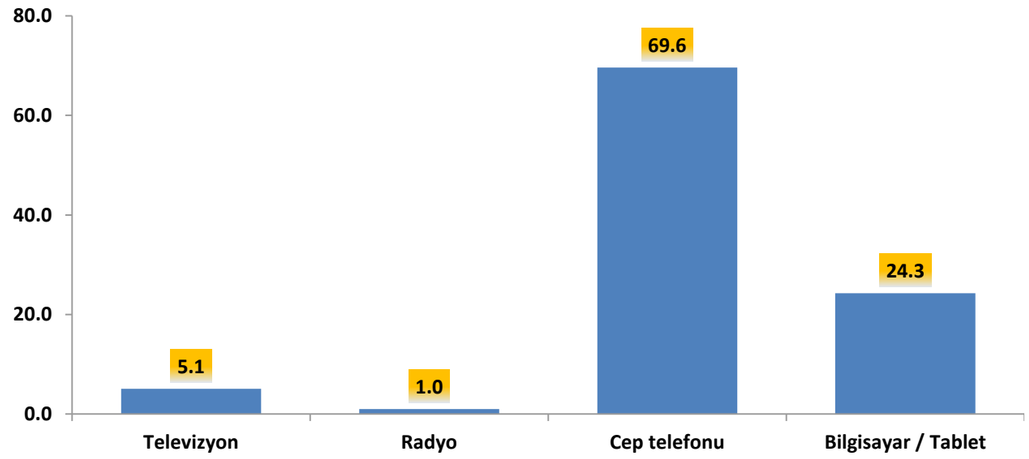

"Cep telefonum bana yeter"

"Tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsaydınız aşağıdakilerden hangisini seçerdiniz?" sorusuna öğrencilerin %69,6'sı cep telefonu şeklinde yanıt vermiştir. %24,3'ü bilgisayar/tablet olarak ifade ederken %5,1'i televizyonu tercih edeceğini belirtmiştir. Daha önce de belirtildiği üzere cep telefonu öğrencilerin vazgeçemediği bir iletişim aracı konumundadır. Bunun en önemli nedeni ileride de tartışılacağı üzere cep telefonunun çok işlevli olma özelliğindir.

Tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsaydınız aşağıdakilerden hangisini seçerdiniz? (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Televizyon	Radyo	Cep telefonu	Bilgisayar / Tablet	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[15]					
Kız	5,8	0,7	76,6	16,9	**100,0**
Erkek	4,3	1,3	61,7	32,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım					
Düşük düzey eğitim	5,5	1,1	68,9	24,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	5,0	0,2	72,2	22,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	2,7	2,7	68,5	26,0	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[16]					
Düşük düzey eğitim	4,7	1,5	66,7	27,1	**100,0**
Orta düzey eğitim	5,8	0,3	73,3	20,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	3,4	1,1	68,2	27,4	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım					
3 kişi ve altı	5,1	1,0	66,7	27,3	**100,0**
4 veya 5 kişi	4,7	1,0	71,7	22,6	**100,0**
6 kişi ve üzeri	6,0	1,1	65,7	27,2	**100,0**
ORTALAMA	**5,1**	**1,0**	**69,6**	**24,3**	**100,0**

"Tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsaydınız aşağıdakilerden hangisini seçerdiniz?" sorusuna verilen yanıtlarla demografik değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare analizi sonucuna göre %95 güvenirlikle cinsiyet ve baba eğitim düzeyi ile tercih edilen iletişim aracı arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre, kız öğrencilerin %76,6'sı cep telefonunu tercih ederken, erkek öğrencilerin cep telefonunu tercih etme oranı %61,7'dir. Erkek öğrencilerin %32,6'sı iletişim aracı olarak bilgisayar/tablet tercih ederken kız öğrencilerde bu oran %16,9'dur. Buradaki cinsiyetler arası farklılık toplumsal cinsiyet rolleri ve teknoloji bağlamında açıklanabilir. Genel Değerlendirme bölümünde detaylı olarak açıklanmış olan bu ilişki toplumun kadın ve erkeklere atfettiği genel geçer yargılardan dolayı kadın kendini teknoloji anlamında daha yetersiz görmektedir. Bu da kadının teknoloji ile olan bağını zayıflatır niteliktedir. Telefon ve bilgisayar iletişim araçlarını bir arada değerlendirdiğimizde bilgisayarın telefona göre daha karmaşık bir yapısı olduğu bilinmektedir. Bu da kız öğrencilerin cep telefonuna erkeklerin ise bilgisayara daha yatkın olmasının sebebini açıklar niteliktedir.

Birleşik Krallıkta OFCOM (2014) tarafından yapılan araştırmaya göre, 12-15 yaş aralığındaki öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre medya araçları tercihine bakıldığında Türkiye ile benzerlikler gösterdiği anlaşılmıştır. Cep telefonu kız öğrencilerin %46'sının öncelikli tercih ettiği iletişim aracı olurken, erkek öğrencilerin %29'u cep telefonunu ilk sırada tercih etmiştir.

[15]Cramer's V=0,187 p=0,0001
[16]Cramer's V=0,072 p=0,048

Bu iletişim aracını tercih etmede en önemli nedeniniz nedir? (%)

CEP TELEFONU

Açık uçlu soruya verilen cevaplardan derlenmiştir.

n=866

	%
İletişimi daha hızlı ve daha kolay sağlıyor	49,8
Her işe yarıyor, O benim her şeyim	28,6
En çok kullandığım iletişim aracı, taşınabilir olması	9,1
Her türlü bilgiye ulaşılıyor, araştırma yapmak için	2,5
İnternet için	2,3
Sosyal ağları kullanmak	1,7
Sevdiği için	1,7
Vakit geçirmek için	1,4
Diğer	2,8
TOPLAM	**100,0**

Örneklemde yer alan öğrencilerin cep telefonunu neden bu kadar önemsedikleri sorusunun cevabı bu tablodan açıkça görülmektedir. Cep telefonunun hızlı ve kolay iletişim sağlaması, rahat taşınabilir olması, birçok işlevi bir arada bulunduruyor olması gibi nedenlerden ötürü öğrenciler açısından oldukça önemli bir iletişim aracı haline geldiği söylenebilir.

Bu iletişim aracını tercih etmede en önemli nedeniniz nedir? (%)

BİLGİSAYAR / TABLET

Açık uçlu soruya verilen cevaplardan derlenmiştir.

n=303

	%
Her işe yarıyor, O benim her şeyim	27,4
Oyun oynadığım için	14,2
Derslerimi yapmama yardımcı olduğu için	11,9
İletişimi daha hızlı ve daha kolay sağladığı için	8,3
Her türlü bilgiye ulaşılıyor, araştırma yapmak için	8,3
İstediğimiz bilgileri araştırabildiğimiz için	6,6
En çok kullandığım iletişim aracı, taşınabilir olduğu için	5,3
Eğlenceli, eğlenmek için	4,6
Sevdiğim için	4,0
İnternet için	2,6
Vakit geçirmek için	2,6
Diğer	4,2
TOPLAM	**100,0**

Cep telefonu kadar olmasa da öğrenciler açısından yine yüksek oranda önem arz eden bilgisayar türevi cihazların tercih edilme sebebi ilk sırada yine çok işlevselliği olarak belirlenmiştir.

Burada cep telefonundan farklı olarak oyun oynama özelliği öğrencilerin bu cihaza önem atfetme nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum dijital ortamlarda yaygın olarak görülen öğrencilerin siber zorbalığa maruz kalmaları potansiyelini artıran bir unsur olarak yorumlanabilir.

Tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsaydınız aşağıdakilerden hangisini seçerdiniz? (%)
Türkiye - Birleşik Krallık Kıyaslaması

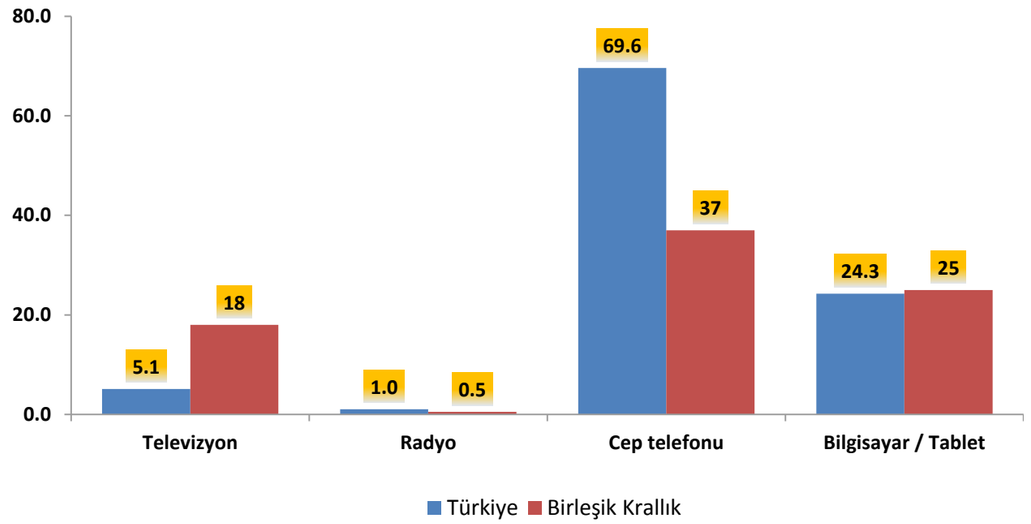

Türkiye-Birleşik Krallık[17] kıyaslamasına göre, tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsaydınız hangisini seçerdiniz sorusuna verilen yanıtlarda öğrencilerin benzer bir eğilim içinde olduğu görülmüştür. Birleşik Krallıktaki aynı yaş grubu öğrencilerin Türkiye'deki öğrencilere paralel olarak öncelikle cep telefonu, ikinci sırada bilgisayar/tableti ve üçüncü olarak da televizyonu tercih ettikleri görülmektedir.

Burada cep telefonundaki belirgin farklılık sosyolojik olarak değerlendirildiğinde tüketim toplumu ve metaların simgesel değerleri ile açıklanabilir. Baudrillard'a göre tüketim, mallar ile ilgili değil, o malların işaretleri ve sembolleri ile ilgilidir ve nesnelerin kategorileri bireyin de kategorilerini belirlemektedir. Sosyal sistem içinde konumunu yükseltmek isteyen birey, bunu tüketim biçimlerindeki değişikliklerle ifade edebilir (Özsöz, 2011, s.15-17). Türkiye'nin Birleşik Krallık kadar zengin bir ülke olmadığı ve kişi başına düşen gelirin daha düşük olduğu göz önüne alınırsa cep telefonuna atfedilen önemin bu denli yüksek olması bu aracın toplum içinde bir statü göstergesi olarak değerlendirildiği algısını ortaya koymaktadır. Telefon bilgisayar türevi bir araçtan farklı olarak sürekli yanımızda taşıyıp, çevremizdekilere gösterebileceğimiz bir araç olduğundan toplumda simgesel değeri daha yüksek olan bir iletişim aracı konumunu almıştır.

[17] OFCOM Children and Parents: Media Use and Attitudes Report 2014

4. BÖLÜM

TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Televizyon izler misiniz? (%)

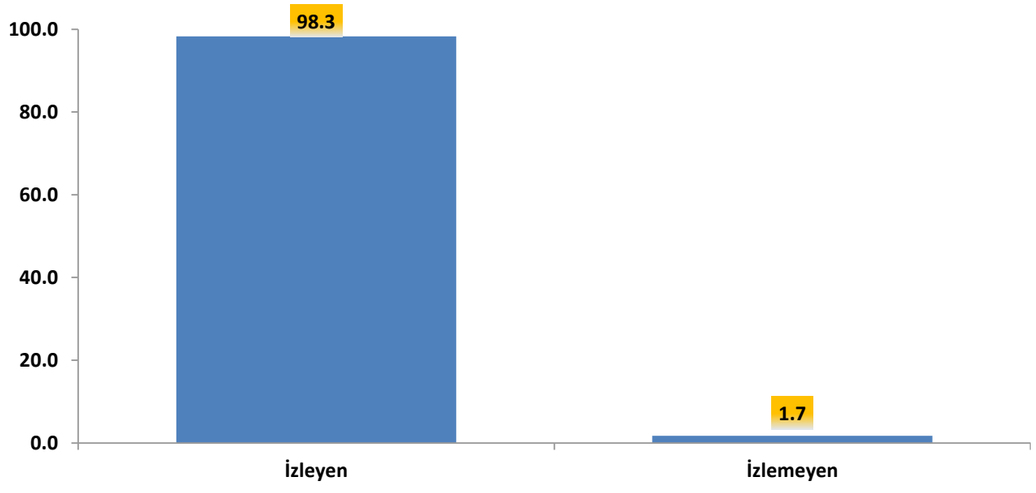

Örneklemde yer alan öğrencilerin %98,3'ü televizyon izlediğini belirtirken %1,7'si izlemediğini ifade etmiştir.

Hafta içi günde ortalama ne kadar TV izlersiniz? (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
n=1.233

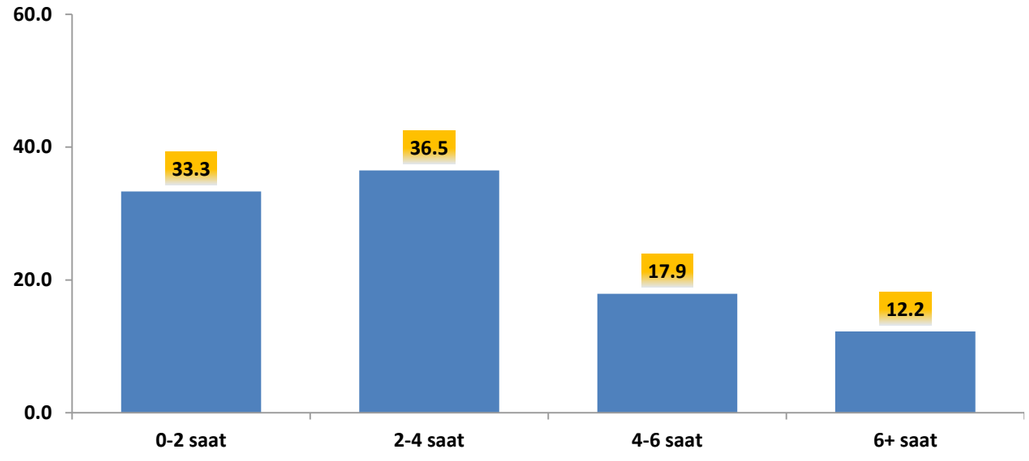

"Hafta içi günde ortalama ne kadar TV izlersiniz?" sorusuna öğrencilerin %33,3'ü 0-2 saat, %36,5'i 2-4 saat şeklinde cevap verirken; %17,9'u 4-6 saat ve %12,2'si 6 saatten fazla şeklinde yanıt vermiştir.

Verilen yanıtlara göre öğrencilerin hafta içi ortalama TV izleme süresi 3 saat 34 dakikadır.

Hafta içi günde ortalama televizyon izleme süresi (Saat)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	ORTALAMA SAAT/ DAKİKA	STANDART SAPMA
Cinsiyete Göre Dağılım		
Kız	3 sa 36 dk	2 sa 26 dk
Erkek	3 sa 32 dk	2 sa 28 dk
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	3 sa 43 dk	2 sa 34 dk
Orta düzey eğitim	3 sa 15 dk	2 sa 6 dk
Yüksek düzey eğitim	3 sa 19 dk	2 sa 19 dk
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	3 sa 34 dk	2 sa 28 dk
Orta düzey eğitim	3 sa 36 dk	2 sa 28 dk
Yüksek düzey eğitim	3 sa 26 dk	2 sa 20 dk
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım		
3 kişi ve altı	3 sa 52 dk	2 sa 26 dk
4 veya 5 kişi	3 sa 31 dk	2 sa 24 dk
6 kişi ve üzeri	3 sa 36 dk	2 sa 33 dk
ORTALAMA	**3 sa 34 dk**	**2 sa 27 dk**

Hafta sonu günde ortalama ne kadar TV izlersiniz? (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
n=1.214

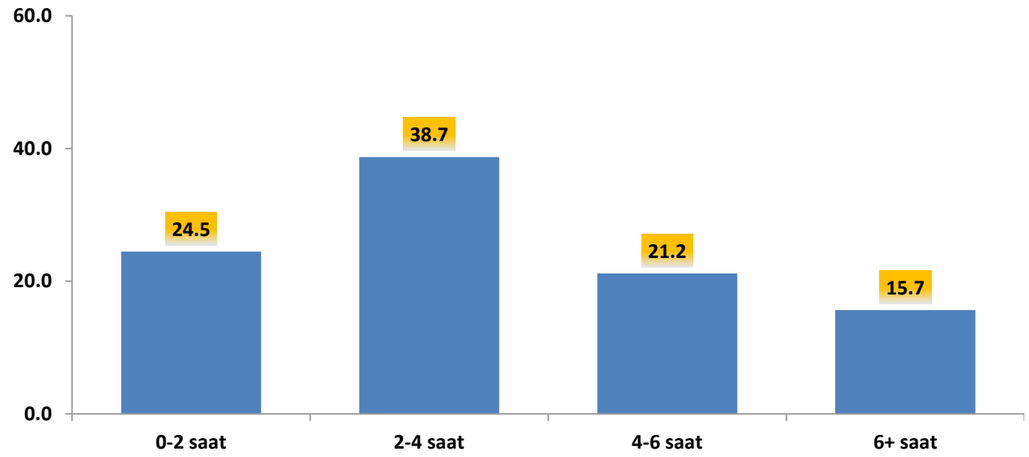

"Hafta sonu günde ortalama ne kadar TV izlersiniz?" sorusuna öğrencilerin %24,5'i 0-2 saat, %38,7'si 2-4 saat arası şeklinde cevap verirken; %21,2'si 4-6 saat ve %15,7'si 6 saat üzeri şeklinde yanıt vermiştir.
Verilen yanıtlara göre öğrencilerin hafta sonu ortalama TV izleme süresi 3 saat 59 dakikadır.

<u>Hafta sonu</u> günde ortalama ne kadar TV izlersiniz? (Saat)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	ORTALAMA SAAT/ DAKİKA	STANDART SAPMA
Cinsiyete Göre Dağılım		
Kız	3 sa 57 dk	2 sa 28 dk
Erkek	4 sa 2 dk	2 sa 38 dk
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	4 sa 4 dk	2 sa 40 dk
Orta düzey eğitim	3 sa 50 dk	2 sa 20 dk
Yüksek düzey eğitim	3 sa 37 dk	2 sa 22 dk
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	4 sa 8 dk	2 sa 38 dk
Orta düzey eğitim	3 sa 59 dk	2 sa 33 dk
Yüksek düzey eğitim	3 sa 43 dk	2 sa 22 dk
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım		
3 kişi ve altı	4 sa 14 dk	2 sa 36 dk
4 veya 5 kişi	3 sa 55 dk	2 sa 21 dk
6 kişi ve üzeri	4 sa 4 dk	2 sa 53 dk
ORTALAMA	**3 sa 59 dk**	**2 sa 33 dk**

<u>Hafta içi</u> genel olarak hangi saat dilimlerinde televizyon izlediğinizi belirtiniz. (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.

Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.

n=1.239

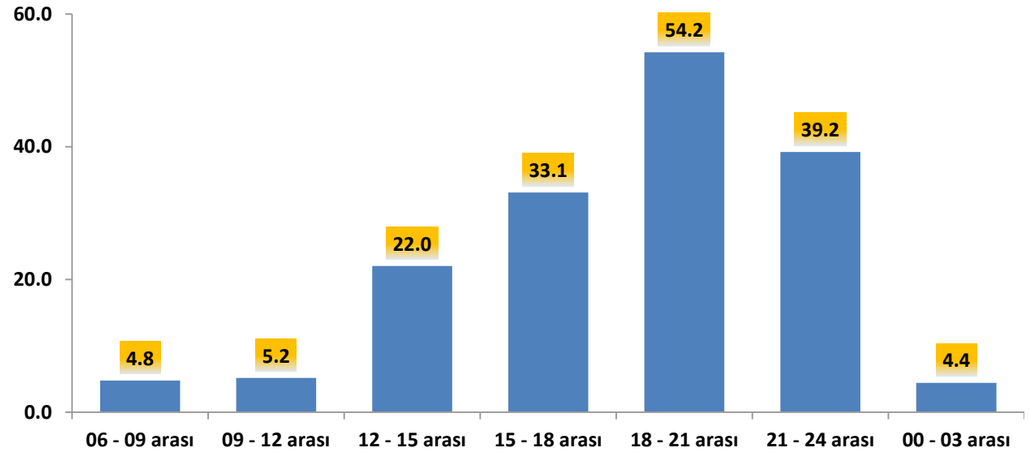

Öğrencilerin verdikleri cevapların %54,2'si hafta içi genel olarak 18.00 ile 21.00 saatleri arasında TV izlendiğini göstermektedir. Bu saat dilimi birçok program türü yayınını içermektedir. Haber bültenleri, yarışma programları ve yerli diziler gibi değişik program kategorilerini kapsamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin yoğun olarak bu saat diliminde televizyon izlemeyi tercih etmelerinin, onların televizyon programlarında yer alan çeşitli şiddet içeriklerine maruz kalma oranını da artıracağı söylenebilir. Bu durum, özellikle yayıncıların prime time olarak da bilinen bu saat dilimlerinde yayınlanan programların içeriklerine daha fazla önem atfetmeleri gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

<u>Hafta içi</u> genel olarak hangi saat dilimlerinde televizyon izlediğinizi belirtiniz. (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	06 – 09 arası	09 – 12 arası	12 – 15 arası	15 – 18 arası	18 – 21 arası	21 – 24 arası	00 – 03 arası
Cinsiyete Göre Dağılım							
Kız	3,8	5,6	21,5	38,1	51,4	35,5	2,3
Erkek	5,8	4,6	22,7	27,5	57,4	43,5	6,9
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım							
Düşük düzey eğitim	5,1	6,8	23,1	33,5	53,3	38,5	3,9
Orta düzey eğitim	4,2	2,7	18,9	32,6	54,7	40,7	4,9
Yüksek düzey eğitim	4,2	1,4	19,7	32,4	56,3	45,1	5,6
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım							
Düşük düzey eğitim	6,8	7,3	24,1	33,6	54,3	35,8	3,5
Orta düzey eğitim	3,0	4,3	21,0	33,9	53,3	40,5	4,8
Yüksek düzey eğitim	5,1	2,3	17,7	30,9	57,1	45,1	4,6
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım							
3 kişi ve altı	9,3	4,1	23,7	30,9	59,8	38,1	8,2
4 veya 5 kişi	3,6	4,0	21,8	32,8	53,8	41,1	4,5
6 kişi ve üzeri	6,1	8,0	22,2	34,3	53,7	35,5	3,3
ORTALAMA	**4,8**	**5,2**	**22,0**	**33,1**	**54,2**	**39,2**	**4,4**

<u>Hafta sonu</u> genel olarak hangi saat dilimlerinde televizyon izlediğinizi belirtiniz. (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
n=1.224

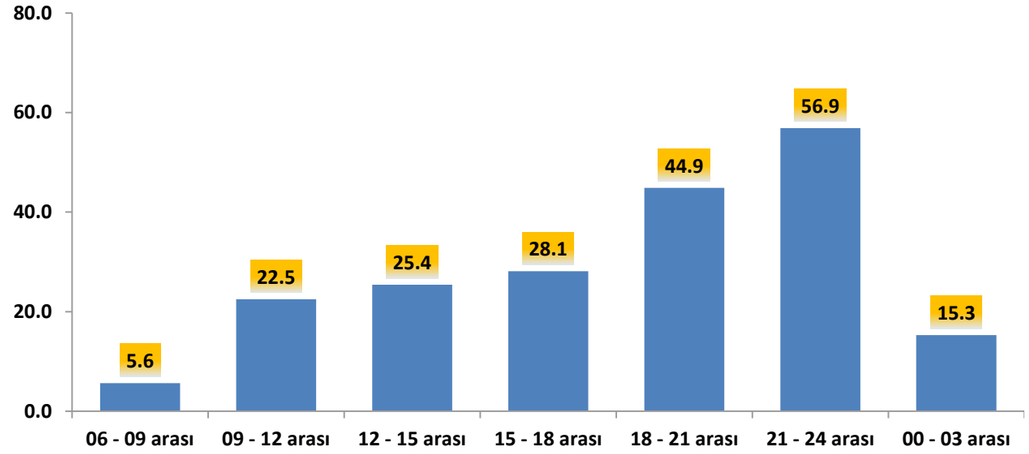

Öğrencilerin verdikleri cevapların %56,9'u hafta sonu genel olarak 21.00 ile 24.00 saatleri arasında TV izlendiğini göstermektedir. Hafta içi televizyon izleme saatleriyle karşılaştırıldığında öğrencilerin daha geç saat dilimlerinde televizyon izledikleri saptanmıştır. Özellikle şiddet ve cinsel içeriklerinin saat 21.00'den sonra daha yoğun olarak yayınlandığı düşünülürse burada ebeveynlere oldukça önemli bir görev düşmektedir. Ebeveynler bu saat dilimlerinde hafta sonu çocuklarının izledikleri yayın türlerini daha dikkatli bir şekilde kontrol etmeli, onlara izledikleri yayın üzerine tartışma olanağı sunarak eleştirel bir gözle izlediklerini değerlendirmeleri sağlanmalıdır.

<u>Hafta sonu</u> genel olarak hangi saat dilimlerinde televizyon izlediğinizi belirtiniz. (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	06 – 09 arası	09 – 12 arası	12 – 15 arası	15 – 18 arası	18 – 21 arası	21 – 24 arası	00 – 03 arası
Cinsiyete Göre Dağılım							
Kız	2,8	19,3	23,6	27,8	42,7	54,9	11,7
Erkek	8,9	26,0	27,4	28,5	47,2	59,0	19,3
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım							
Düşük düzey eğitim	6,3	23,0	27,0	29,3	44,0	56,0	13,6
Orta düzey eğitim	5,0	21,3	21,8	27,3	46,9	57,3	17,4
Yüksek düzey eğitim	4,3	18,8	29,0	17,4	42,0	62,3	18,8
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım							
Düşük düzey eğitim	6,7	24,5	28,5	30,3	46,1	52,8	13,8
Orta düzey eğitim	4,9	19,9	24,4	27,7	43,9	59,0	16,3
Yüksek düzey eğitim	5,2	24,9	23,1	25,4	42,8	60,7	13,9
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım							
3 kişi ve altı	6,3	26,0	26,0	28,1	50,0	55,2	18,8
4 veya 5 kişi	5,3	21,6	25,6	27,2	44,6	58,4	16,3
6 kişi ve üzeri	6,2	23,3	24,7	30,1	44,1	53,9	12,1
ORTALAMA	**5,6**	**22,5**	**25,4**	**28,1**	**44,9**	**56,9**	**15,3**

Neden televizyon izlersiniz? (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
n=1.251

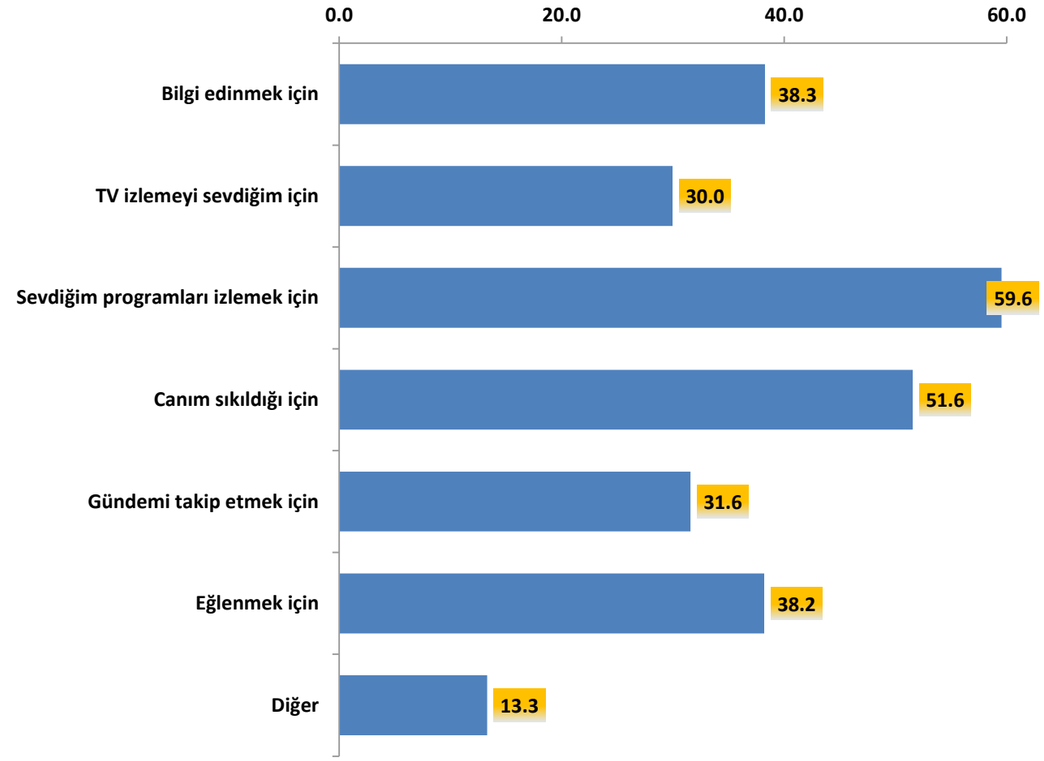

"Neden televizyon izlersiniz?" sorusuna öğrencilerin %59,6'sı "Sevdiğim programları izlemek için" şeklinde yanıt verirken %51,6'sı "Canım sıkıldığı için" cevabını vermiştir. %38,3'ü "Bilgi edinmek" ve "Eğlence amaçlı" televizyon izlemeyi tercih ederken %30'u televizyon izlemeyi sevdiği için izlediğini ifade etmiştir. Bu grafikten anlaşılacağı üzere öğrencilerin yaklaşık %60'ı televizyonda sevdiği programları izlemek için televizyon izlediğini belirtmiştir. Bu durum yine ebeveynler açısından çocuklarının televizyon izleme alışkanlıklarını takip ve kontrol etmelerine olanak sağlar. Öğrenciler sevdikleri programları izlemek için televizyon izliyorlarsa bu onların televizyonda sürekli olarak takip ettikleri programlar olduğuna işaret etmektedir. Sürekli olarak takip edilen programların içeriği de ebeveynler tarafından daha kolay denetlenebilir.

Neden televizyon izlersiniz? (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Bilgi edinmek için	TV izlemeyi sevdiğim için	Sevdiğim programları izlemek için	Canım sıkıldığı için	Gündemi takip etmek için	Eğlenmek için	Diğer
Cinsiyete Göre Dağılım							
Kız	36,3	29,2	63,9	54,5	28,2	35,5	11,3
Erkek	40,5	30,8	54,7	48,2	35,4	41,2	15,5
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım							
Düşük düzey eğitim	40,8	30,2	57,9	49,6	30,9	36,2	13,1
Orta düzey eğitim	34,6	29,1	62,0	52,8	32,2	40,7	13,3
Yüksek düzey eğitim	35,2	31,0	67,6	54,9	43,7	49,3	15,5
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım							
Düşük düzey eğitim	41,2	29,0	59,5	48,8	30,9	35,9	12,0
Orta düzey eğitim	36,7	30,9	59,5	52,8	31,6	38,7	12,7
Yüksek düzey eğitim	35,2	27,8	61,9	52,3	35,2	44,3	16,5
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım							
3 kişi ve altı	43,9	32,7	61,2	60,2	32,7	41,8	11,2
4 veya 5 kişi	33,6	31,1	61,3	52,7	30,8	40,2	14,1
6 kişi ve üzeri	47,0	26,9	55,2	46,7	33,0	33,0	12,1
ORTALAMA	**38,3**	**30,0**	**59,6**	**51,6**	**31,6**	**38,2**	**13,3**

Televizyonda izlemekten en çok hoşlandığınız program türlerini belirtiniz. (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
n=1.243

	%
Yarışma Programları	72,4
Müzik/Eğlence Programları	64,3
Yerli Diziler	63,6
Yabancı Filmler/Diziler	49,9
Belgesel Programlar	43,9
Haber ve Habere Dayalı Programlar	43,7
Spor Programları	41,2
Eğitim Programları	36,0
Canlı Spor Müsabakaları	35,8
Türk Filmleri	35,7
Çizgi Filmler	24,7
Magazin Programları	24,4
Dinî Programlar	21,5
Açıkoturum/Tartışma Programları	9,6
Çocuk Programları	7,3

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre öğrencilerin ilk üç sırada izlemeyi tercih ettikleri program türleri yarışma (%72,4), müzik/eğlence (%64,3) ve yerli diziler (%63,6) olarak belirlenmiştir. Bu durum öğrencilerin hangi içerikleri daha yoğun bir şekilde izledikleriyle ilgili gerek ebeveynlere gerekse medya okuryazarlığı dersini veren öğretmenlere ışık tutar niteliktedir. Bu program türlerine biraz daha yakından bakacak olursak aynı program türleri hakkında RTÜK İletişim Merkezine gelen vatandaş bildirimlerinde şikâyetlerin yoğunlaştığı program türleri olduğu görülmektedir. Özellikle şiddet ve cinsellik içeriği ile ilgili bu tür programlara oldukça yoğun şikâyetler iletilmektedir. Bu da öğrencilerin ne tür içeriklere maruz kaldıklarının ipuçlarını vermektedir. TİAK A.Ş.'den edinilen izlenme ölçümleri de bu durumu desteklemektedir. Çünkü aynı yaş grubundan çocukların en çok izledikleri ilk üç program yarışma programları, müzik/eğlence programları ve yerli diziler olmuştur.

Televizyonda izlemekten en çok hoşlandığınız program türlerini belirtiniz. (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım
İlk 5 program türü alınmıştır.

	Yarışma Programları	Müzik/Eğlence Programları	Yerli Diziler	Yabancı Filmler/Diziler	Belgesel Programlar
Cinsiyete Göre Dağılım					
Kız	72,2	75,6	69,7	42,9	30,8
Erkek	72,6	51,5	56,8	57,7	58,7
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım					
Düşük düzey eğitim	72,4	64,8	65,4	46,4	44,4
Orta düzey eğitim	72,6	64,8	61,4	53,6	42,5
Yüksek düzey eğitim	73,2	59,2	64,8	63,4	42,3
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım					
Düşük düzey eğitim	73,3	66,3	63,7	42,9	45,5
Orta düzey eğitim	73,3	65,8	64,3	51,9	40,5
Yüksek düzey eğitim	68,6	57,1	62,3	60,0	46,9
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım					
3 kişi ve altı	75,3	62,9	60,8	53,6	39,2
4 veya 5 kişi	72,7	64,9	62,8	50,6	43,4
6 kişi ve üzeri	71,0	63,3	66,3	47,2	46,4
ORTALAMA	**72,4**	**64,3**	**63,6**	**49,9**	**43,9**

Televizyonu genelde kimlerle izlersiniz? (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
n=1.251

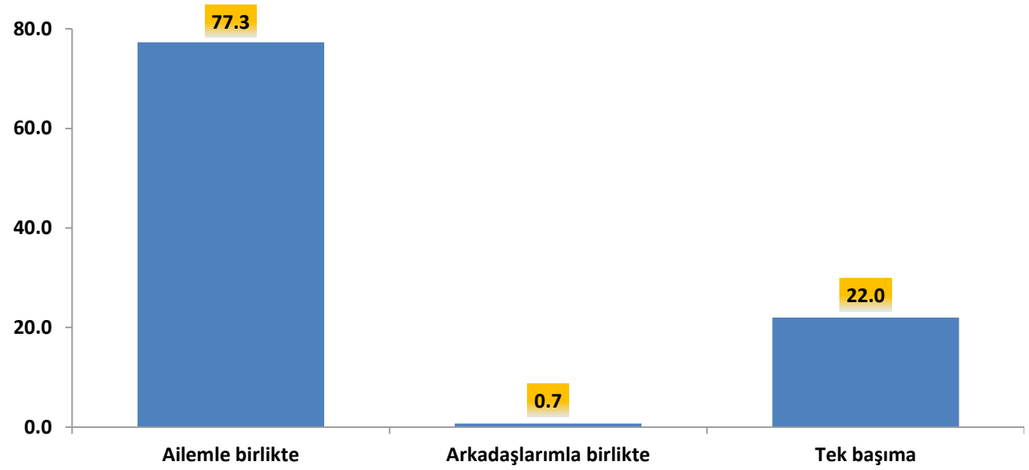

"Televizyonu genelde kimlerle izlersiniz?" sorusuna öğrencilerin %77,3'ü "Ailemle birlikte" şeklinde yanıt verirken %22'si "Tek başıma" şeklinde cevap vermiştir. Bir önceki bölümde tartışıldığı üzere televizyonun evde ortak kullanımda olma oranlarının daha yüksek olması nedeniyle öğrencilerin büyük bir kısmının bu aktiviteyi aile ile birlikte yerine getirdiği anlaşılmaktadır. Bu durumun, yine ailelere çocuklarının televizyon izleme alışkanlıklarının kontrol edilmesiyle ilgili olanak sağladığı söylenebilir.

Televizyonu genelde kimlerle izlersiniz? (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Cinsiyete, Anne-Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Ailemle birlikte	Arkadaşlarımla birlikte	Tek başıma	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım				
Kız	77,1	0,8	22,1	**100,0**
Erkek	77,5	0,7	21,8	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım				
Düşük düzey eğitim	78,4	0,8	20,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	76,5	0,7	22,8	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	76,1	0,0	23,9	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım				
Düşük düzey eğitim	81,5	0,2	18,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	75,8	1,2	23,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	75,6	0,6	23,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[18]				
3 kişi ve altı	68,4	0,0	31,6	**100,0**
4 veya 5 kişi	76,7	0,4	22,9	**100,0**
6 kişi ve üzeri	81,0	1,6	17,3	**100,0**
ORTALAMA	**77,3**	**0,7**	**22,0**	**100,0**

"Televizyonu genelde kimlerle izlersiniz?" sorusuna verilen yanıtlarla demografik değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare analizi sonucuna göre %95 güvenirlikle hane halkı sayısı ile birlikte televizyon izlenenler arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre, hane halkı sayısı arttıkça *ailemle birlikte izlerim* diyen öğrencilerin oranı artarken, *tek başıma izlerim* cevabı verenlerin oranı düşmektedir.

[18]Cramer's V=0,080 p=0,003

Televizyon yayınlarında rahatsız olduğunuz konular varsa nelerdir? (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Açık uçlu soruya verilen cevaplardan derlenmiştir.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
n=907

		%	TOPLAM %
TİCARİ İLETİŞİM	Reklamların uzun ve fazla olması	44,0	48.1
	Doğrudan satış reklamları	4,1	
CİNSEL İÇERİK	Cinsel içerik	13,9	24.8
	Kötü içerikli programlar	6,5	
	Saçma ilişkili diziler	2,5	
	Ahlaka aykırı şeyler	1,9	
ŞİDDET İÇERİKLERİ	Argo konuşmalar	8,0	15.5
	Şiddet içeren programlar	7,5	
PROGRAM İÇERİKLERİ	Haberlerin tutarsız olması	3,0	9.4
	Magazin programları	2,8	
	Siyaset konuları	2,4	
	Tartışma programları	1,2	
DİĞER		17,9	17,9

Öğrencilerin televizyonda en çok rahatsız olduğu konular reklamların uzunluğu ve fazla olmasıyla alakalıdır. Bundan sonra sırasıyla cinsel içerik ve şiddet içeriği gelmektedir. Cinsel ve şiddet içeriğini bir arada değerlendirmek faydalı olacaktır çünkü çocukların istemedikleri bir cinsel içeriğe maruz kalmaları da bir şiddet türü olarak görülebilir. Böyle bakıldığında öğrencilerin yaklaşık %40'ı çeşitli şekillerde onlara sunulan şiddet içeriklerinden rahatsız olduklarını belirtmiştir. Bu oldukça önemli bir oran olmakla birlikte, medya okuryazarlığı dersi kapsamında bu konunun daha detaylı olarak incelenmesi gerekliliğini beraberinde getirmektedir. RTÜK İletişim Merkezi'ne ulaşan Mayıs ayı vatandaş bildirimlerine bakıldığında ilk sırada %22 ile "reklamın niteliği" bulunmaktadır. Ayrıca cinsellik ve müstehcenlik içerdiği gerekçesiyle şikâyette bulunanların oranı yaklaşık %9, şiddet özendirici ve kanıksatıcı yayın olması nedeniyle gelen şikâyetlerin oranı ise %4,5 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Televizyon yayınlarında rahatsız olduğunuz konular varsa nelerdir? (%)

Televizyon izlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Açık uçlu soruya verilen cevaplardan derlenmiştir.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	ŞİDDET İÇERİKLERİ	CİNSEL İÇERİK	TİCARİ İELTİŞİM	PROGRAM İÇERİKLERİ	DİĞER
Cinsiyete Göre Dağılım					
Kız	18,5	29,6	43,4	8,5	19,1
Erkek	12,1	19,1	53,6	10,4	16,4
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım					
Düşük düzey eğitim	15,5	24,4	50,5	8,7	18,2
Orta düzey eğitim	16,0	26,1	43,1	10,1	18,3
Yüksek düzey eğitim	10,0	28,0	46,0	16,0	12,0
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım					
Düşük düzey eğitim	17,2	23,9	48,6	10,0	18,4
Orta düzey eğitim	14,6	24,3	47,9	8,4	18,9
Yüksek düzey eğitim	14,6	27,7	46,0	12,4	15,3
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım					
3 kişi ve altı	17,4	18,8	49,3	7,2	24,6
4 veya 5 kişi	13,6	25,0	49,0	9,3	15,7
6 kişi ve üzeri	19,2	25,9	45,9	10,2	20,7
ORTALAMA	**15,5**	**24,8**	**48,1**	**9,4**	**17,9**

5. BÖLÜM

RADYO DİNLEME ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Radyo dinler misiniz? (%)

n=1.273

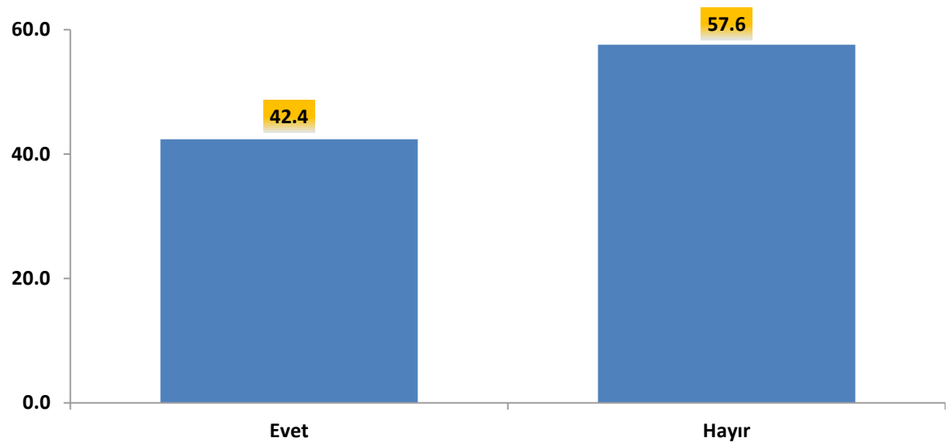

Örneklemde yer alan öğrencilerin %57,6'sı radyo dinlemediğini belirtirken %42,4'ü dinlediğini ifade etmiştir. Radyo dinleme oranının diğer iletişim araçlarının kullanım oranlarıyla karşılaştırıldığında daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Günümüzde radyonun daha önemsiz hale gelmesinde iletişim araçlarının çeşitlenerek bireylere farklı aktiviteler sunmasının bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Radyo dinler misiniz? (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Dinleyen	Dinlemeyen	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım			
Kız	41,8	58,2	**100,0**
Erkek	43,2	56,8	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım			
Düşük düzey eğitim	43,0	57,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	40,9	59,1	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	46,6	53,4	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım			
Düşük düzey eğitim	42,0	58,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	42,6	57,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	43,6	56,4	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım			
3 kişi ve altı	44,5	55,6	**100,0**
4 veya 5 kişi	43,4	56,6	**100,0**
6 kişi ve üzeri	39,8	60,2	**100,0**
ORTALAMA	**42,4**	**57,6**	**100,0**

Hafta içi günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz? (%)

n=502

Radyo dinlediğini belirtenlere sorulmuştur.

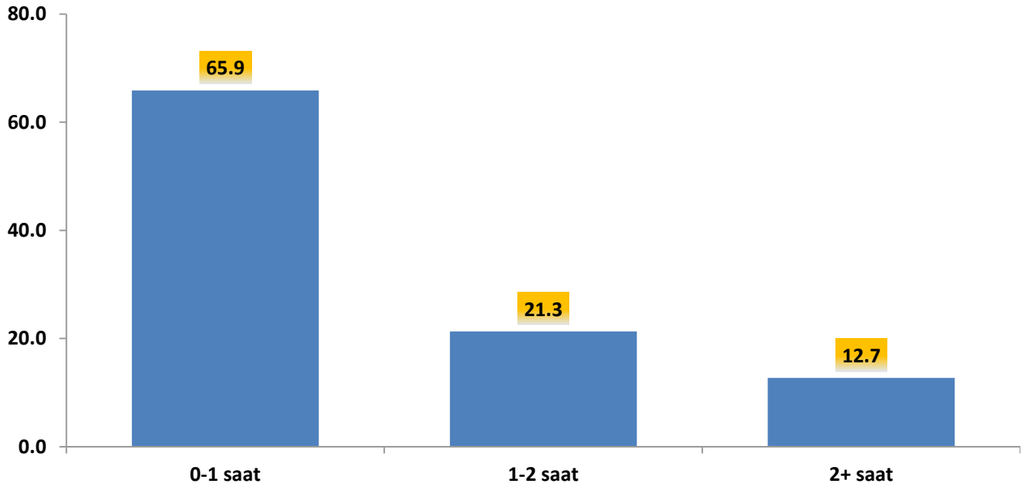

"Hafta içi günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz?" sorusuna radyo dinlediğini belirten öğrencilerin %65,9'u 1 saate kadar; %21,3'ü 1-2 saat ve %12,7'si 2 saatin üzerinde şeklinde cevap vermiştir.

Verilen yanıtlara göre öğrencilerin hafta içi ortalama radyo dinleme süresi 1 saat 14 dakikadır. Diğer iletişim araçlarıyla karşılaştırdığımızda (cep telefonu, televizyon ve internet) radyonun öğrenciler arasında daha düşük sürelerde dinlendiği ortaya çıkmaktadır.

Hafta içi günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz? (Saat)

Radyo dinlediğini belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	ORTALAMA SAAT/DAKİKA	STANDART SAPMA
Cinsiyete Göre Dağılım		
Kız	1 sa 21 dk	1 sa 25 dk
Erkek	1 sa 6 dk	1 sa 6 dk
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	1 sa 16 dk	1 sa 17 dk
Orta düzey eğitim	1 sa 12 dk	1 sa 20 dk
Yüksek düzey eğitim	52 dk	36 dk
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	1 sa 16 dk	1 sa 22 dk
Orta düzey eğitim	1 sa 14 dk	1 sa 14 dk
Yüksek düzey eğitim	1 sa 12 dk	1 sa 13 dk
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım		
3 kişi ve altı	1 sa 15 dk	1 sa 21 dk
4 veya 5 kişi	1 sa 8 dk	1 sa 8 dk
6 kişi ve üzeri	1 sa 26 dk	1 sa 32 dk
ORTALAMA	**1 sa 14 dk**	**1 sa 17 dk**

"Hafta içi günde ortalama radyo dinleme süresi" cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,036 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle hafta içi radyo dinleme süreleri açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu ifade etmektedir. Yapılan t testi sonucunda kız öğrencilerin hafta içinde erkek öğrencilere göre daha fazla süre radyo dinledikleri tespit edilmiştir.

Hafta sonu günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz? (%)

n=488

Radyo dinlediğini belirtenlere sorulmuştur.

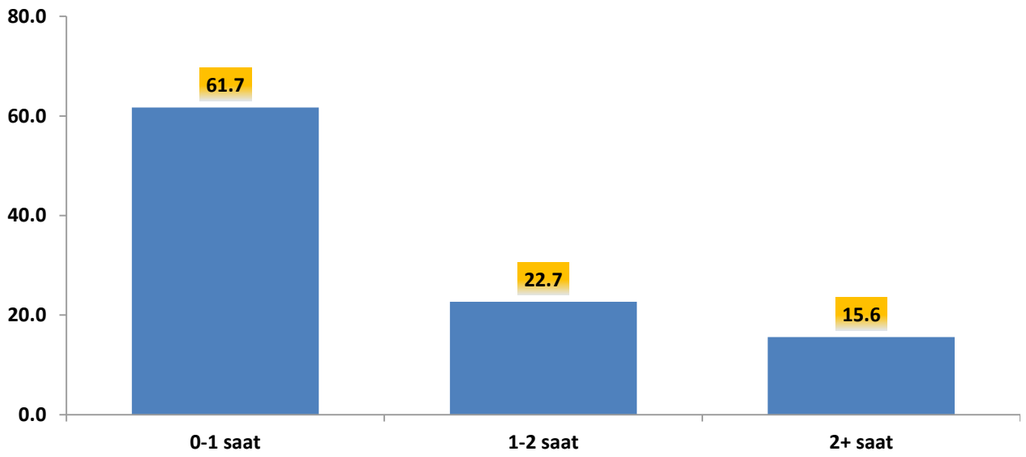

"Hafta sonu günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz?" sorusuna radyo dinlediğini belirten öğrencilerin %61,7'si 1 saate kadar; %22,7'si 1-2 saat arasında ve %15,6'sı 2 saat üzerinde şeklinde cevap vermiştir.

Verilen yanıtlara göre öğrencilerin hafta sonu ortalama radyo dinleme süresi 1 saat 21 dakikadır.

Hafta sonu günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz? (Saat)

Radyo dinlediğini belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	ORTALAMA SAAT/DAKİKA	STANDART SAPMA
Cinsiyete Göre Dağılım		
Kız	1 sa 29 dk	1 sa 23 dk
Erkek	1 sa 12 dk	1 sa 11 dk
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	1 sa 25 dk	1 sa 22 dk
Orta düzey eğitim	1 sa 13 dk	1 sa 9 dk
Yüksek düzey eğitim	56 dk	47 dk
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	1 sa 26 dk	1 sa 22 dk
Orta düzey eğitim	1 sa 20 dk	1 sa 15 dk
Yüksek düzey eğitim	1 sa 6 dk	1 sa 7 dk
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım		
3 kişi ve altı	1 sa 43 dk	1 sa 10 dk
4 veya 5 kişi	1 sa 13 dk	1 sa 12 dk
6 kişi ve üzeri	1 sa 33 dk	1 sa 28 dk
ORTALAMA	**1 sa 21 dk**	**1 sa 17 dk**

"Hafta sonu günde ortalama radyo dinleme süresi" cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,014 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle hafta sonu radyo dinleme süreleri açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu ifade etmektedir. Yapılan t testi sonucunda kız öğrencilerin hafta sonunda erkek öğrencilere göre daha fazla süre radyo dinledikleri tespit edilmiştir.

Radyo yayınlarını hangi iletişim aracı vasıtasıyla dinlersiniz? (%)

n=782

Radyo dinlediğini belirtenlere sorulmuştur.

Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.

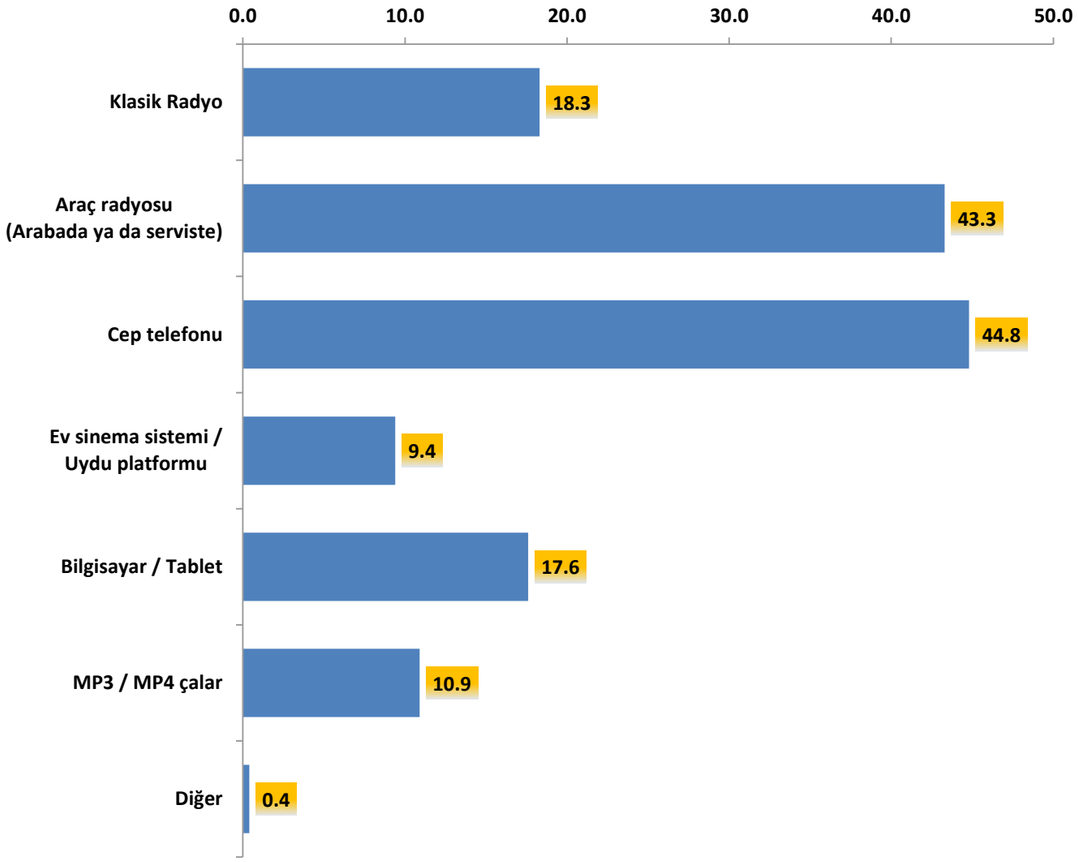

"Radyo yayınlarını hangi iletişim aracı vasıtasıyla dinlersiniz?" sorusuna verilen cevapların %44,8'i cep telefonu, %43,3''ü araç radyosu, %18,3'ü klasik radyo şeklindedir. Burada çarpıcı olan öğrencilerin büyük bir bölümü radyo dinleme eylemini cep telefonu üzerinden gerçekleştirmektedir. Yine önemli bir kısmının araç radyosundan dinlemeleri genellikle okul servislerinde kendileri tarafından kullanılmayan bir radyonun zorunlu olarak dinlenmesi olarak yorumlanabilir. Benzer şekilde, RTÜK Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı tarafından 2014 yılında yapılan "Radyo Dinleme Eğilimleri Araştırması"ndan elde edilen veriler ile karşılaştırıldığında radyo yayınlarını çeşitli araçlardan dinleme oranlarının yaş grubu değişkenine göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Buna göre daha genç yaş grupları radyo yayınlarını cep telefonundan dinlemeyi tercih ederken, 41 yaş ve daha yukarısının klasik radyodan radyo yayınlarını takip ettikleri görülmüştür.

Radyo yayınlarını hangi iletişim aracı vasıtasıyla dinlersiniz? (%)

Radyo dinlediğini belirtenlere sorulmuştur.

Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Klasik radyo (Ev radyosu)	Araç radyosu (Arabada ya da serviste)	Cep telefonu	Ev sinema sistemi / Uydu platformu	Bilgisayar / Tablet	MP3 / MP4 çalar	Diğer
Cinsiyete Göre Dağılım							
Kız	12,5	24,6	33,5	7,7	13,0	8,4	0,2
Erkek	12,8	36,0	28,1	5,2	11,2	6,5	0,3
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım							
Düşük düzey eğitim	14,5	26,6	31,2	7,6	11,1	8,8	0,2
Orta düzey eğitim	10,7	31,6	30,5	5,9	15,1	5,9	0,4
Yüksek düzey eğitim	10,4	50,0	29,2	4,2	4,2	2,1	0,0
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım							
Düşük düzey eğitim	14,8	25,8	29,7	6,7	11,3	11,0	0,7
Orta düzey eğitim	11,9	30,9	31,4	6,8	13,0	6,0	0,0
Yüksek düzey eğitim	8,8	39,2	29,4	5,9	10,8	5,9	0,0
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım							
3 kişi ve altı	16,9	32,4	22,5	7,0	14,1	7,0	0,0
4 veya 5 kişi	11,1	32,6	31,4	6,2	12,3	6,4	0,0
6 kişi ve üzeri	14,9	22,6	32,7	7,2	11,1	10,6	1,0
ORTALAMA	**18,3**	**43,3**	**44,8**	**9,4**	**17,6**	**10,9**	**0,4**

Neden radyo dinlersiniz? (%)

Radyo dinlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Açık uçlu soruya verilen cevaplardan derlenmiştir.

		%	TOPLAM %
EĞLENCE AMAÇLI	Müzik dinlemek için	44,1	**67,0**
	Can sıkıntısını gidermek için	9,1	
	Eğlenmek için	8,1	
	Kafa dağıtmak için	5,7	
BİLGİ ALMAK İÇİN	Bilgi edinmek için	7,4	16,7
	Maç yayını dinlemek için	5,4	
	Haber dinlemek için	3,9	
BULUNDUĞUM MEKANDA OLDUĞU İÇİN	Arabada giderken	5,9	7,2
	Annem dinlediği için	1,3	
RADYO DİNLEMEYİ SEVDİĞİM İÇİN		5,7	**5,7**
DİĞER		3,4	**3,4**
TOPLAM		**100,0**	**100,0**

Burada, radyonun öğrencilerin çoğunluğu (%67) tarafından eğlence amaçlı dinlendiği ortaya çıkarken, öğrencilerin yalnızca %16'sının bilgi edinmek amacıyla radyoyu dinlediği saptanmıştır. Bu durum radyonun işlevinde Türkiye'de televizyon yayınlarının yaygın olmadığı dönemle kıyaslandığında bir değişim olduğunu göstermektedir. Televizyon yayınlarının olmadığı ya da çok yaygın olmadığı dönemlerde toplumun büyük bir bölümü radyoyu bilgi/haber almak amacıyla dinlemekteydi. Ancak günümüzde haber alma mecralarının çeşitliliği düşünülürse, radyonun haber verme işlevinin gençler arasında önemini yitirdiğini söylemek yanlış olmaz. Ayrıca radyoyu eğlence amaçlı dinleyenlerin %44'ünün müzik dinlemek için radyoyu dinlediği belirlenmiştir. Bu da radyodaki değişik program içeriklerinin öğrenciler tarafından fazla önemsenmediğinin bir göstergesidir.

Neden radyo dinlersiniz? (%)

Radyo dinlediğini belirtenlere sorulmuştur.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	EĞLENCE AMAÇLI	BULUNDUĞUM MEKANDA OLDUĞU İÇİN	BİLGİ ALMAK İÇİN	RADYO DİNLEMEYİ SEVDİĞİM İÇİN	DİĞER	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[19]						
Kız	73,0	7,1	11,7	5,3	2,9	**100,0**
Erkek	60,4	7,4	22,1	7,0	3,1	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[20]						
Düşük düzey eğitim	63,4	6,1	21,0	6,7	2,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	73,8	7,6	9,3	5,2	4,1	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	70,6	20,6	5,9	2,9	0,0	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[21]						
Düşük düzey eğitim	60,9	5,6	22,3	7,1	4,1	**100,0**
Orta düzey eğitim	70,1	6,6	15,2	5,7	2,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	73,1	12,8	7,7	3,8	2,6	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[22]						
3 kişi ve altı	65,9	13,6	9,1	9,1	2,3	**100,0**
4 veya 5 kişi	69,4	8,0	14,0	5,1	3,4	**100,0**
6 kişi ve üzeri	61,6	3,4	25,3	7,5	2,1	**100,0**
ORTALAMA	**67,0**	**7,2**	**16,7**	**6,1**	**3,0**	**100,0**

[19]Cramer's V=0.153 p=0.014
[20]Cramer's V=0.155 p=0.002
[21]Cramer's V=0.124 p=0.042
[22]Cramer's V=0.131 p=0.017

BÖLÜM

6.

CEP TELEFONU KULLANIM ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

Cep telefonunuz var mı? (%)

n=1.273

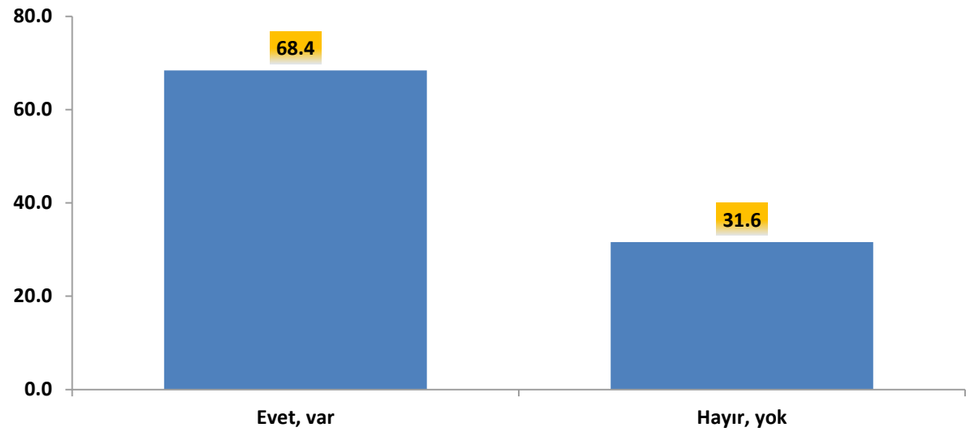

"Cep telefonunuz var mı?" sorusuna öğrencilerin %68,4'ü "Evet, var" %31,6'sı "Hayır, yok" şeklinde cevap vermiştir.

Cep telefonunuz var mı? (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Evet, var	Hayır, yok	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[23]			
Kız	63,3	36,7	**100,0**
Erkek	74,2	25,8	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[24]			
Düşük düzey eğitim	60,4	39,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	79,8	20,2	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	86,3	13,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[25]			
Düşük düzey eğitim	57,8	42,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	73,3	26,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	79,9	20,1	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[26]			
3 kişi ve altı	78,8	21,2	**100,0**
4 veya 5 kişi	76,1	23,9	**100,0**
6 kişi ve üzeri	48,8	51,2	**100,0**
ORTALAMA	**68,4**	**31,6**	**100,0**

"Cep telefonunuz var mı?" sorusuna verilen yanıtlarla demografik değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare analizi sonucuna göre %95 güvenirlikle cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve hane halkı sayısı ile cep telefonu sahibi olma arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça cep telefonuna sahip olan öğrencilerin oranı artmakta; hane halkı sayısı arttıkça cep telefonuna sahip olan öğrencilerin oranı azalmaktadır.

[23]Cramer's V=0.118 p=0.000
[24]Cramer's V=0.218 p=0.000
[25]Cramer's V=0.185 p=0.000
[26]Cramer's V=0.269 p=0.000

Cep telefonunuz var mı? (%)
Türkiye – Birleşik Krallık Kıyaslaması

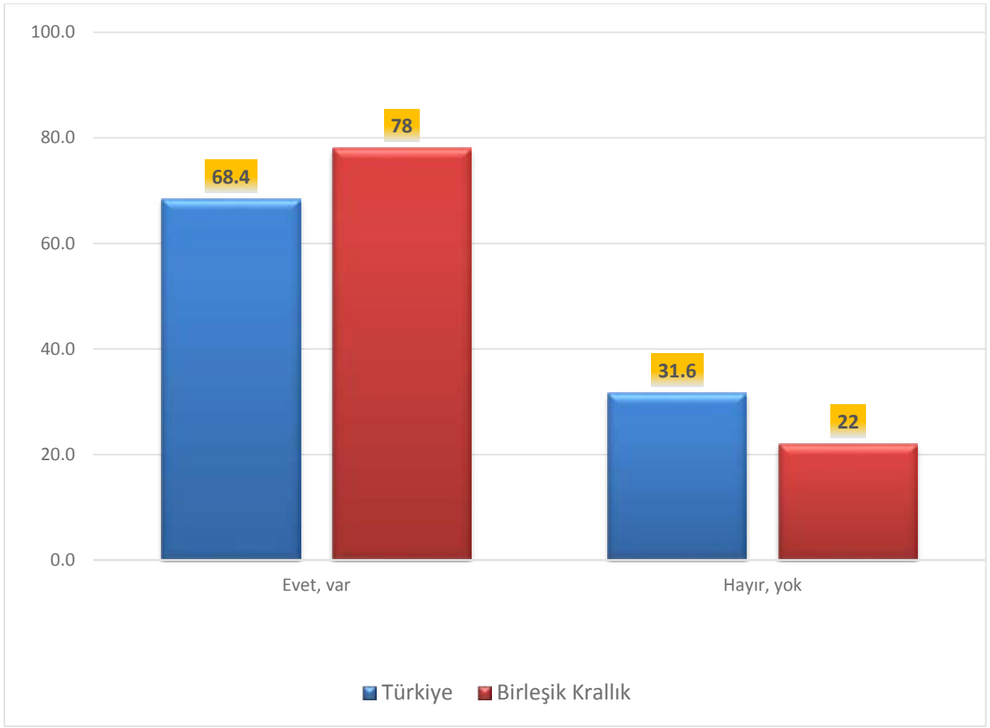

Öğrencilerin cep telefonu sahipliği Türkiye- Birleşik Krallık[27] karşılaştırıldığında Birleşik Krallıktaki aynı yaş grubu öğrencilerin %78'inde cep telefonu bulunduğu, %22'sinde ise bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Türkiye'de ise cep telefonu sahipliği oranı biraz daha düşük çıkmış, öğrencilerin %68,4'ünde cep telefonu bulunurken, %31,6'sında bulunmadığı saptanmıştır. Bu durum iki ülkenin ekonomik durumlarıyla ve Türkiye'deki bölgesel eşitsizliğin daha fazla olmasıyla açıklanabilir. Türkiye'de özellikle kırsal alanlarda iletişim araçlarına erişebilirliğin kentsel alanlara oranla ekonomik şartlardan ötürü biraz daha düşük olduğu söylenebilir. Bu nedenledir ki cep telefonu sahipliğinin Birleşik Krallık gibi gelişmişlik düzeyi yüksek bir ülke ile karşılaştırıldığında, Türkiye'de daha düşük çıkması beklenen bir sonuçtur.

Ayrıca Türkiye'de bu yaş grubundaki öğrencilerin TEOG (Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş) sınavına hazırlanmaları nedeniyle cep telefonu kullanımı bazı aileler tarafından kısıtlanmış durumdadır. Ekonomik koşulların yanında bu durum da cep telefonu sahipliğini etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

[27] OFCOM Children and Parents: Media Use and Attitudes Report 2014

<u>Hafta içi</u> günde ortalama ne kadar cep telefonunuzu kullanırsınız? (%)
n=849
Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

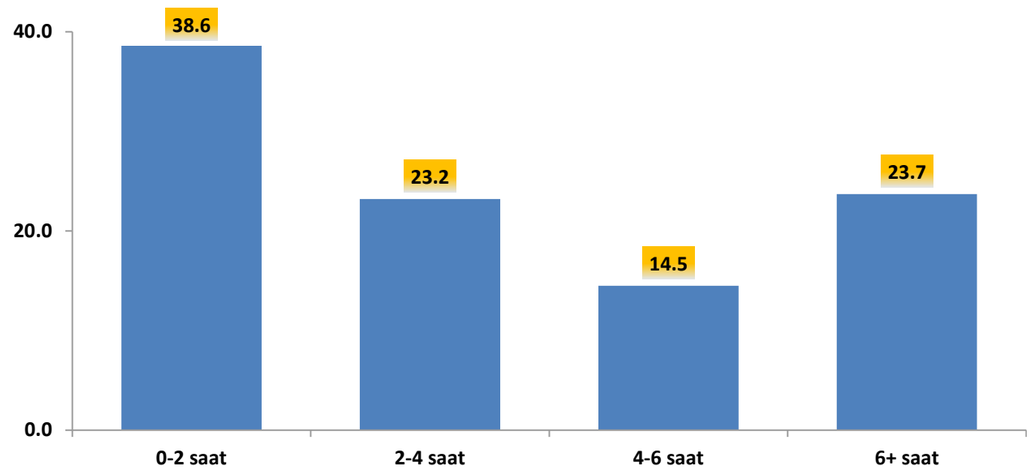

"Hafta içi günde ortalama ne kadar cep telefonu kullanırsınız?" sorusuna öğrencilerin %38,6'sı 2 saate kadar; %23,2'si 2 ile 4 saat arasında, %14,5'i 4 ile 6 saat arasında ve %23,7'si 6 saatten fazla şeklinde yanıt vermiştir.

Verilen yanıtlara göre öğrencilerin hafta içi ortalama cep telefonu kullanım süresi 4 saat 21 dakikadır.

Hafta içi günde ortalama ne kadar cep telefonunuzu kullanırsınız? (Saat)

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	ORTALAMA SAAT/DAKİKA	STANDART SAPMA
Cinsiyete Göre Dağılım		
Kız	4 sa 44 dk	3 sa 46 dk
Erkek	3 sa 57 dk	3 sa 32 dk
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	4 sa 26 dk	3 sa 43 dk
Orta düzey eğitim	4 sa 25 dk	3 sa 42 dk
Yüksek düzey eğitim	3 sa 15 dk	3 sa 18 dk
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	4 sa 35 dk	3 sa 49 dk
Orta düzey eğitim	4 sa 26 dk	3 sa 42 dk
Yüksek düzey eğitim	3 sa 40 dk	3 sa 18 dk
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım		
3 kişi ve altı	4 sa 3 dk	3 sa 21 dk
4 veya 5 kişi	4 sa 21 dk	3 sa 39 dk
6 kişi ve üzeri	4 sa 25 dk	3 sa 53 dk
ORTALAMA	**4 sa 21 dk**	**3 sa 41 dk**

"Hafta içi günde ortalama cep telefonu kullanma süresi" cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,028 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle hafta içi cep telefonu kullanma süreleri açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu ifade etmektedir. Yapılan t testi sonucunda kız öğrencilerin hafta içinde erkek öğrencilere göre daha fazla süre cep telefonu kullandıkları tespit edilmiştir. Bu farklılık daha önceki bölümlerde tartışıldığı ve bu araştırma kapsamında tespit edildiği üzere cep telefonunun kız öğrenciler için daha önemli olmasının onların cep telefonu kullanım sürelerini de etkilediği bu analiz sonucu ortaya çıkmıştır.

Hafta sonu günde ortalama ne kadar cep telefonunuzu kullanırsınız? (%)

n=847
Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

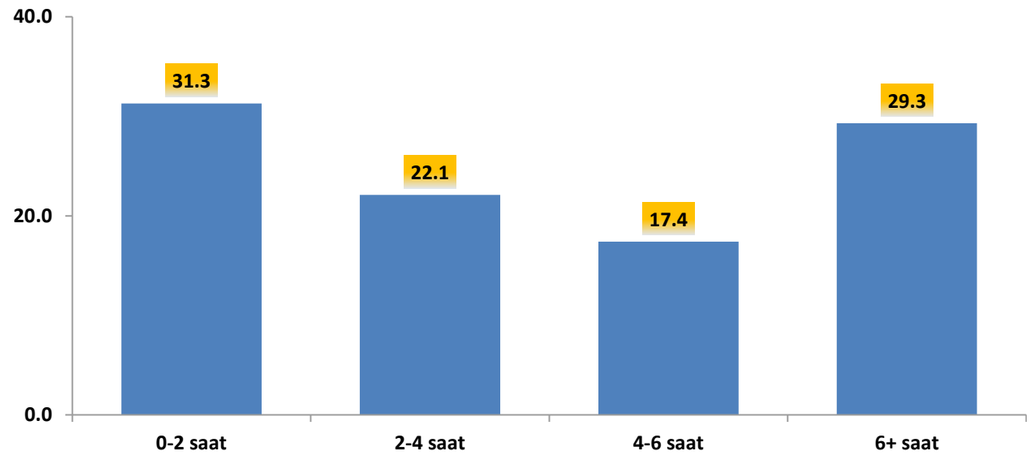

"Hafta sonu günde ortalama ne kadar cep telefonu kullanırsınız?" sorusuna öğrencilerin %31,3'ü 2 saate kadar; %22,1'i 2 ile 4 saat arasında, %17,4'ü 4 ile 6 saat arası ve %29,3'ü 6 saatten fazla şeklinde yanıt vermiştir.
Verilen yanıtlara göre öğrencilerin hafta sonu ortalama cep telefonu kullanım süresi 4 saat 56 dakikadır.

<u>Hafta sonu</u> günde ortalama ne kadar cep telefonunuzu kullanırsınız? (Saat)

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	ORTALAMA SAAT/DAKİKA	STANDART SAPMA
Cinsiyete Göre Dağılım		
Kız	5 sa 23 dk	3 sa 50 dk
Erkek	4 sa 29 dk	3 sa 36 dk
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	5 sa 1 dk	3 sa 45 dk
Orta düzey eğitim	5 sa 5 dk	3 sa 47 dk
Yüksek düzey eğitim	3 sa 26 dk	2 sa 57 dk
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	5 sa 9 dk	3 sa 46 dk
Orta düzey eğitim	4 sa 58 dk	3 sa 42 dk
Yüksek düzey eğitim	4 sa 24 dk	3 sa 43 dk
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım		
3 kişi ve altı	4 sa 50 dk	3 sa 35 dk
4 veya 5 kişi	4 sa 55 dk	3 sa 43 dk
6 kişi ve üzeri	5 sa 1 dk	3 sa 54 dk
ORTALAMA	**4 sa 56 dk**	**3 sa 45 dk**

"Hafta sonu günde ortalama cep telefonu kullanma süresi" cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,024 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle hafta sonu cep telefonu kullanma süreleri açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu ifade etmektedir. Yapılan t testi sonucunda kız öğrencilerin hafta sonunda erkek öğrencilere göre daha fazla süre cep telefonu kullandıkları tespit edilmiştir.

Benzer şekilde, "Hafta sonu günde ortalama cep telefonu kullanma süresi" anne eğitim düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,006 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle anne eğitim düzeyleri arasında en az birinin istatistiksel olarak farklı olduğu anlamına gelmektedir. Uygulanan varyans analizi sonucunda öncelikle farklılığın varlığı araştırılmış ve daha sonra varsa hangi alt grupta olduğunu belirlemek amacıyla varyansların homojenliği varsayımı sağlandığı için LSD testi kullanılarak çoklu karşılaştırma yapılmıştır. Bu test sonuçlarına göre, anne eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin hafta sonu cep telefonu ortalama kullanım süreleriyle anne eğitim düzeyi orta ve düşük olan öğrenciler arasında hafta sonu cep telefonu ortalama kullanım süresi bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğu; 1. gruptakilerin 2. ve 3. gruptakilere göre hafta sonunda daha az cep telefonu kullanıyor olduğu tespit edilmiştir.

Burada cep telefonu kullanım sürelerinin azalması, anne eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin cep telefonu kullanım sürelerinin azalması bu azalmanın özellikle hafta sonunda görülmesi ilginçtir. Bu duruma yönelik olarak annenin eğitim düzeyi arttıkça çocuğunun iletişim araçları ile olan ilişkisini kontrol edebilme bilincinin arttığı varsayımı yapılabilir. Ancak hafta sonu bu kullanım süresinde böyle bir durumun görülmesi anne eğitiminin yükselmesi kadının işgücü piyasasına katılma oranını da yükselttiği düşünülürse, hafta içi annenin çalışıyor olması çocuğunun iletişim araçlarıyla olan ilişkisini gün içinde kontrol etme seviyesini düşürdüğü; hafta sonu genellikle evde olması nedeniyle çocuğunun bu iletişim araçları ile olan ilişkisini daha yakından gözlemleme fırsatı bulması ile açıklanabilir.

Telefonunuzda internet bağlantısı var mı? (%)

n=871

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

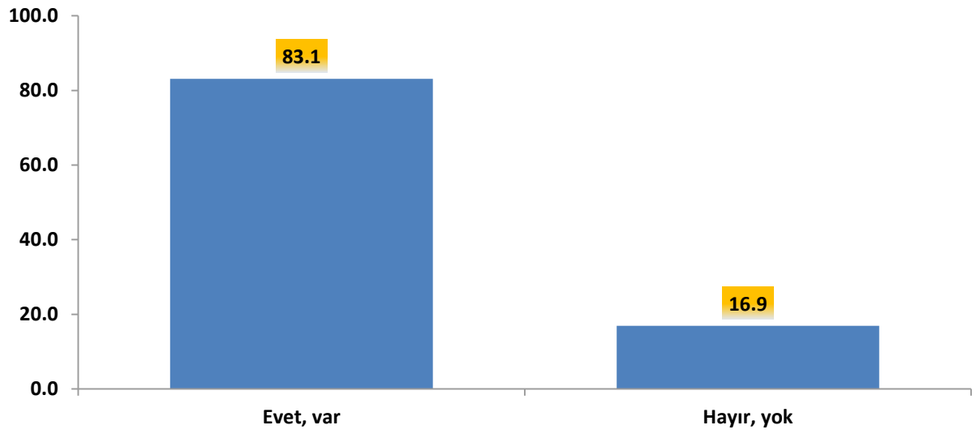

Örneklemde yer alan öğrencilerin %83,1'i cep telefonunda internet bağlantısı olduğunu, %16,9'u ise cep telefonunda internet bağlantısı olmadığını ifade etmiştir.

Telefonunuzda internet bağlantısı var mı? (%)

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Evet, var	Hayır, yok	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[28]			
Kız	85,7	14,3	**100,0**
Erkek	80,6	19,4	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[29]			
Düşük düzey eğitim	78,2	21,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	88,4	11,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	85,7	14,3	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[30]			
Düşük düzey eğitim	75,6	24,4	**100,0**
Orta düzey eğitim	87,6	12,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	82,5	17,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[31]			
3 kişi ve altı	87,2	12,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	84,9	15,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	75,4	24,6	**100,0**
ORTALAMA	**83,1**	**16,9**	**100,0**

[28]Cramer's V=0.068 p=0.045
[29]Cramer's V=0.130 p=0.001
[30]Cramer's V=0.141 p=0.000
[31]Cramer's V=0.106 p=0.007

Cep Telefonu Kullanım Amaçları (%)

n=871

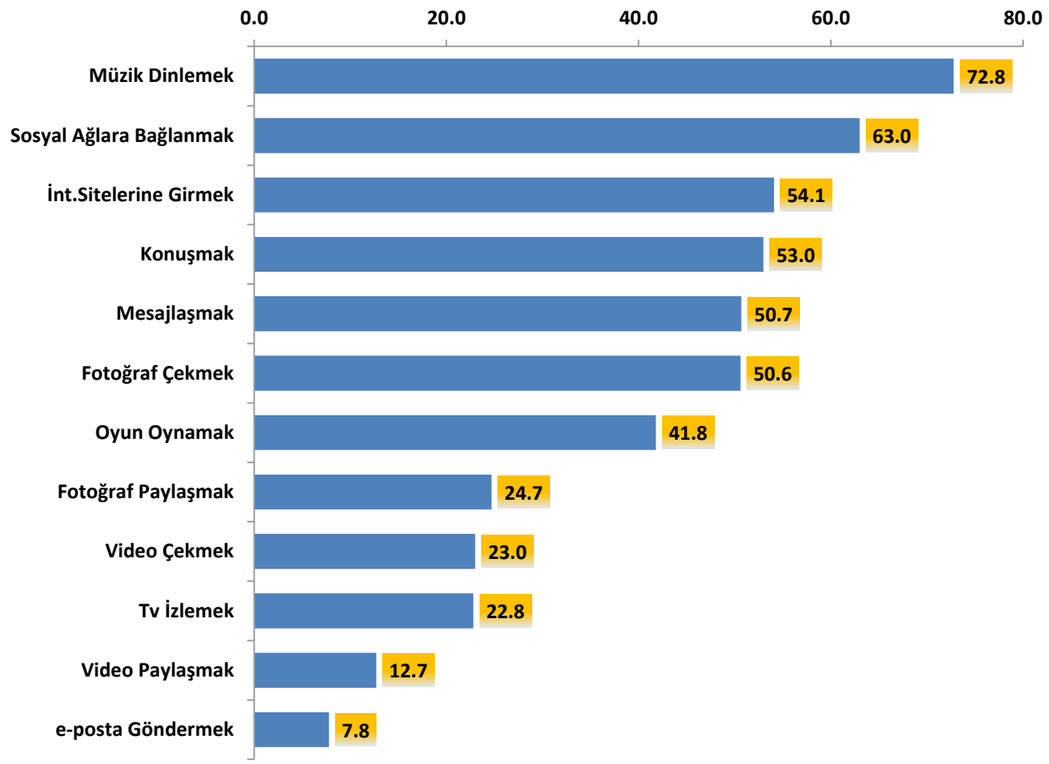

Her gün sıklıkları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Öğrencilerin cep telefonunu ne tür amaçlar için kullandığını gösteren grafiğe bakıldığında cep telefonunun çok işlevliği ve bu işlevlerin birçoğunun öğrenciler tarafından kullanılıyor olması onların diğer iletişim araçlarına göre neden cep telefonunu daha fazla önemsediklerinin başka bir göstergesidir. Öğrencilerin %72,8'i müzik dinlemek, %63'ü sosyal medya ağlarına bağlanmak, %54,1'i internet sitelerine girmek, %53'ü konuşmak, %50,7'si mesajlaşmak, %41,8'i oyun oynamak, %24,7'si fotoğraf paylaşmak, %23'ü video çekmek, %22,8'i tv izlemek, %12,7'si video paylaşmak ve son olarak %7,8'i e-posta göndermek için kullandıklarını belirtmiştir. Cep telefonunun asıl işlevi olan konuşmanın dördüncü sırada yer alıyor olması öğrencilerin cep telefonları ile ilgili algılarının oldukça farklı olduğunu göstermektedir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n= 871

MÜZİK DİNLEMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

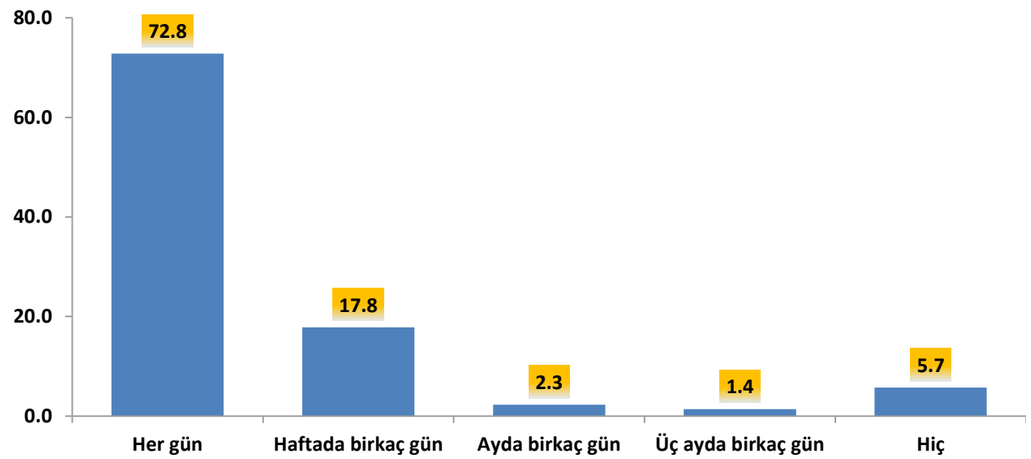

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %72,8'i cep telefonunu her gün müzik dinlemek amacıyla kullandıklarını; %5,7'si ise müzik dinlemek için cep telefonlarını hiç kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

MÜZİK DİNLEMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[32]						
Kız	81,3	13,1	1,4	0,5	3,7	**100,0**
Erkek	64,6	22,3	3,2	2,3	7,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[33]						
Düşük düzey eğitim	72,6	17,9	1,4	0,5	7,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	72,9	19,3	2,7	2,4	2,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	73,0	12,7	4,8	1,6	7,9	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	72,0	18,8	1,5	1,1	6,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	73,8	17,6	2,6	1,4	4,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	67,1	19,6	2,8	2,1	8,4	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	76,9	10,3	1,3	3,8	7,7	**100,0**
4 veya 5 kişi	73,1	18,4	2,3	1,1	5,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	69,8	19,0	2,8	1,1	7,3	**100,0**
ORTALAMA	**72,8**	**17,8**	**2,3**	**1,4**	**5,7**	100,0

Cep telefonundan müzik dinleme faaliyeti ile cinsiyet değişkeni arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmak amacıyla yapılan ki-kare analizi sonucuna göre %95 güvenirlikle bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Buna göre, cep telefonundan her gün müzik dinlediğini ifade eden kız öğrencilerin oranı % 81,3 iken erkek öğrencilerde bu oran %64,6'dır.

[32]Cramer's V=0.193 p=0.000
[33]Cramer's V=0.108 p=0.012

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n=871

SOSYAL AĞLARA BAĞLANMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

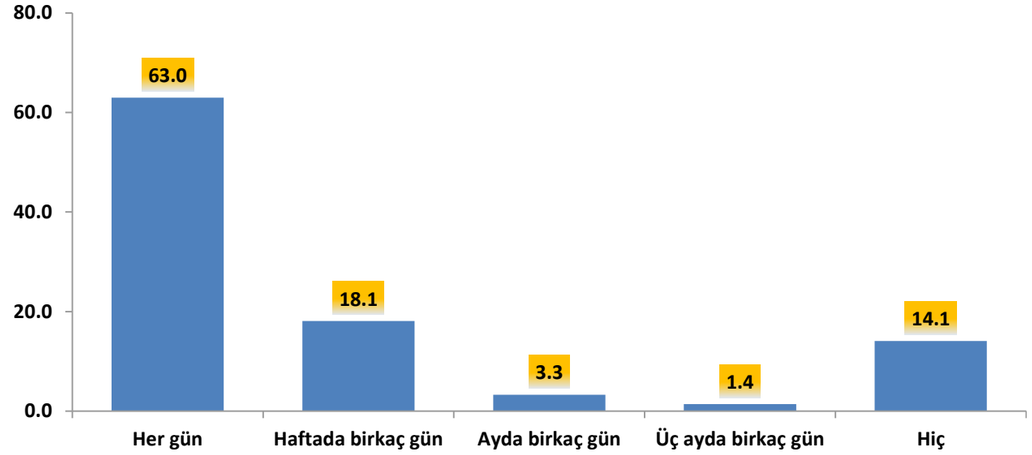

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %63'ü cep telefonunu her gün sosyal ağlara bağlanmak amacıyla kullandığını ifade etmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

SOSYAL AĞLARA BAĞLANMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	62,8	16,4	3,5	1,4	15,9	**100,0**
Erkek	63,3	19,8	3,2	1,4	12,3	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	61,5	17,5	2,9	2,0	16,1	**100,0**
Orta düzey eğitim	66,1	19,0	3,3	0,9	10,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	58,7	19,0	3,2	0,0	19,1	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	58,3	19,6	4,1	2,2	15,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	67,6	16,4	3,1	1,4	11,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	55,2	22,4	2,8	0,0	19,6	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[34]						
3 kişi ve altı	66,7	14,1	5,1	1,3	12,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	66,0	18,2	2,3	0,7	12,8	**100,0**
6 kişi ve üzeri	51,4	19,6	6,1	3,9	19,0	**100,0**
ORTALAMA	**63,0**	**18,1**	**3,3**	**1,4**	**14,1**	100,0

[34]Cramer's V=0.125 p=0.001

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n=871

İNTERNET SİTELERİNE GİRMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

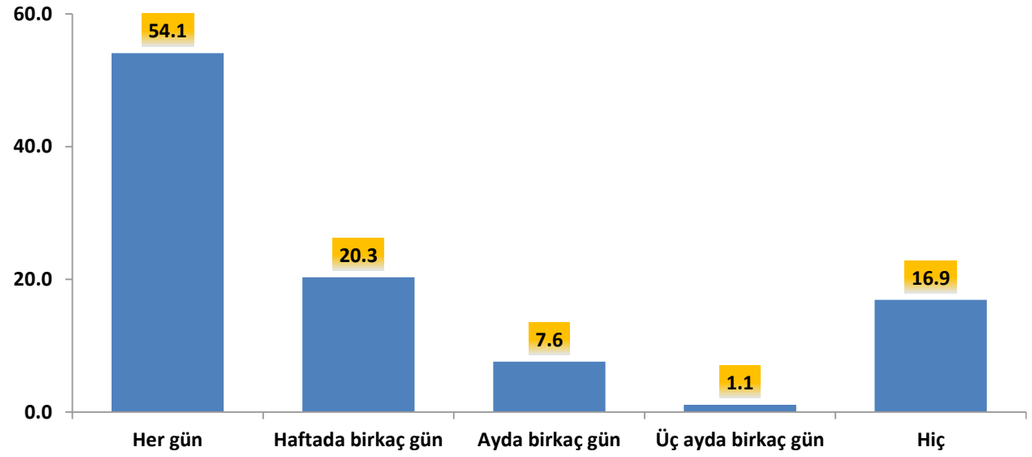

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %54,1'i cep telefonunu her gün; %20,3'ü haftada birkaç gün internet sitelerine girmek amaçlı olarak kullandıklarını; %16,9'u ise internet sitelerine girme amacıyla cep telefonlarını hiç kullanmadıklarını ifade etmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

İNTERNET SİTELERİNE GİRMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	54,1	21,3	8,7	1,6	14,3	**100,0**
Erkek	54,1	19,4	6,5	0,7	19,3	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[35]						
Düşük düzey eğitim	51,5	19,5	5,9	1,4	21,7	**100,0**
Orta düzey eğitim	57,7	20,5	8,9	1,2	11,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	50,8	22,2	12,7	0,0	14,3	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[36]						
Düşük düzey eğitim	47,6	19,2	7,4	1,5	24,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	58,1	21,0	7,1	1,4	12,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	50,3	22,4	9,8	0,0	17,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[37]						
3 kişi ve altı	60,3	20,5	5,1	1,3	12,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	54,9	21,7	7,5	0,8	15,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	48,6	15,6	8,9	2,2	24,7	**100,0**
ORTALAMA	**54,1**	**20,3**	**7,6**	**1,1**	**16,9**	100,0

[35]Cramer's V=0.106 p=0.015
[36]Cramer's V=0.112 p=0.007
[37]Cramer's V=0.095 p=0.046

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n=871

KONUŞMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

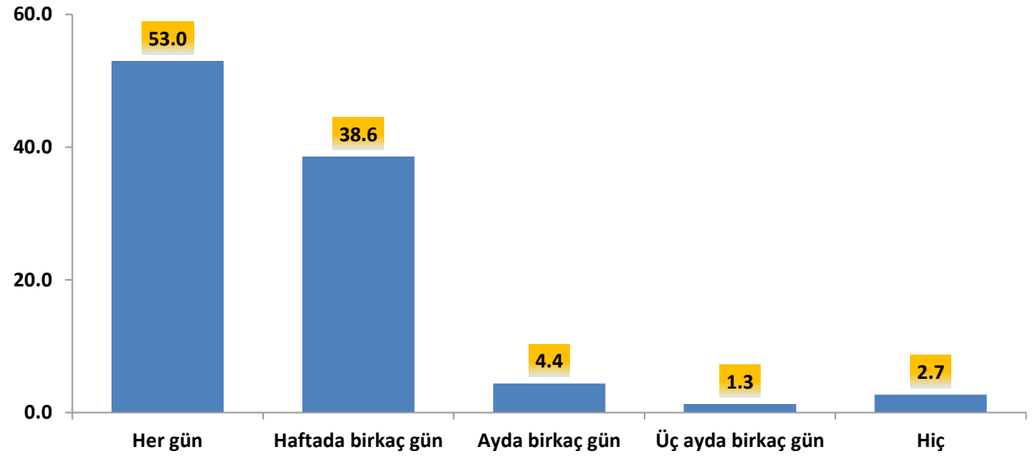

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %53'ü telefonunu konuşma amaçlı olarak her gün kullandığını; %38,6'sı ise haftada birkaç gün cep telefonunu konuşma amacıyla kullandığını ifade etmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

KONUŞMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	50,4	39,8	5,9	1,2	2,7	**100,0**
Erkek	55,6	37,4	2,9	1,4	2,7	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	50,6	40,8	3,4	1,4	3,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	54,2	36,9	6,3	1,2	1,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	66,7	27,0	3,2	0,0	3,1	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[38]						
Düşük düzey eğitim	47,2	42,4	5,2	0,7	4,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	54,5	38,1	2,9	1,9	2,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	58,7	32,2	7,7	0,7	0,7	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	62,8	32,1	0,0	1,3	3,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	54,1	37,8	4,2	1,5	2,4	**100,0**
6 kişi ve üzeri	45,3	44,1	6,7	0,6	3,3	**100,0**
ORTALAMA	**53,0**	**38,6**	**4,4**	**1,3**	**2,7**	100,0

[38]Cramer's V=0.105 p=0.018

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n=871

MESAJLAŞMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

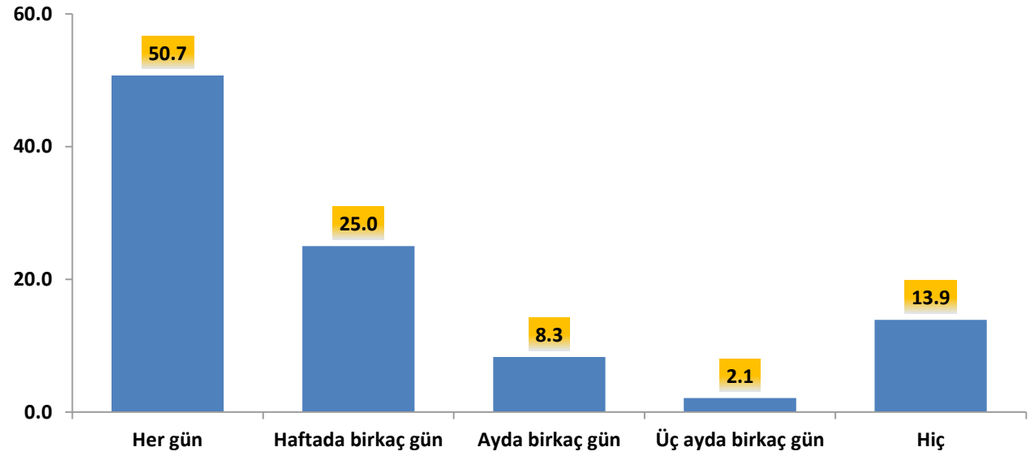

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %50,7'si cep telefonunu mesajlaşma amaçlı olarak her gün kullandığını; %25'i ise haftada birkaç gün cep telefonunu mesajlaşma amacıyla kullandığını ifade etmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

MESAJLAŞMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[39]						
Kız	56,4	23,0	7,7	1,9	11,0	**100,0**
Erkek	45,3	27,0	8,8	2,3	16,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	47,2	26,5	9,5	2,0	14,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	55,1	23,8	6,8	2,7	11,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	55,6	22,2	7,9	0,0	14,3	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[40]						
Düşük düzey eğitim	42,4	25,8	12,2	1,8	17,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	55,5	24,3	5,7	2,1	12,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	50,3	25,2	9,8	2,1	12,6	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	51,3	24,4	6,4	1,3	16,6	**100,0**
4 veya 5 kişi	53,1	23,5	7,8	2,6	13,0	**100,0**
6 kişi ve üzeri	42,5	30,7	10,6	0,6	15,6	**100,0**
ORTALAMA	**50,7**	**25,0**	**8,3**	**2,1**	**13,9**	100,0

Mesajlaşmak amacıyla cep telefonu kullanımı cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,016 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle cep telefonunu mesajlaşma amacıyla kullanmada cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Cep telefonunu her gün mesajlaşma amacıyla kullandığını ifade eden kız öğrencilerin oranı %56,4 iken, erkek öğrencilerin oranı %45,3'tür.

Benzer şekilde OFCOM'un (2014) yaptığı araştırmaya göre cep telefonunu mesajlaşmak amacıyla kullanma cinsiyetler açısından farklılık göstermektedir. 12-15 yaş arası erkeklerin %47'si cep telefonunu mesajlaşmak için kullanırken, kızların %71'i bu amaçla cep telefonunu kullandığı saptanmıştır. (OFCOM, 2014).

[39]Cramer's V=0.119 p=0.016
[40]Cramer's V=0.103 p=0.023

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n=871

FOTOĞRAF ÇEKMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

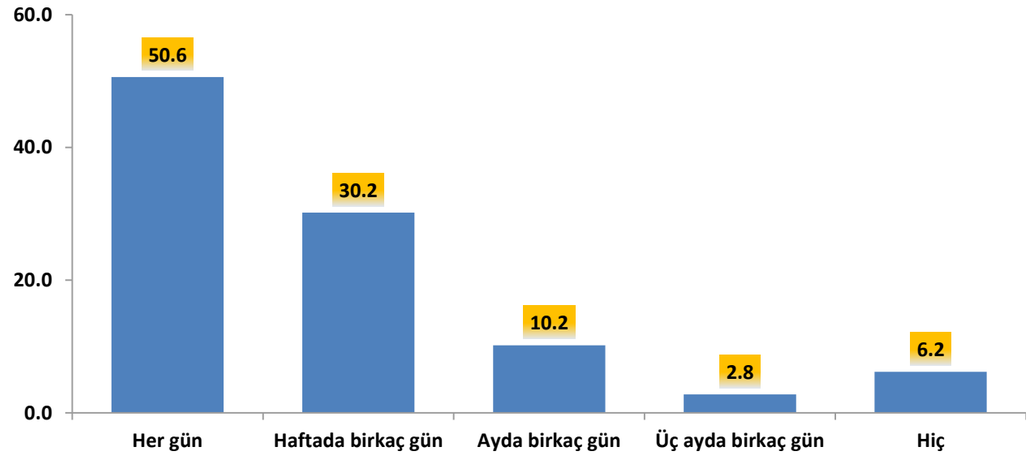

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %50,6'sı cep telefonunu her gün; %30,2'si haftada birkaç gün; %10,2'si ayda birkaç gün cep telefonunu fotoğraf çekmek amacıyla kullandıklarını; %6,2'si ise fotoğraf çekmek için cep telefonlarını hiç kullanmadıklarını belirtmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

FOTOĞRAF ÇEKMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[41]						
Kız	60,0	28,8	7,0	1,6	2,6	**100,0**
Erkek	41,7	31,5	13,3	3,8	9,7	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[42]						
Düşük düzey eğitim	53,5	27,9	8,6	2,7	7,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	49,7	32,7	10,7	3,6	3,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	36,5	33,3	17,5	0,0	12,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	50,2	31,0	7,7	2,6	8,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	53,1	28,8	11,2	2,4	4,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	44,8	30,8	11,9	4,9	7,6	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	44,9	26,9	15,4	3,8	9,0	**100,0**
4 veya 5 kişi	50,2	30,9	10,3	2,6	6,0	**100,0**
6 kişi ve üzeri	54,7	29,1	7,8	2,8	5,6	**100,0**
ORTALAMA	**50,6**	**30,2**	**10,2**	**2,8**	**6,2**	100,0

[41]Cramer's V=0.277 p=0.000
[42]Cramer's V=0.114 p=0.005

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n=871

OYUN OYNAMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

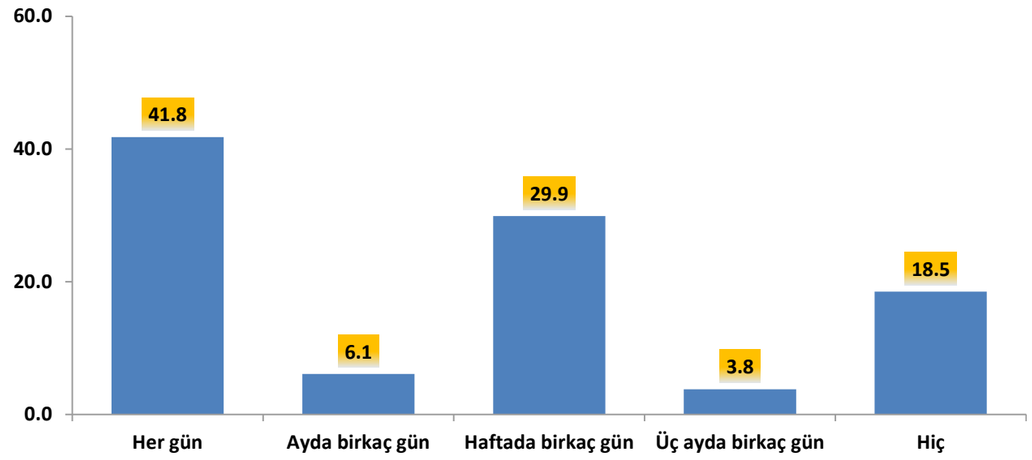

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %41,8'i cep telefonunu oyun oynamak amaçlı olarak her gün kullandığını; %29,9'u ise haftada birkaç gün cep telefonunu oyun oynama amacıyla kullandığını ifade etmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

OYUN OYNAMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur,

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[43]						
Kız	28,1	31,1	9,4	5,4	26,0	**100,0**
Erkek	55,0	28,6	2,9	2,3	11,2	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	42,9	29,5	6,8	3,2	17,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	42,0	28,6	5,4	4,5	19,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	33,3	39,7	6,3	4,8	15,9	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	39,5	31,4	6,3	3,0	19,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	44,5	28,1	6,0	4,5	16,9	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	36,4	34,3	5,6	2,7	21,0	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	48,7	26,9	7,7	1,3	15,4	**100,0**
4 veya 5 kişi	40,7	30,0	6,4	4,1	18,8	**100,0**
6 kişi ve üzeri	42,5	30,7	4,5	3,9	18,4	**100,0**
ORTALAMA	**41,8**	**29,9**	**6,1**	**3,8**	**18,4**	**100,0**

Oyun oynamak amacıyla cep telefonu kullanımı cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,00 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle cep telefonunu oyun oynama amacıyla kullanmada cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Cep telefonunu her gün oyun oynama amacıyla kullandığını ifade eden kız öğrencilerin oranı %28,1 iken, erkek öğrencilerde bu oran %55'tir. Dijital ortamlarda oyun oynamanın erkek öğrenciler arasında daha yaygın olması şaşırtıcı değildir. Özellikle bu tarz oyunların erkeklere daha çok hitap ettiği düşünülürse bu ciddi farklılığın nedeni ortaya çıkmaktadır. Ancak konunun bir de siber zorbalık boyutunu unutmamak gerekir. Dijital ortamlardaki oyunlarda siber zorbalığa maruz kalma oranlarının yapılan çeşitli araştırmalara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumda erkek öğrencilerin siber zorbalığa maruz kalmaları ve/veya siber zorbalığı uygulayan taraf olma potansiyelinin kız öğrencilere göre daha yüksek olabileceği unutulmamalıdır.

[43]Cramer's V=0,311 p=0.000

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n=871

FOTOĞRAF PAYLAŞMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

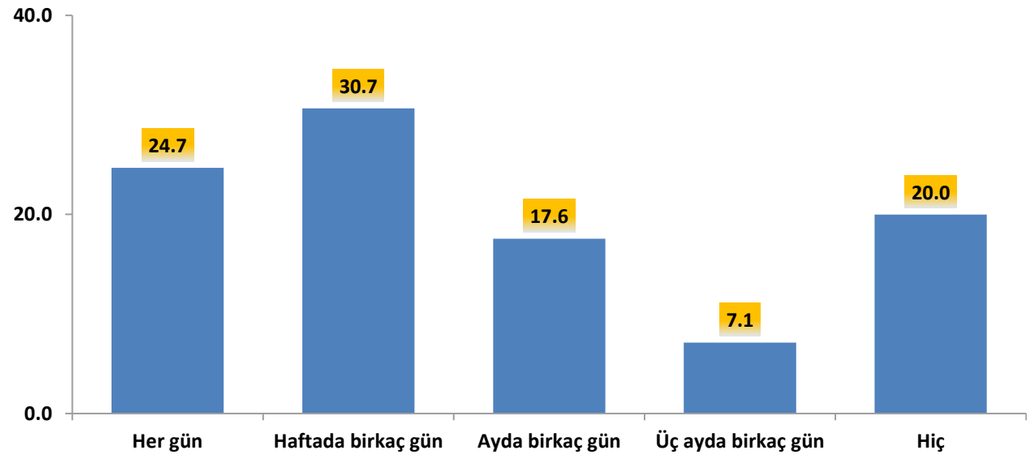

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %30,7'si cep telefonunu haftada birkaç gün; %24,7'si her gün; %17,6'sı ise ayda birkaç gün fotoğraf paylaşmak amaçlı olarak kullandıklarını; %20'si ise fotoğraf paylaşmak amacıyla cep telefonlarını hiç kullanmadıklarını ifade etmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

FOTOĞRAF PAYLAŞMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	26,0	31,6	17,8	7,0	17,6	**100,0**
Erkek	23,4	29,7	17,3	7,2	22,2	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[44]						
Düşük düzey eğitim	26,5	30,2	17,2	3,6	22,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	25,3	32,4	17,3	10,1	14,9	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	11,1	27,0	20,6	15,9	25,4	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[45]						
Düşük düzey eğitim	21,8	34,3	15,5	2,2	26,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	28,3	29,8	17,9	8,8	15,2	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	19,6	27,3	19,6	11,9	21,6	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	24,4	32,1	20,5	6,4	16,6	**100,0**
4 veya 5 kişi	24,1	31,6	17,4	7,7	19,2	**100,0**
6 kişi ve üzeri	26,8	26,8	16,8	5,6	24,0	**100,0**
ORTALAMA	**24,7**	**30,7**	**17,6**	**7,1**	**20,0**	**100,0**

[44]Cramer's V=0.137 p=0.000
[45]Cramer's V=0.141 p=0.000

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n= 871

VİDEO ÇEKMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

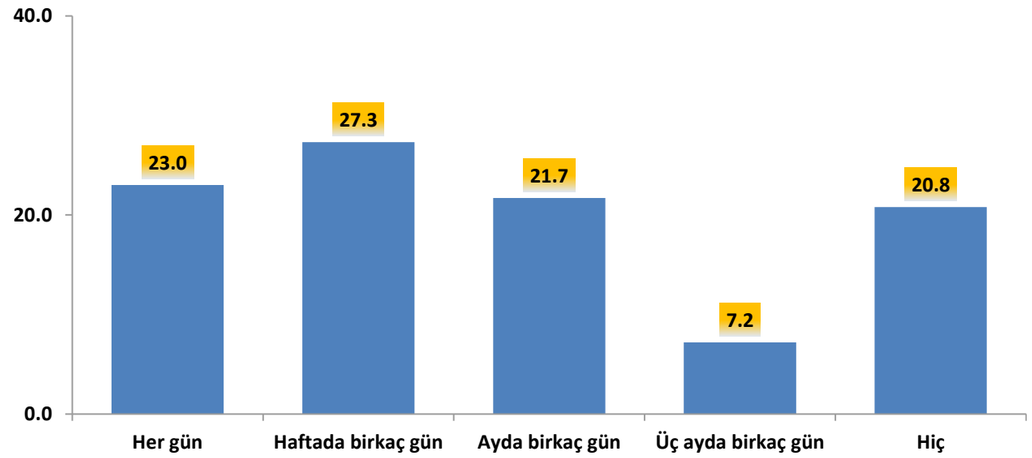

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %27,3'ü cep telefonunu haftada birkaç gün; %23'ü her gün; %21,7'si ayda birkaç gün video çekmek amacıyla kullandığını; %20,8'i ise video çekmek için cep telefonlarını hiç kullanmadığını belirtmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

VİDEO ÇEKMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	22,7	27,2	20,1	7,7	22,3	**100,0**
Erkek	23,2	27,5	23,2	6,8	19,4	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[46]						
Düşük düzey eğitim	24,5	28,1	19,7	5,9	21,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	20,8	30,1	21,4	10,1	17,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	20,6	12,7	38,1	3,2	25,4	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	19,6	31,7	20,7	6,3	21,7	**100,0**
Orta düzey eğitim	27,1	25,7	19,8	6,7	20,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	16,8	28,0	25,2	9,8	20,2	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	16,7	26,9	25,6	10,3	20,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	22,0	26,9	22,5	7,2	21,4	**100,0**
6 kişi ve üzeri	29,1	29,1	17,3	6,1	18,4	**100,0**
ORTALAMA	**23,0**	**27,3**	**21,7**	**7,2**	**20,8**	100,0

[46]Cramer's V=0.120 p=0.002

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n= 871

TV İZLEMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

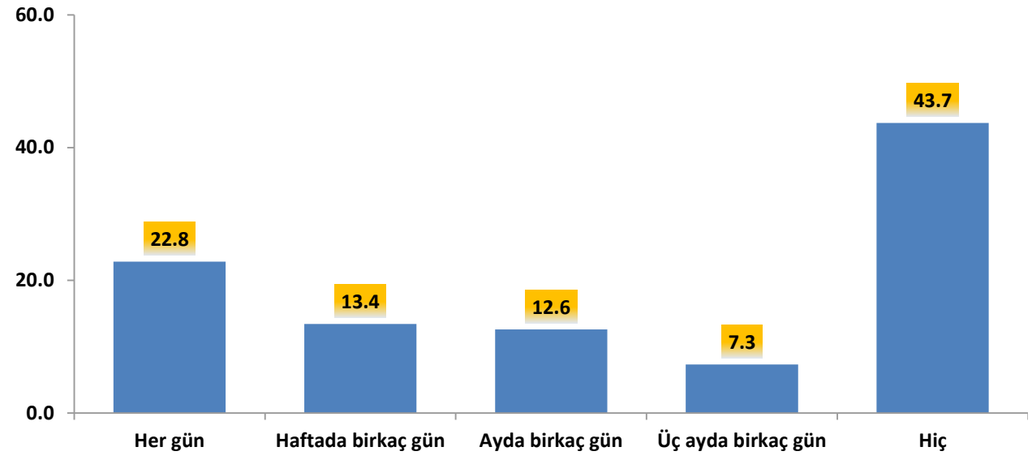

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %22,8'i cep telefonunu her gün televizyon izlemek amacıyla kullandığını ifade ederken %43,7'si televizyon izlemek için cep telefonlarını hiç kullanmadığını belirtmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

TV İZLEMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[47]						
Kız	19,4	16,2	12,6	8,7	43,1	**100,0**
Erkek	26,1	10,8	12,6	6,1	44,4	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	22,4	12,9	11,9	5,9	46,9	**100,0**
Orta düzey eğitim	21,1	16,1	15,5	8,3	39,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	23,8	9,5	6,3	12,7	47,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[48]						
Düşük düzey eğitim	19,6	13,7	10,0	5,5	51,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	25,5	13,6	13,8	7,4	39,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	17,5	12,6	14,7	11,9	43,3	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	23,1	11,5	9,0	9,0	47,4	**100,0**
4 veya 5 kişi	22,5	13,8	13,2	7,8	42,7	**100,0**
6 kişi ve üzeri	24,0	12,8	12,3	5,0	45,8	**100,0**
ORTALAMA	**22,8**	**13,4**	**12,6**	**7,3**	**43,7**	**100,0**

[47]Cramer's V=0.112 p=0.027
[48]Cramer's V=0.101 p=0.031

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n=871

VİDEO PAYLAŞMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

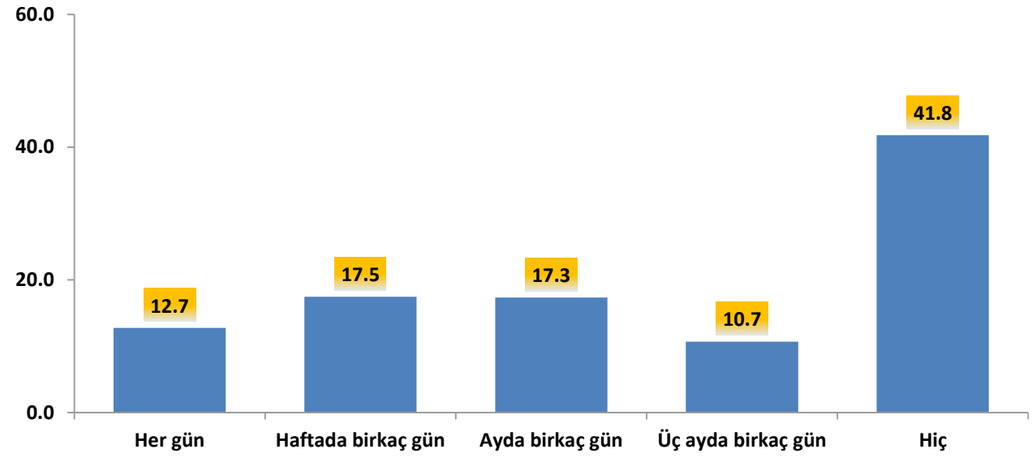

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %17,5'i cep telefonunu haftada birkaç gün; %17,3'ü ayda birkaç gün; %12,7'si ise her gün video paylaşmak amaçlı olarak kullandığını; %41,8'i video paylaşmak amacıyla cep telefonlarını hiç kullanmadığını belirtmişlerdir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

VİDEO PAYLAŞMAK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur,

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[49]						
Kız	10,8	13,1	16,2	11,0	48,9	**100,0**
Erkek	14,6	21,6	18,5	10,4	34,9	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[50]						
Düşük düzey eğitim	13,4	16,3	15,9	9,3	45,1	**100,0**
Orta düzey eğitim	12,8	21,4	16,7	13,7	35,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	7,9	9,5	25,4	9,5	47,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[51]						
Düşük düzey eğitim	10,0	15,1	18,1	8,5	48,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	15,7	20,7	15,2	11,9	36,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	8,4	13,3	22,4	10,5	45,4	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	15,4	20,5	21,8	9,0	33,3	**100,0**
4 veya 5 kişi	11,4	17,3	18,1	11,6	41,6	**100,0**
6 kişi ve üzeri	16,2	16,8	12,8	8,4	45,8	**100,0**
ORTALAMA	**12,7**	**17,5**	**17,3**	**10,7**	**41,8**	100,0

[49]Cramer's V=0.161 p=0.000
[50]Cramer's V=0.104 p=0.020
[51]Cramer's V=0.117 p=0.004

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

n=871

E-POSTA GÖNDERMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur.

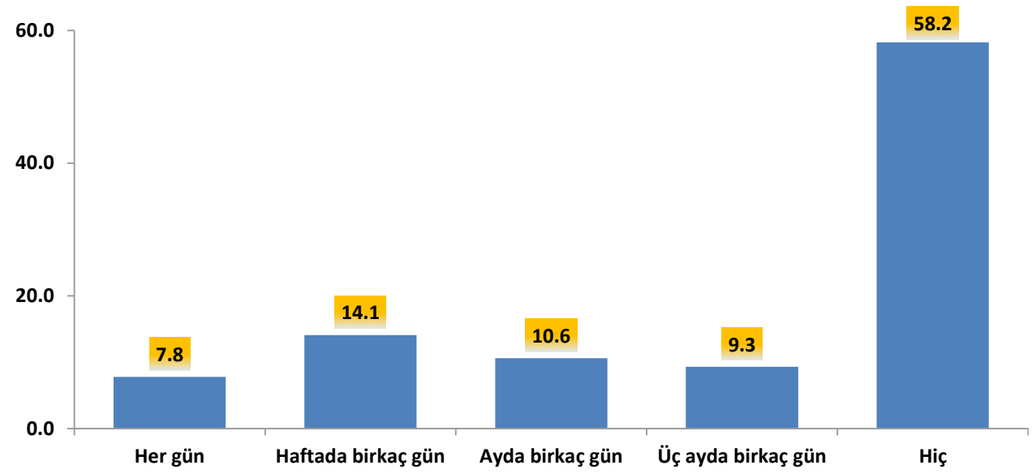

Cep telefonu sahibi olduğunu belirten öğrencilerin %58,2'si cep telefonunu elektronik posta gönderme amacıyla hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%)

E-POSTA GÖNDERMEK

Cep telefonu olduğunu belirtenlere sorulmuştur,

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[52]						
Kız	6,8	11,0	8,7	10,8	62,7	**100,0**
Erkek	8,8	17,1	12,4	7,9	53,8	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	8,6	14,5	10,7	7,0	59,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	8,3	13,7	11,0	11,0	56,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	0,0	14,3	9,5	17,5	58,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[53]						
Düşük düzey eğitim	7,0	16,2	10,3	3,7	62,7	**100,0**
Orta düzey eğitim	9,3	14,5	11,0	10,5	54,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	4,2	11,2	10,5	12,6	61,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	10,3	14,1	16,7	5,1	53,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	7,2	13,8	10,4	10,6	58,0	**100,0**
6 kişi ve üzeri	8,9	15,1	8,4	6,7	60,9	**100,0**
ORTALAMA	**7,8**	**14,1**	**10,6**	**9,3**	**58,2**	100,0

[52]Cramer's V=0.130 p=0.005
[53]Cramer's V=0.108 p=0.012

7. BÖLÜM

İNTERNET KULLANIM ALIŞKANLIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

İnternet kullanıyor musunuz? (%)

n= 1.273

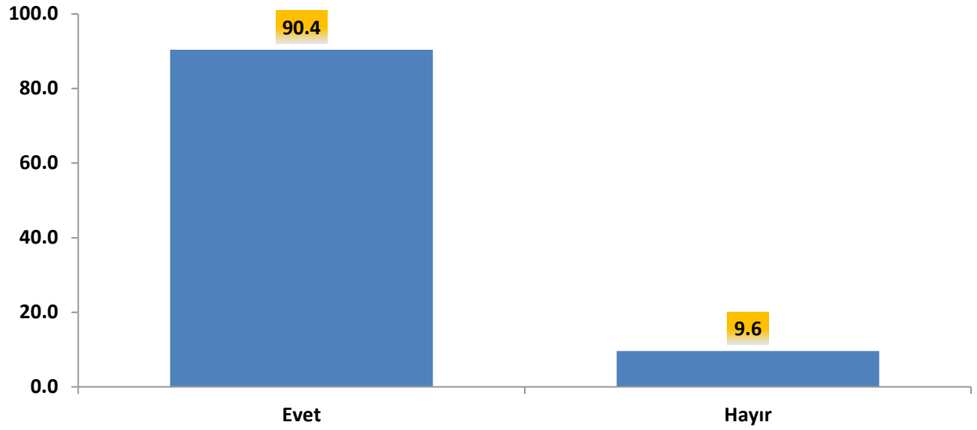

"İnternet kullanıyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin %90,4'ü "Evet" cevabı verirken %9,6'sı "Hayır" şeklinde cevap vermiştir.

İnternet kullanıyor musunuz? (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Evet	Hayır	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım			
Kız	89,5	10,5	**100,0**
Erkek	91,5	8,5	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[54]			
Düşük düzey eğitim	86,3	13,7	**100,0**
Orta düzey eğitim	96,7	3,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	95,9	4,1	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[55]			
Düşük düzey eğitim	83,8	16,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	93,5	6,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	95,0	5,0	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[56]			
3 kişi ve altı	93,9	6,1	**100,0**
4 veya 5 kişi	93,6	6,4	**100,0**
6 kişi ve üzeri	82,6	17,4	**100,0**
ORTALAMA	**90,4**	**9,6**	**100,0**

"İnternet kullanıyor musunuz?" sorusuna verilen yanıtlarla demografik değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare analizi sonucuna göre %95 güvenirlikle anne ve baba eğitim düzeyi ve hane halkı sayısı ile internet kullanımı arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça internet kullanma oranı artmakta; hane halkı sayısı arttıkça internet kullanma oranı azalmaktadır. Bu farklılık ekonomik koşulların aynı olmaması ile açıklanabilir. Ekonomik koşulların iyi veya kötü olması diğer iletişim araçları gibi internete erişiminde de oldukça önemli bir etmendir.

[54] Cramer's V=0.171 p=0.000
[55] Cramer's V=0.164 p=0.000
[56] Cramer's V=0.170 p=0.000

Hafta içi günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz? (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
n=1.125

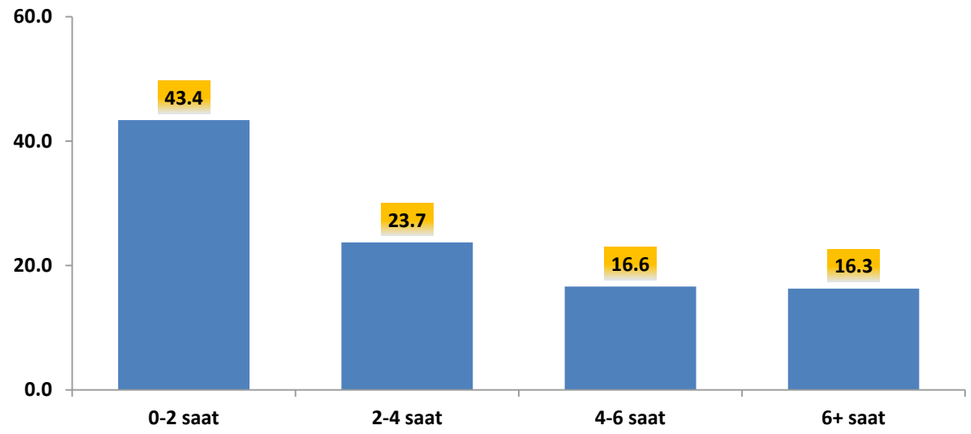

"Hafta içi günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin %43,4'ü 2 saate kadar; %23,7'si 2 ile 4 saat arasında, %16,6'sı 4 ile 6 saat arası ve %16,3'ü 6 saatten fazla şeklinde yanıt vermiştir.
Verilen yanıtlara göre öğrencilerin hafta içi ortalama internet kullanma süresi 3 saat 43 dakikadır.

Hafta içi günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz? (Saat)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	ORTALAMA SAAT/DAKİKA	STANDART SAPMA
Cinsiyete Göre Dağılım		
Kız	3 sa 39 dk	3 sa 8 dk
Erkek	3 sa 48 dk	3 sa 13 dk
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	3 sa 37 dk	3 sa 12 dk
Orta düzey eğitim	3 sa 56 dk	3 sa 11 dk
Yüksek düzey eğitim	3 sa 35 dk	3 sa 9 dk
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	3 sa 22 dk	2 sa 58 dk
Orta düzey eğitim	4 sa 3 dk	3 sa 21 dk
Yüksek düzey eğitim	3 sa 33 dk	3 sa
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım		
3 kişi ve altı	3 sa 54 dk	3 sa 11 dk
4 veya 5 kişi	3 sa 49 dk	3 sa 9 dk
6 kişi ve üzeri	3 sa 26 dk	3 sa 14 dk
ORTALAMA	**3 sa 43 dk**	**3 sa 11 dk**

Hafta sonu günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz? (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
n=1.130

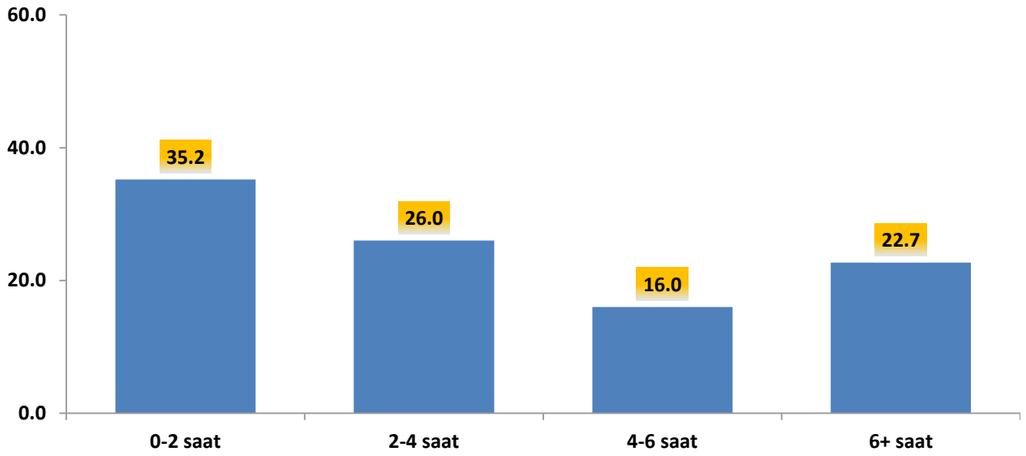

"Hafta sonu günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin %35,2'si 2 saate kadar; %26'sı 2 ile 4 saat arasında, %16'sı 4 ile 6 saat arası ve %22,7'si 6 saatten fazla şeklinde yanıt vermiştir.
Verilen yanıtlara göre öğrencilerin hafta sonu ortalama internet kullanma süresi 4 saat 14 dakikadır.

Hafta sonu günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz? (Saat)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	ORTALAMA SAAT/DAKİKA	STANDART SAPMA
Cinsiyete Göre Dağılım		
Kız	4 sa 2 dk	3 sa 12 dk
Erkek	4 sa 28 dk	3 sa 22 dk
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	3 sa 58 dk	3 sa 17 dk
Orta düzey eğitim	4 sa 39 dk	3 sa 17 dk
Yüksek düzey eğitim	4 sa 11 dk	2 sa 56 dk
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım		
Düşük düzey eğitim	3 sa 49 dk	3 sa 11 dk
Orta düzey eğitim	4 sa 33 dk	3 sa 30 dk
Yüksek düzey eğitim	4 sa 18 dk	3 sa 12 dk
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım		
3 kişi ve altı	4 sa 49 dk	3 sa 43 dk
4 veya 5 kişi	4 sa 25 dk	3 sa 16 dk
6 kişi ve üzeri	3 sa 36 dk	3 sa 7 dk
ORTALAMA	**4 sa 14 dk**	**3 sa 17 dk**

"Hafta sonu günde ortalama internet kullanma süresi" anne eğitim düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,006 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle anne eğitim düzeyleri bakımından öğrencilerin hafta sonu ortalama internet kullanım süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğunu göstermektedir. Yapılan varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testlerine göre (LSD) %95 güven düzeyinde anne eğitimi düşük düzey ve orta düzey olan öğrenciler arasında hafta sonu ortalama internet kullanım süreleri arasındaki fark anlamlıdır. Anne eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerde hafta sonu ortalama internet kullanımı 3 saat 58 dakika olarak hesaplanırken, anne eğitim düzeyi orta olan öğrencilerde 4 saat 39 dakika olarak hesaplanmaktadır.
"Hafta sonu günde ortalama internet kullanma süresi" baba eğitim düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,003 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara

göre bu sonuç, %95 güvenirlikle baba eğitim düzeyleri bakımından öğrencilerin hafta sonu ortalama internet kullanım süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğunu göstermektedir. Yapılan varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testlerine göre (LSD) %95 güven düzeyinde baba eğitimi düşük düzey ve orta düzey olan öğrenciler arasında hafta sonu ortalama internet kullanım süreleri arasındaki fark anlamlıdır. Baba eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerde hafta sonu ortalama internet kullanımı 3 saat 49 dakika olarak hesaplanırken, baba eğitim düzeyi orta olan öğrencilerde 4 saat 33 dakika olarak hesaplanmaktadır.

"Hafta sonu günde ortalama internet kullanma süresi" hane halkı sayısı değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,00 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle hane halkı sayısı düzeyleri bakımından öğrencilerin hafta sonu ortalama internet kullanım süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmüştür. Yapılan varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testlerine göre (Tamhane's T2) %95 güven düzeyinde 6 kişi ve üzeri sayıda kişinin yaşadığı hanelerde öğrencilerin hafta sonu ortalama internet kullanım süresi diğer hane halkı sayısı düzeylerinden anlamlı şekilde farklıdır. Hane halkı sayısı arttıkça hafta sonu internet kullanım süresi azalmaktadır.

İnternete nereden erişim sağlıyorsunuz? (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
n=1.151

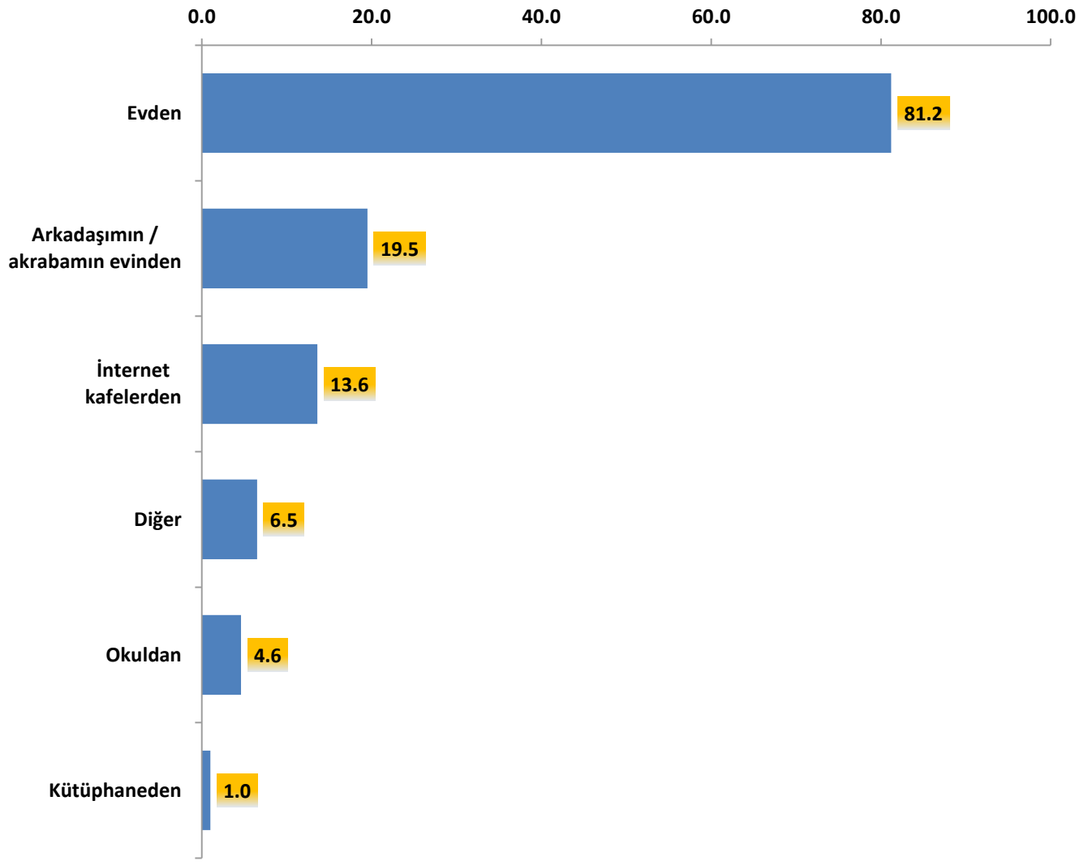

"İnternete nereden erişim sağlıyorsunuz?" sorusuna verilen cevapların %81,2'si "Evden"; %19,5'i "Arkadaşımın/Akrabamın Evinden"; %13,6'sı "İnternet Kafelerden" şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin büyük bir bölümünün internete evlerinden erişim sağlamaları ebeveynler tarafından çocukların internet alışkanlıklarının daha kontrol edilebilir olmasını sağlamaktadır.

İnternete nereden erişim sağlıyorsunuz? (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Evden	İnternet kafelerden	Okuldan	Kütüphaneden	Arkadaşımın / akrabamın evinden	Diğer
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	83,3	4,8	5,0	1,5	21,3	6,1
Erkek	79,0	23,4	4,2	0,5	17,7	6,9
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	74,6	17,9	5,1	1,3	20,5	6,7
Orta düzey eğitim	90,4	7,9	4,4	0,7	19,4	5,9
Yüksek düzey eğitim	92,9	7,1	4,3	1,4	14,3	7,1
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	71,5	19,3	5,1	1,0	21,4	7,1
Orta düzey eğitim	85,3	10,8	4,5	1,5	18,1	6,2
Yüksek düzey eğitim	94,1	6,5	4,1	0,0	17,6	5,9
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	89,2	8,6	4,3	2,2	19,4	7,5
4 veya 5 kişi	82,4	11,3	5,0	0,9	19,9	7,2
6 kişi ve üzeri	75,9	21,1	3,6	1,0	18,8	4,6
ORTALAMA	**81,2**	**13,6**	**4,6**	**1,0**	**19,5**	**6,5**

İnternete, internet kafelerden erişimin cinsiyetler arasında farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla ki-kare analizi uygulanmış; %95 güvenirlikle cinsiyetler arasında internet kafelerden erişim sağlanması hususunda farklılık olduğu görülmüştür.

Yapılan birçok araştırmaya[57] göre internet kafelerin çoğunlukla erkekler tarafından kullanıldığı saptanmıştır. Bu durumun, yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, bu araştırmada da benzer şekilde olduğu belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin %23'ü internet kafelerden internet erişimi sağladıklarını belirtirken, kız öğrencilerin sadece %4,8'i bu mekânlardan internet erişimi sağladığını belirtmiştir**.** Benzer örüntü 2014 yılı "*TÜİK Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*" sonuçlarında da gözlemlenmiştir. Buna göre, internet kafeleri kullanma oranı erkeklerde %20,6 iken kadınlarda %4,9'dur.

Gerek bu araştırma kapsamında gerekse yazında bu konu ile ilgili yapılmış diğer araştırmalar neticesinde, internet kafelerin eril mekânlar olduğu ortaya çıkmaktadır. Kadın ve erkeklerin kullandıkları mekânlar toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle farklılaşabilmektedir. Toplumumuzda kadın ve erkeklerin paylaştığı mekânlar gelenek, görenek, töre gibi unsurların etkisiyle farklılık göstermektedir. Kamusal mekânlar erkekler tarafından daha rahat kullanılmaktadır. Statlar ve kahvehaneler bunun en güzel örneklerini teşkil eder. İnternet kafeler de bu tarz eril mekânlara örnek gösterilebilir. Buna paralel olarak tablodan da anlaşılacağı üzere, kız öğrencilerin internete evden bağlanma oranları erkeklerden daha yüksektir. Öyle ki, Kalkınma Bakanlığı, 2015-2018 için "*Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı*" kapsamında internet kafelerin kullanımını teşvik etmek için kadınlara özel ve 16 yaş altı çocuklara yönelik mekânların oluşturulacağı gündeme getirmiştirilmiştir (2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı). Kalkınma Bakanlığı'nın bu projesi de internet kafelerin eril mekânlar olduğuna ve kadınlar açısından rahatsızlık uyandıran mekânlar olduğuna işaret etmektedir. Bu çözüm önerisi toplumun değişik grupları tarafından çok tartışılmakla birlikte, internet kafelerin eril mekânlar olduğu gerçeğini desteklemektedir.

[57] Araştırmaların derlemesi için bknz. Karadağ, R., Yılmaz, F., & Aktay, S. (2006). Türkiye'de internet kafeler ve ilköğretim. *XI. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri*, 162.

İnternete hangi araçları kullanarak erişim sağlıyorsunuz? (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
n=1.151

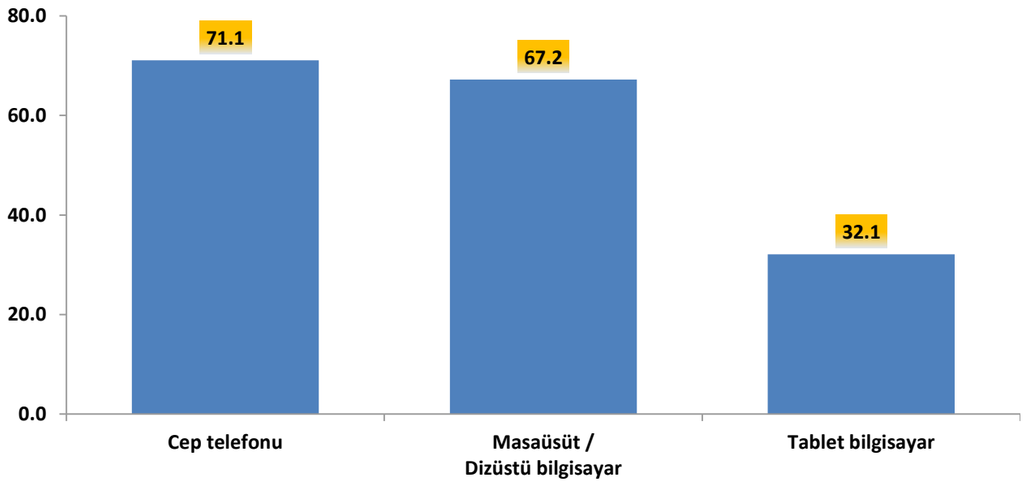

"İnternete hangi araçları kullanarak erişim sağlıyorsunuz?" sorusuna verilen cevapların %71,1'i "Cep telefonundan"; %67,2'si "Masaüstü/Dizüstü Bilgisayardan" ve %32,1'i "Tablet Bilgisayardan" şeklinde ifade edilmiştir.

İnternete hangi araçları kullanarak erişim sağlıyorsunuz? (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Masaüstü / dizüstü bilgisayar	Cep telefonu	Tablet bilgisayar
Cinsiyete Göre Dağılım			
Kız	59,8	74,7	33,6
Erkek	75,5	67,1	30,3
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım			
Düşük düzey eğitim	64,1	67,9	24,6
Orta düzey eğitim	71,3	75,2	43,0
Yüksek düzey eğitim	78,6	74,3	44,3
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım			
Düşük düzey eğitim	61,1	65,6	24,9
Orta düzey eğitim	68,8	73,9	34,1
Yüksek düzey eğitim	78,2	74,1	45,3
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım			
3 kişi ve altı	69,9	79,6	35,5
4 veya 5 kişi	69,8	74,3	34,8
6 kişi ve üzeri	60,1	60,4	24,1
ORTALAMA	**71,1**	**67,2**	**32,1**

İnternete bağlandığınızda genellikle yanınızda kimler olur? (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
n=1.151

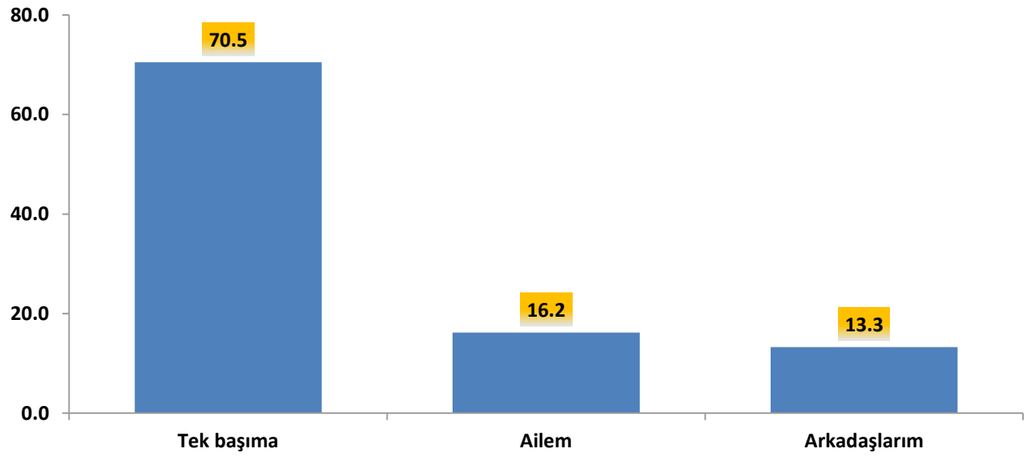

İnternet kullandığını belirten öğrencilere sorulan "İnternete bağlandığınızda genellikle yanınızda kimler olur?" sorusuna öğrencilerin %70,5'i "Tek başıma"; %16,2'si "Ailem" ve %13,3'ü "Arkadaşlarım" olarak yanıt vermiştir. Öğrencilerin büyük bir bölümünün internete bağlandıklarında tek başlarına olmalarında çoğunlukla cep telefonu ve bilgisayarlardan internete erişim sağlıyor olmaları etkilidir. Cep telefonu sahiplik oranlarının ve bilgisayar türevi araçların kendilerine ait bir odada bulunma oranlarını yüksek oluşu bu tabloyu açıklar niteliktedir. Ancak ebeveynler açısından düşünüldüğünde özellikle dijital nesil ve dijital göçmenler arasındaki fark da gözetildiğinde bu durumun çocukların internet alışkanlıklarının ebeveynler tarafından kontrol ve takip edilmesini güçleştirdiği söylenebilir. Bu durum bir kez daha medya okuryazarlığının gerek öğrenciler gerekse aileler açısından ne kadar önemli olduğunun açık bir göstergesidir.

İnternete bağlandığınızda genellikle yanınızda kimler olur? (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Ailem	Arkadaşlarım	Tek başıma	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[58]				
Kız	18,7	12,9	68,4	**100,0**
Erkek	13,3	13,7	72,9	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[59]				
Düşük düzey eğitim	14,9	16,5	68,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	17,7	9,3	73,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	15,7	8,6	75,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[60]				
Düşük düzey eğitim	16,3	16,3	67,4	**100,0**
Orta düzey eğitim	14,9	13,1	72,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	20,0	7,1	72,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[61]				
3 kişi ve altı	18,3	12,9	68,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	15,8	11,1	73,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	16,5	18,8	64,7	**100,0**
ORTALAMA	**16,2**	**13,3**	**70,5**	**100,0**

İnternete bağlandığınızda genellikle yanınızda kimler sorusuna verilen cevaplar cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,047 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle ilgili soruya verilen cevaplar açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Kız öğrencilerin %68,4'ü internete bağlandığında genellikle tek başına olduğunu belirtirken erkek öğrencilerde bu oran %72,9'dur. Burada cinsiyetler arası farklılık toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında açıklanabilir. Ebeveynler diğer durumlarda olduğu gibi kız çocuklarına karşı daha korumacı yaklaşırken, erkek çocuklarını daha rahat bırakma eğilimi göstermektedir. Bu durumun da internetin zararlı içeriklerine karşı kız çocuklarını daha çok koruma eğilimi yarattığı söylenebilir.

[58] Cramer's V=0.073 p=0.047
[59] Cramer's V=0.076 p=0.012
[60] Cramer's V=0.069 p=0.032
[61] Cramer's V=0.073 p=0.016

İnternetin sizin için önemini belirtiniz. (%)

n=1.151

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

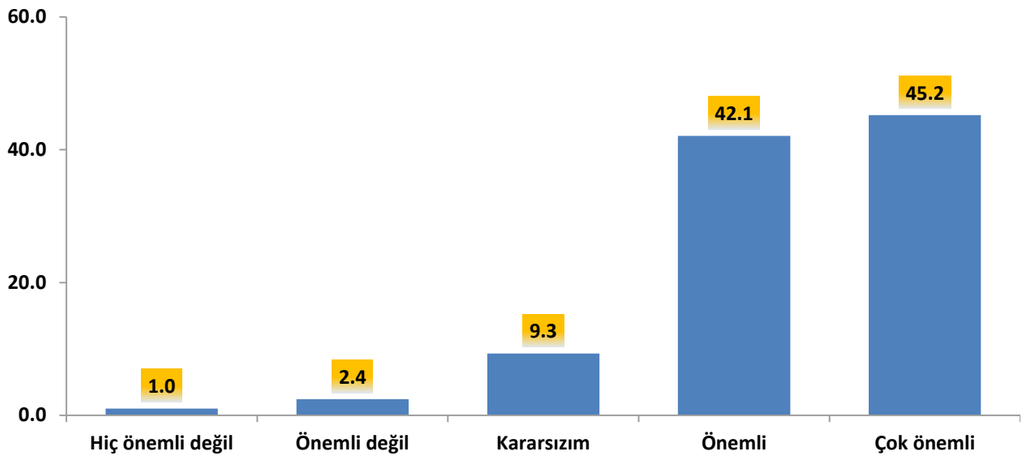

"İnternetin sizin için önemini belirtiniz." ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %45,2'si internetin kendileri için çok önemli olduğunu; %42,1'i önemli olduğunu belirtmiştir. "Önemli Değil" ve "Hiç Önemli Değil" şeklinde cevap veren öğrencilerin oranının %3,4 olduğu görülmüştür.

İnternetin sizin için önemini belirtiniz. (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç önemli değil	Önemli değil	Kararsızım	Önemli	Çok önemli	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	1,0	2,2	8,8	43,2	44,8	**100,0**
Erkek	0,9	2,7	9,9	41,0	45,5	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	1,3	2,5	10,3	44,6	41,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	0,7	2,0	7,9	39,6	49,9	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	0,0	0,0	8,6	35,7	55,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[62]						
Düşük düzey eğitim	1,3	3,3	9,4	49,1	36,9	**100,0**
Orta düzey eğitim	1,1	1,9	8,8	40,3	47,9	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	0,0	2,4	8,2	33,5	55,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[63]						
3 kişi ve altı	0,0	2,2	8,6	43,0	46,2	**100,0**
4 veya 5 kişi	0,5	2,5	8,3	39,6	49,0	**100,0**
6 kişi ve üzeri	2,3	2,3	11,9	48,2	35,3	**100,0**
ORTALAMA	**1,0**	**2,4**	**9,3**	**42,1**	**45,2**	**100,0**

[62] Cramer's V=0.103 p=0.003
[63] Cramer's V=0.102 p=0.002

İNTERNET KULLANIM AMAÇLARI (%)*

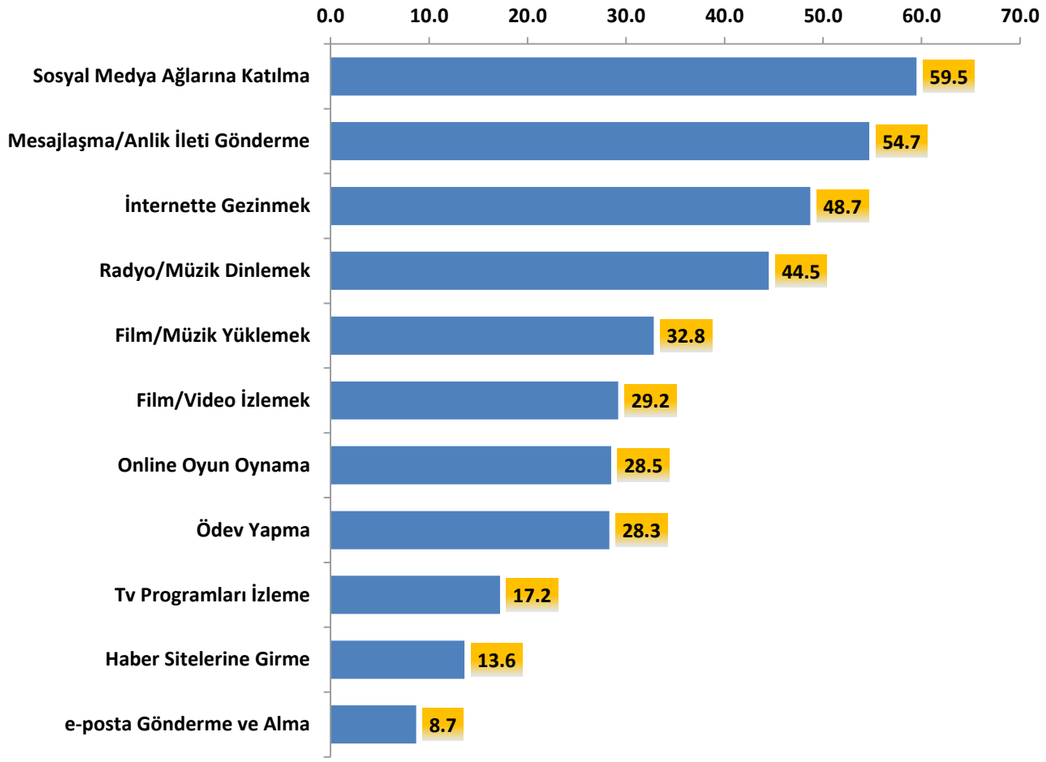

**Her gün sıklıkları dikkate alınarak hazırlanmıştır.*

Öğrencilerin interneti ne amaçla kullandığını anlatan grafik yukarıdaki gibidir. Öğrencilerin %59,5'i sosyal medya ağlarına katılma, %54,7'si mesajlaşma/anlık ileti gönderme, %48,7'si internette gezinme, %44'ü radyo/müzik dinleme, %32,8'i film/müzik yüklemek, %29,2'si film/video izlemek, %28,5'i çevrimiçi oyun oynamak, %28,3'ü ödev yapmak, %17,2'si tv izlemek, %13,6'sı haber sitelerine girmek, %8,7'si ise e-posta göndermek ve almak amacıyla internete bağlandığını belirtmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

SOSYAL MEDYA AĞLARINA KATILMA

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

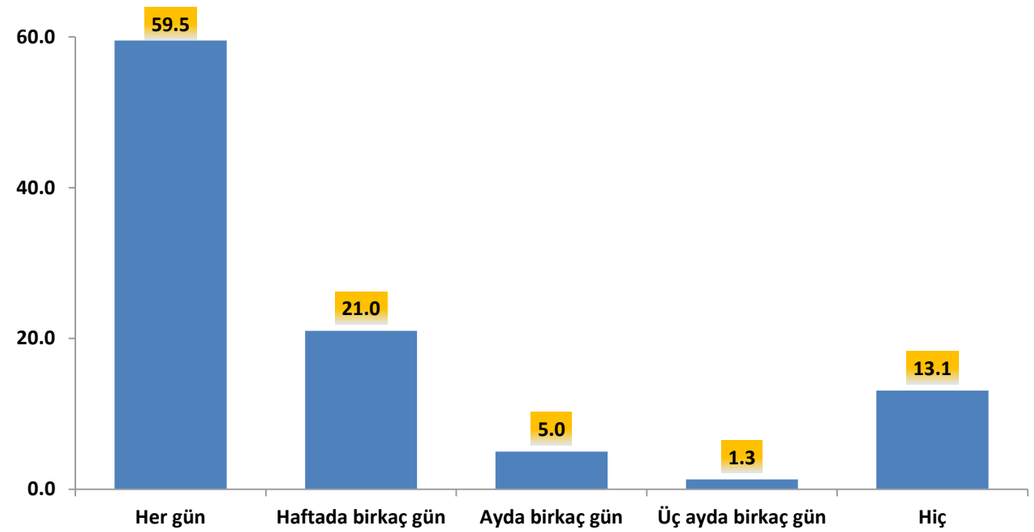

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %59,5'i her gün; %21'i haftada birkaç gün; %5'i ayda birkaç gün sosyal medya ağlarına katılma amacıyla interneti kullandığını; %13,1'i ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmişlerdir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

SOSYAL MEDYA AĞLARINA KATILMA

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[64]						
Kız	54,3	21,2	5,3	1,2	18,0	**100,0**
Erkek	65,3	20,8	4,8	1,5	7,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[65]						
Düşük düzey eğitim	55,4	22,7	4,9	1,7	15,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	65,6	18,7	5,4	0,7	9,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	67,1	22,9	0,0	1,4	8,6	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[66]						
Düşük düzey eğitim	49,6	24,9	7,4	2,1	16,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	65,4	18,8	4,5	0,9	10,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	64,7	20,6	0,0	1,2	13,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[67]						
3 kişi ve altı	69,9	17,2	6,5	1,1	5,4	**100,0**
4 veya 5 kişi	65,0	18,9	4,2	1,3	10,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	42,6	27,4	6,6	1,3	22,1	**100,0**
ORTALAMA	**59,5**	**21,0**	**13,1**	**5,0**	**1,3**	**100,0**

Sosyal medya ağlarına katılma faaliyetiyle cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare analizi sonucuna göre %95 güvenirlikle sosyal ağlara katılma faaliyeti açısından cinsiyetler arasındaki fark anlamlıdır. Kız öğrencilerde her gün sosyal medya ağlarına katılırım diyenlerin oranı %54,3 iken erkek öğrencilerde bu oran %65,3'tür. İnterneti kullanarak sosyal medya ağlarına katılma faaliyeti ile hane halkı sayısı arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare analizi sonucuna göre %95 güvenirlikle hane halkı sayısı ile sosyal ağlara katılma faaliyeti arasında bir ilişki bulunmaktadır. Hane halkı arttıkça sosyal medya ağlarına katılmadığını belirten öğrencilerin oranı artmaktadır.

[64] Cramer's V=0.161 p=0.000
[65] Cramer's V=0.094 p=0.011
[66] Cramer's V=0.127 p=0.000
[67] Cramer's V=0.159 p=0.000

Sosyal Medya Kullanım Düzeyi (%)
Türkiye – Birleşik Krallık Kıyaslaması

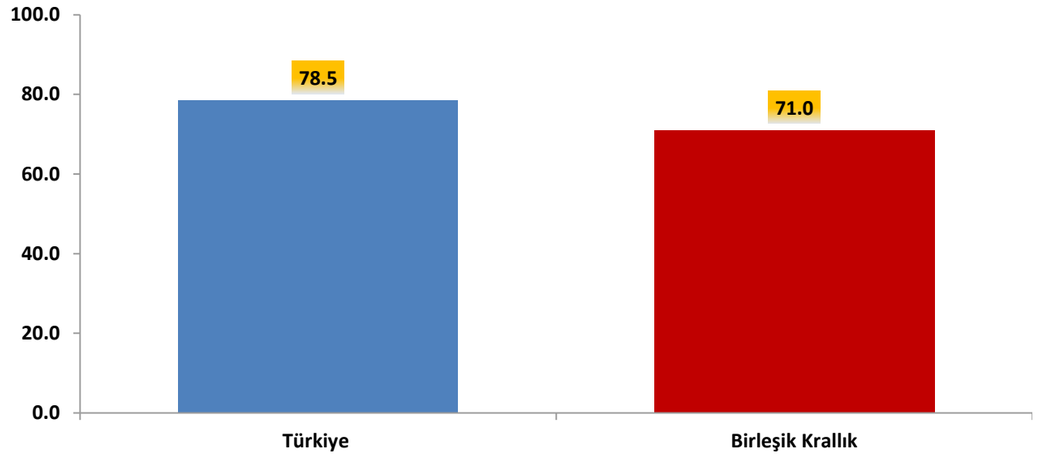

Türkiye ve Birleşik Krallıktaki[68] öğrencilerin sosyal medya kullanım düzeyleri karşılaştırıldığında Türkiye'deki öğrencilerin kullanım oranlarının (%78) Birleşik Krallıktaki öğrencilere (%71) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

[68] OFCOM Children and Parents: Media Use and Attitudes Report 2014

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

MESAJLAŞMA / ANLIK İLETİ GÖNDERME VE ALMA (SMS VB.)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

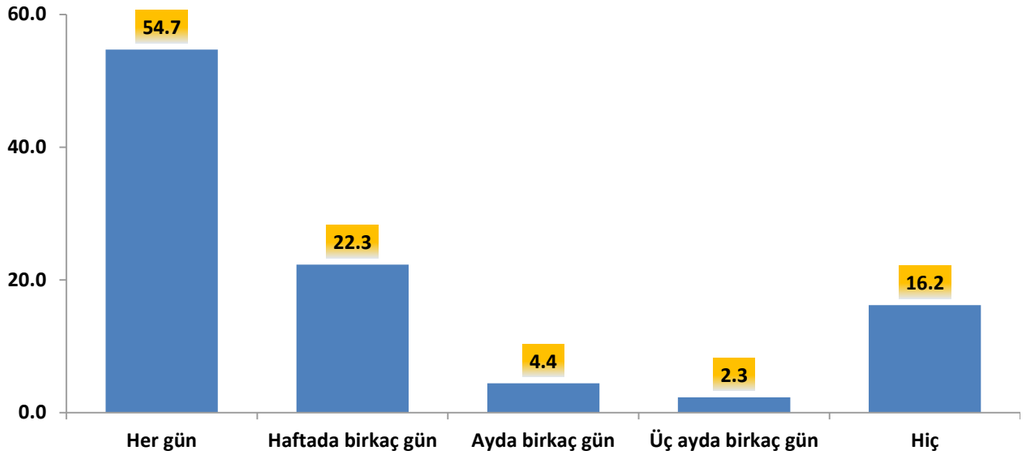

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %54,7'si her gün; %22,3'ü haftada birkaç gün; %4,4'ü ayda birkaç gün mesajlaşma ve anlık ileti gönderip alma amacıyla interneti kullandığını; %16,2'si ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

MESAJLAŞMA / ANLIK İLETİ GÖNDERME VE ALMA (SMS VB.)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	53,1	22,4	4,6	2,3	17,5	**100,0**
Erkek	56,5	22,3	4,2	2,4	14,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[69]						
Düşük düzey eğitim	50,2	23,5	4,3	2,4	19,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	61,2	20,9	5,4	2,2	10,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	60,0	21,4	1,4	2,9	14,3	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[70]						
Düşük düzey eğitim	43,3	24,4	6,6	2,5	23,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	61,8	20,1	3,4	1,9	12,9	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	58,8	25,3	2,4	2,4	11,1	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[71]						
3 kişi ve altı	63,4	19,4	2,1	1,1	14,0	**100,0**
4 veya 5 kişi	59,9	20,9	4,0	2,2	13,0	**100,0**
6 kişi ve üzeri	39,2	26,7	6,3	3,0	24,8	**100,0**
ORTALAMA	**54,7**	**22,3**	**16,2**	**4,4**	**2,3**	**100,0**

[69]Cramer's V=0.101 P=0.004
[70]Cramer's V=0.140 P=0.000
[71]Cramer's V=0.141 P=0.000

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

GENEL OLARAK İNTERNETTE GEZİNMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

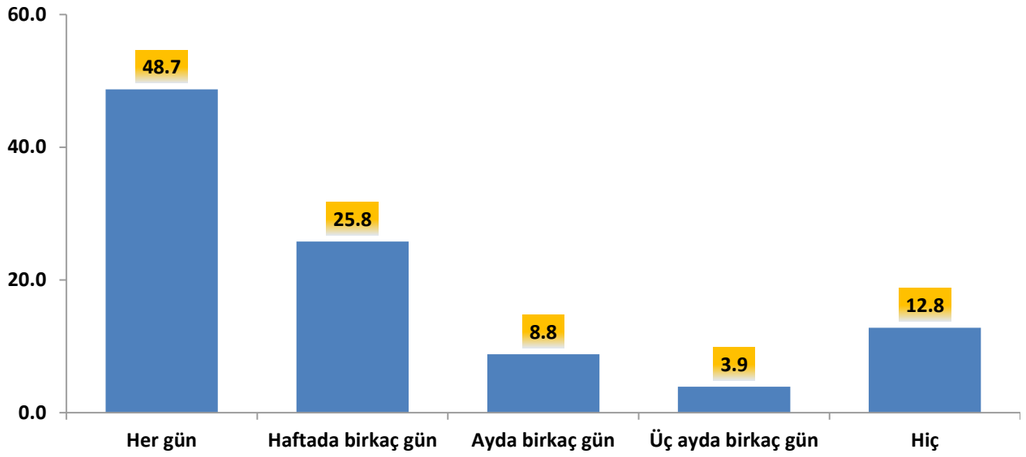

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %48,7'si her gün; %25,8'i haftada birkaç gün; %8,8'i ayda birkaç gün genel olarak gezinmek amacıyla interneti kullandığını; %12,8'i ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

GENEL OLARAK İNTERNETTE GEZİNMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[72]						
Kız	44,5	26,5	9,9	4,7	14,4	**100,0**
Erkek	53,4	25,0	7,5	3,1	11,0	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	45,1	27,5	9,2	3,8	14,4	**100,0**
Orta düzey eğitim	52,6	25,3	7,4	4,2	10,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	57,1	20,0	14,3	2,9	5,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[73]						
Düşük düzey eğitim	39,2	28,8	10,4	5,9	15,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	53,2	25,0	7,8	2,6	11,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	56,5	21,2	8,8	2,9	10,6	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[74]						
3 kişi ve altı	51,6	26,9	10,8	4,3	6,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	53,4	24,6	7,0	3,4	11,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	36,3	28,4	12,5	5,0	17,8	**100,0**
ORTALAMA	**48,7**	**25,8**	**8,8**	**3,9**	**12,8**	**100,0**

[72] Cramer's V=0.098 p=0.025
[73] Cramer's V=0.111 p=0.001
[74] Cramer's V=0.121 p=0.000

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

RADYO / MÜZİK DİNLEMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

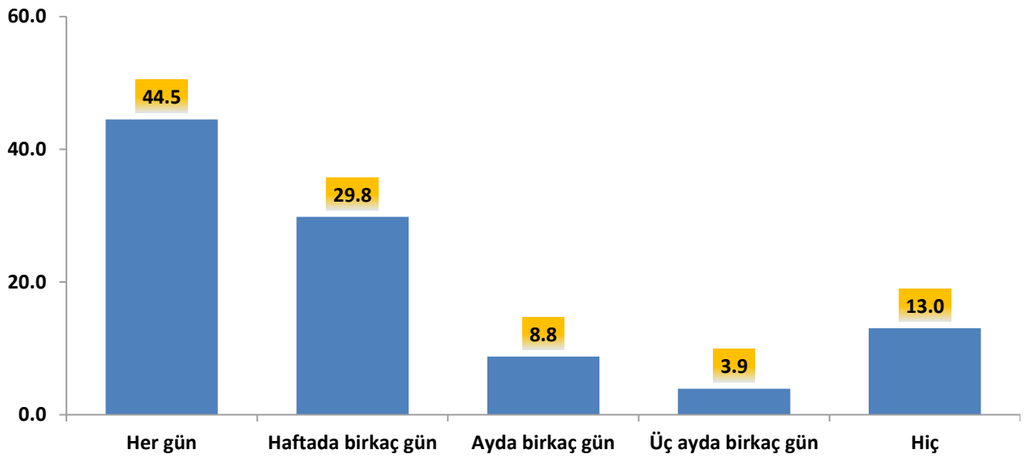

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %44,5'i her gün; %29,8'i haftada birkaç gün; %8,8'i ayda birkaç gün radyo veya müzik dinlemek amacıyla interneti kullandığını; %13'ü ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

RADYO / MÜZİK DİNLEMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[75]						
Kız	50,5	26,8	7,9	3,1	11,6	**100,0**
Erkek	37,8	33,1	9,7	4,8	14,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[76]						
Düşük düzey eğitim	42,4	30,0	8,3	3,3	16	**100,0**
Orta düzey eğitim	46,2	29,2	10,6	5,2	8,8	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	54,3	31,4	2,9	2,9	8,6	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	38,9	29,3	10,7	4,6	16,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	47,0	30,6	8,2	3,2	11,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	47,1	30,0	7,1	4,1	11,8	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[77]						
3 kişi ve altı	52,7	22,6	12,9	2,2	9,7	**100,0**
4 veya 5 kişi	46,9	29,8	8,1	3,3	11,9	**100,0**
6 kişi ve üzeri	36,0	32,0	9,2	5,9	16,8	**100,0**
ORTALAMA	**44,5**	**29,8**	**8,8**	**3,9**	**13,0**	**100,0**

İnternetin radyo veya müzik dinlemek amacıyla kullanımı cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,001 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Verilen cevaplara göre bu sonuç, %95 güvenirlikle ilgili soruya verilen cevaplar açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Kız öğrencilerin %50,5'i internete her gün radyo veya müzik dinlemek amacıyla bağlandığını belirtirken erkek öğrencilerde bu oran %37,8'dir.

[75] Cramer's V=0.129 p=0.001
[76] Cramer's V=0.096 p=0.009
[77] Cramer's V=0.096 p=0.007

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

FİLM / MÜZİK VB. YÜKLEMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

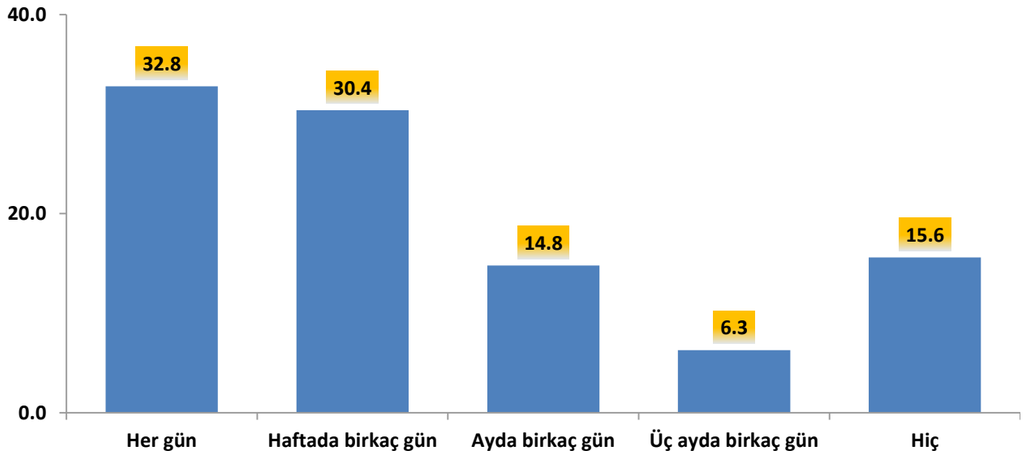

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %32,8'i her gün; %30,4'ü haftada birkaç gün; %14,8'i ayda birkaç gün film veya müzik yüklemek amacıyla interneti kullandığını; %15,6'sı ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

FİLM / MÜZİK VB. YÜKLEMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	32,6	33,8	13,7	5,5	14,4	**100,0**
Erkek	33,1	26,7	15,9	7,3	17,0	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[78]						
Düşük düzey eğitim	31,9	30,2	14,4	5,9	17,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	35,6	30,5	13,8	6,9	13,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	22,9	31,4	27,1	8,6	10,0	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[79]						
Düşük düzey eğitim	26,2	30,3	15,5	6,6	21,4	**100,0**
Orta düzey eğitim	38,8	30,8	12,9	5,8	11,8	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	28,8	29,4	17,6	8,8	15,3	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	36,6	26,9	20,3	6,5	9,7	**100,0**
4 veya 5 kişi	34,1	30,6	13,9	6,6	14,8	**100,0**
6 kişi ve üzeri	28,7	31,0	15,2	5,6	19,5	**100,0**
ORTALAMA	**32,8**	**30,4**	**14,8**	**6,3**	**15,6**	**100,0**

[78] Cramer's V=0.085 p=0.040
[79] Cramer's V=0.116 p=0.000

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

FİLM / VİDEO İZLEMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

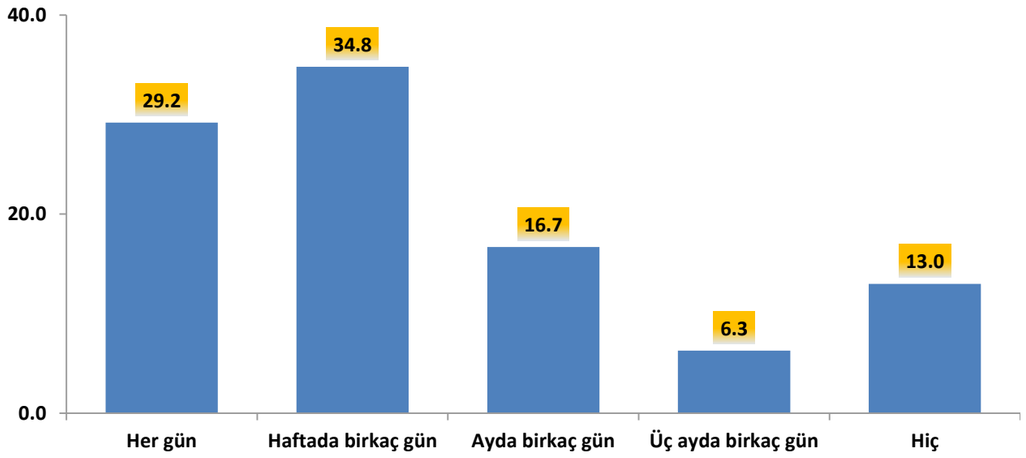

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %29,2'si her gün; %34,8'i haftada birkaç gün; %16,7'si ayda birkaç gün film ya da video izlemek amacıyla interneti kullandığını; %13'ü ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

FİLM / VİDEO İZLEMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[80]						
Kız	20,5	37,1	19,5	7,8	15,1	**100,0**
Erkek	38,8	32,4	13,4	4,6	10,8	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[81]						
Düşük düzey eğitim	26,8	33,7	15,4	7,8	16,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	32,9	34,6	19,4	4,2	8,8	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	30,0	50,0	14,3	2,9	2,9	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[82]						
Düşük düzey eğitim	23,7	32,6	16,2	9,9	17,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	33,2	33,2	16,6	4,7	12,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	28,8	45,9	16,5	2,9	5,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[83]						
3 kişi ve altı	41,9	31,2	15,1	2,2	9,7	**100,0**
4 veya 5 kişi	30,1	36,2	15,9	6,0	11,9	**100,0**
6 kişi ve üzeri	23,1	32,7	19,1	8,3	16,8	**100,0**
ORTALAMA	**29,2**	**34,8**	**16,7**	**6,3**	**13,0**	**100,0**

[80] Cramer's V=0.207 p=0.000
[81] Cramer's V=0.124 p=0.000
[82] Cramer's V=0.136 p=0.000
[83] Cramer's V=0.096 p=0.006

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

ÇEVRİMİÇİ OYUN OYNAMA

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

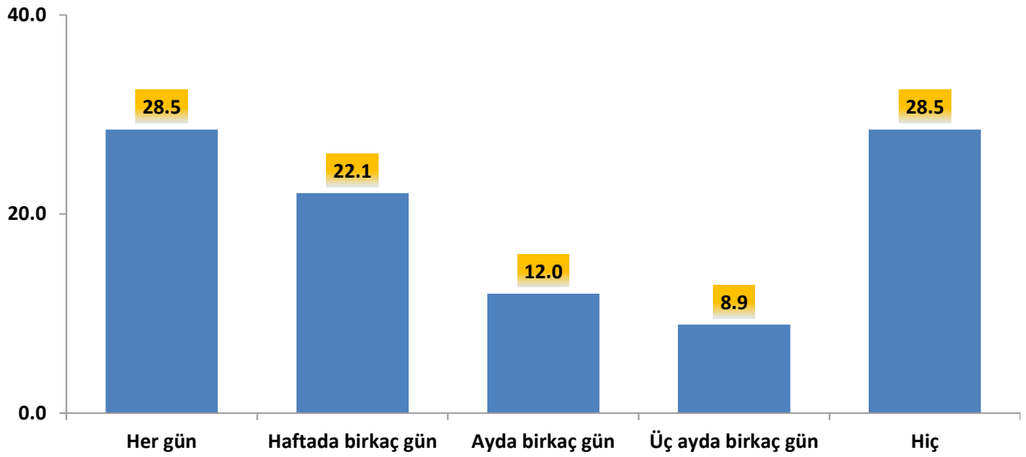

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %28,5'i her gün; %22,1'i haftada birkaç gün; %12'si ayda birkaç gün çevrimiçi oyun oynama amacıyla interneti kullandığını; %28,5'i ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

ÇEVRİMİÇİ OYUN OYNAMA

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[84]						
Kız	13,6	21,9	13,2	11,2	40,1	**100,0**
Erkek	45,0	22,3	10,6	6,4	15,7	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	26,5	23,8	11,7	9,1	28,9	**100,0**
Orta düzey eğitim	31,9	18,2	12,1	9,3	28,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	31,4	24,3	14,3	7,1	22,9	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[85]						
Düşük düzey eğitim	22,9	25,2	12,2	7,1	32,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	31,5	19,8	12,5	9,9	26,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	33,5	21,8	10,0	8,2	26,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[86]						
3 kişi ve altı	35,5	20,4	8,6	9,7	25,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	29,5	20,4	10,9	9,8	29,4	**100,0**
6 kişi ve üzeri	23,8	26,7	15,8	6,6	27,1	**100,0**
ORTALAMA	**28,5**	**22,1**	**12,0**	**8,9**	**28,5**	**100,0**

İnternetin çevrimiçi oyun oynama amacıyla kullanımı cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, p değeri 0,000 < 0,05 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, %95 güvenirlikle ilgili soruya verilen cevaplar açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Kız öğrencilerin %13,6'sı internete her gün çevrimiçi oyun oynamak için bağlandığını ifade ederken erkek öğrencilerde bu oran %45'tir. Tıpkı cep telefonunu oyun oynamak amacıyla kullananlarda görülen cinsiyetler arası farklılık internette çevrimiçi oyun oynamada da gözlemlenmiştir. Bu durumun cep telefonu kısmında öne sürülen aynı nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

[84] Cramer's V=0.382 p=0.000
[85] Cramer's V=0.087 p=0.034
[86] Cramer's V=0.086 p=0.030

Çevrimiçi Oyun Oynama (%)
Türkiye – Birleşik Krallık Kıyaslaması

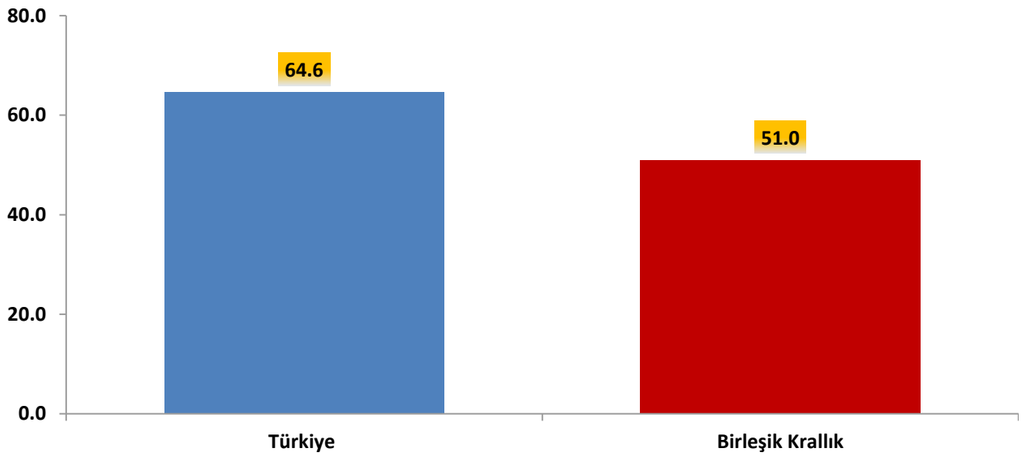

Türkiye ve Birleşik Krallıktaki[87] öğrencilerin çevrimiçi oyun oynama düzeylerine bakıldığında, Türkiye'deki öğrencilerin %64'ü Birleşik Krallıktakilerin ise %51'inin bu aktiviteyi gerçekleştirdiği görülmüştür. Özellikle çevrimiçi oyun ortamlarında siber zorbalığa maruz kalma potansiyelinin yüksek olduğu düşünülürse, Türkiye'deki öğrencilerin Birleşik Krallıktakilere göre daha fazla siber zorbalığa maruz kalma potansiyelinin olduğu söylenebilir.

[87] OFCOM Children and Parents: Media Use and Attitudes Report 2014

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

ÖDEV YAPMA
İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.
n=1.151

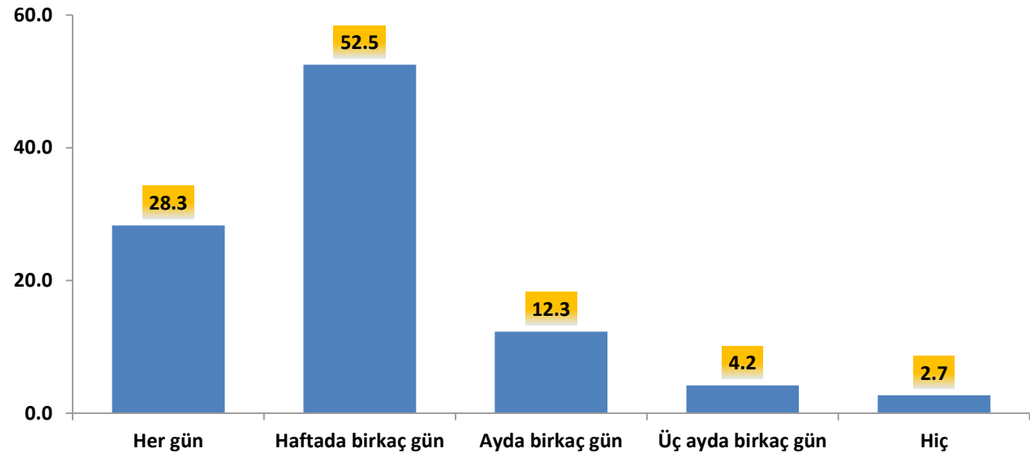

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %28,3'ü her gün; %52,5'i haftada birkaç gün; %12,3'ü ayda birkaç gün ödev yapma amacıyla interneti kullandığını; %2,7'si ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

ÖDEV YAPMA

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	28,3	55,6	10,6	3,3	2,2	**100,0**
Erkek	28,3	49,0	14,3	5,1	3,3	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	28,9	52,4	12,5	3,8	2,4	**100,0**
Orta düzey eğitim	28,5	53,8	11,3	3,9	2,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	21,4	51,4	17,2	8,6	1,4	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[88]						
Düşük düzey eğitim	29,3	50,6	13,2	3,3	3,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	29,3	54,9	9,9	3,9	2,1	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	23,5	51,2	17,6	6,5	1,2	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	33,3	47,3	7,5	8,6	3,2	**100,0**
4 veya 5 kişi	27,7	52,7	13,2	4,1	2,3	**100,0**
6 kişi ve üzeri	28,4	53,5	11,6	3,0	3,6	**100,0**
ORTALAMA	**28,3**	**52,5**	**12,3**	**4,2**	**2,7**	100,0

[88] Cramer's V=0.085 p=0.046

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

TV PROGRAMLARI İZLEMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

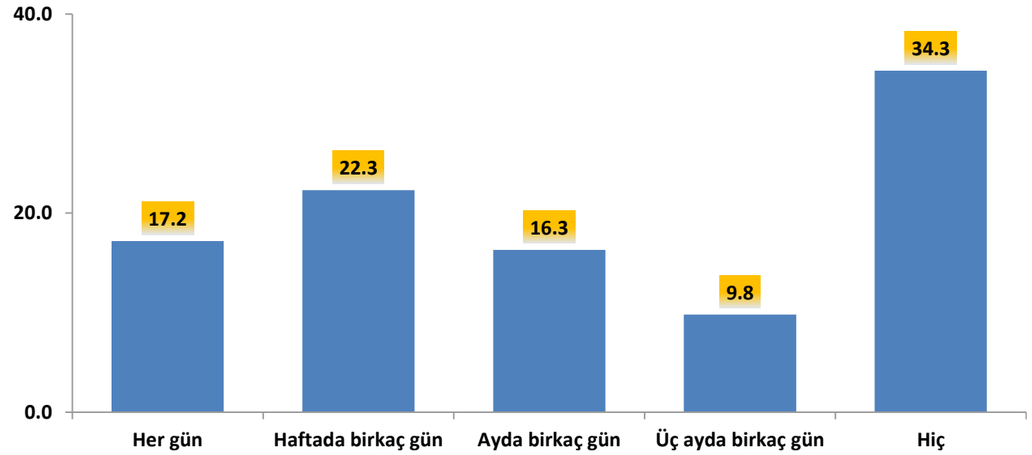

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %17,2'si her gün; %22,3'ü haftada birkaç gün; %16,3'ü ayda birkaç gün televizyon programı izlemek amacıyla interneti kullandığını; %34,3'ü ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

TV PROGRAMLARI İZLEMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[89]						
Kız	12,9	22,5	18,0	11,2	35,4	**100,0**
Erkek	21,9	22,1	14,4	8,4	33,2	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	16,5	21,6	15,7	8,3	37,9	**100,0**
Orta düzey eğitim	17,0	23,8	18,4	12,5	28,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	18,6	21,4	15,7	10,0	34,3	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[90]						
Düşük düzey eğitim	14,0	22,1	14,2	7,1	42,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	19,0	21,8	17,5	11,8	29,9	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	15,3	25,9	17,6	10,6	30,6	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	24,7	19,3	14,0	9,7	32,3	**100,0**
4 veya 5 kişi	17,2	22,5	17,3	10,2	32,8	**100,0**
6 kişi ve üzeri	14,9	22,7	14,9	8,9	38,6	**100,0**
ORTALAMA	**17,2**	**22,3**	**16,3**	**9,8**	**34,3**	100,0

[89] Cramer's V=0.127 p=0.001
[90] Cramer's V=0.102 p=0.004

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

HABER SİTELERİNE GİRMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

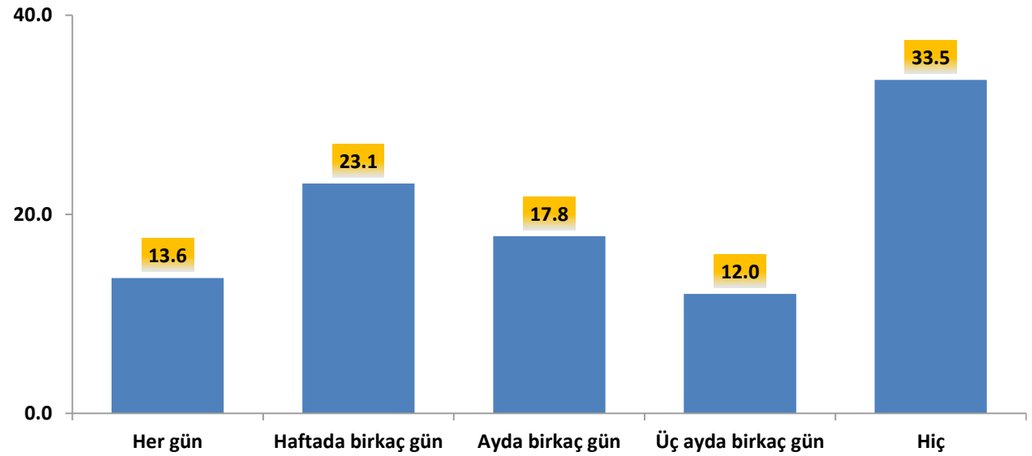

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %13,6.'sı her gün; %23,1'i haftada birkaç gün; %17,8'i ayda birkaç gün haber sitelerine girmek amacıyla interneti kullandığını; %33,5'i ise bu amaçla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

HABER SİTELERİNE GİRMEK

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[91]						
Kız	9,6	19,9	17,5	13,6	39,4	**100,0**
Erkek	17,9	26,7	18,1	10,2	27,1	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	13,3	22,2	15,9	11,7	36,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	13,3	24,8	20,6	13,0	28,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	12,9	22,9	21,3	10,0	32,9	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[92]						
Düşük düzey eğitim	11,2	23,7	15,0	10,9	39,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	13,8	22,2	20,9	10,8	32,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	15,9	25,2	15,9	15,9	27,1	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	15,1	26,9	18,3	14,0	25,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	13,4	23,7	17,6	12,5	32,8	**100,0**
6 kişi ve üzeri	13,5	20,5	18,2	10,2	37,6	**100,0**
ORTALAMA	**13,6**	**23,1**	**17,8**	**12,0**	**33,5**	**100,0**

[91] Cramer's V=0.177 p=0.000
[92] Cramer's V=0.087 p=0.032

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

E-POSTA GÖNDERME VE ALMA

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

n=1.151

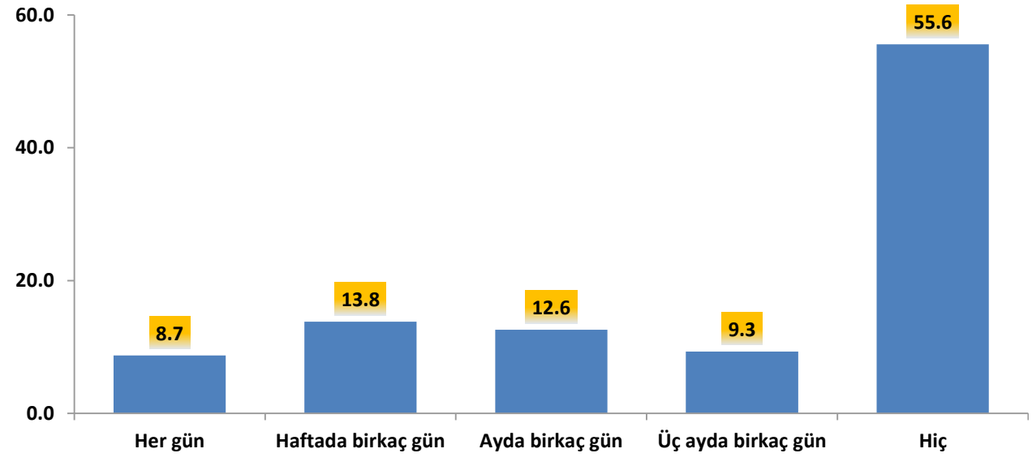

İnternet kullandığını belirten öğrencilerin %8,7'si her gün; %13,8'i haftada birkaç gün; %12,6'sı ayda birkaç gün elektronik posta gönderme ve alma amaçlı olarak interneti kullandığını; %55,6'sı ise elektronik posta göndermek ve almak amacıyla interneti hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%)

E-POSTA GÖNDERME VE ALMA

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Her gün	Haftada birkaç gün	Ayda birkaç gün	Üç ayda birkaç gün	Hiç	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[93]						
Kız	5,6	9,9	8,9	9,3	66,3	**100,0**
Erkek	12,1	18,1	16,6	9,3	43,9	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	9,2	13,5	12,1	7,3	57,9	**100,0**
Orta düzey eğitim	7,6	15,0	13,3	11,5	52,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	5,7	11,4	17,2	15,7	50,0	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[94]						
Düşük düzey eğitim	7,4	13,5	12,1	6,4	60,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	9,9	15,3	13,2	8,6	53,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	6,5	12,4	12,4	16,5	52,4	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	10,8	15,1	12,9	8,6	52,6	**100,0**
4 veya 5 kişi	8,6	12,5	13,8	10,7	54,4	**100,0**
6 kişi ve üzeri	8,3	16,8	9,6	5,9	59,4	**100,0**
ORTALAMA	**55,6**	**13,8**	**12,6**	**9,3**	**8,7**	**100,0**

[93] Cramer's V=0.241 p=0.000
[94] Cramer's V=0.096 p=0.009

İnternette rahatsız olduğunuz konular varsa nelerdir? (%)

İnternet kullandığını belirtenlere sorulmuştur.

Açık uçlu soruya verilen cevaplardan derlenmiştir.

Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.

		%	TOPLAM %
Reklam	Spam Reklamlar	58,5	58,5
Cinsel İçerik	Cinsel içerik	10,8	18,4
	Cinsel içerikli reklamlar	4,7	
	Uygunsuz içerikler	2,9	
Teknik Hususlar	Yavaş olması	5,7	12,2
	Virüs bulaşması	5,3	
	Site yönlendirmeleri	0,7	
	Ücretli siteler	0,1	
	Uygulama yüklenmesi istekleri	0,4	
Şiddet İçeriği	Kötü amaçlı şeyler	4,9	11,1
	Kötü yazı ve resimler	1,6	
	Girilen siteyle alakasız şeyler	1,4	
	Gereksiz programlar	1,1	
	Rahatsız edici videolar	1,0	
	Küfür içerikli paylaşımlar	0,7	
	Şiddet içerikleri	0,4	
Güvenirlikle İlgili Sorunlar	Yanlış bilgiler	5,2	8,5
	Çok fazla yalan bilgi içermesi	0,6	
	Sosyal paylaşım profili ve hesapların güvende olmaması	1,1	
	Özel hayat	1,0	
	İnternet dolandırıcılığı	0,1	
	Saçma sapan haberler	0,5	
Kısıtlama Sorunları	Aranılan konulara ulaşmanın zorluğu	0,7	1,7
	Sınır olmaması	0,2	
	Kısıtlamalar	0,7	
	Yasaklı siteler	0,1	
Diğer	Sosyal paylaşım siteleri	0,2	1,0
	Bazı oyunlar	0,2	
	Alışkanlık yapması	0,2	
	Aniden açılan sekmeler	0,1	
	Bir anda kötü haberler çıkması	0,1	
	Facebook	0,1	
	Siyasi içerikler	0,1	

Öğrencilere internette rahatsız oldukları konular sorulduğunda tıpkı televizyondaki gibi en çok rahatsız olunan konunun reklamlar olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %58'i bu durumdan şikâyetçi olduklarını dile getirmiştir. Burada televizyondakinden farklı bir boyut bulunmaktadır. Reklamların içerikleri çocukların yaşlarına uygun olmayan unsurlar barındırabilmektedir. Çocukların cinsel ve şiddet içerikli reklamlara maruz kalma potansiyeli internette daha yüksektir. Ayrıca öğrencilerin %18,4'ünün cinsel içeriklerden, %12,2'sinin teknik hususlar ile ilgili problemlerden, %11,1'inin şiddet içeriklerinden, %8,5'inin güvenilirlik ile ilgili durumlardan şikâyetçi oldukları saptanmıştır. Özellikle şiddet ve cinsel içerikler ile güvenirlikle ilgili şikâyetler medya okuryazarlığı dersi açısından önemlidir. Bu konular, ders kitabı içeriğinde ve müfredatta daha detaylı olarak yer almalıdır.

8. BÖLÜM

MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

MADDELER*	HİÇ KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILIYORUM	TAMAMEN KATILIYORUM
	%				
Televizyon yayınlarındaki kurgu ve gerçeği ayırt edebilirim.	5,7	5,1	14,1	34,5	**40,5**
Bu derste, öğretmenin dersi işleme biçimi yeterlidir.	11,4	10,3	15,5	30,5	**32,3**
Bu ders yararlı bir derstir.	9,9	6,0	17,9	35,8	**30,4**
Anne-babaların da medya-okuryazarlığı konusunda bilgilendirilmesi faydalı olur.	10,7	8,2	17,5	34,2	**29,4**
Bu ders zevkli ve eğlenceli bir derstir.	14,5	11,1	19,1	27,5	**27,7**
Televizyon izleme alışkanlıklarımı kontrol edebilirim.	9,7	8,4	18,7	36,5	**26,7**
Bu ders, medya araçlarını (TV, radyo, gazete, internet) eleştirel bir gözle incelememi sağladı.	12,5	9,7	17,1	34,0	**26,7**
Televizyonda sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım.	8,5	8,6	22,1	34,7	**26,3**
Sosyal medyada sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım.	8,5	9,0	20,8	35,6	**26,0**
Bu ders 5. ve 6. sınıflarda da seçmeli ders olarak alınabilmelidir.	15,2	10,0	22,2	28,7	**23,9**
Bu ders, TV'deki program tercihlerimde daha seçici davranmamı sağladı.	16,5	12,1	19,2	29,4	**22,8**
Bu dersin ders kitabı yeterlidir.	14,7	12,6	20,2	30,1	**22,4**
Bu dersi alan öğrencilerin, medya içeriğine dair gözlem yeteneklerinin geliştiğini düşünüyorum.	12,5	8,9	22,9	33,4	**22,3**
Medyada yer alan şiddet içerikli görüntüler arkadaşlarımın saldırgan davranışlar göstermesine neden oluyor.	19,5	12,2	20,2	26,6	**21,6**
Bu dersi seçmeyen arkadaşlarıma, dersi seçmelerini tavsiye ederim.	15,3	11,9	25,0	28,2	**19,6**
Bu derste öğrendiklerimi ailemle de paylaşırım.	17,8	14,0	17,4	32,6	**18,3**
Bu dersin haftalık ders saati yeterli değildir.	28,6	18,4	18,3	17,0	**17,7**
Bu derste öğrendiklerimi, arkadaşlarımla da paylaşırım.	17,7	14,9	19,4	30,5	**17,5**
Bu derse ilişkin sınıf içinde yapılan etkinlikler yeterlidir.	16,8	16,3	23,8	27,6	**15,4**
Medya okuryazarlığı dersinde kullanılan araç-gereç yeterlidir.	17,4	14,6	24,7	29,6	**13,7**
Bu ders sıkıcıdır.	35,8	20,5	18,3	12,9	**12,5**

**Sıralama "tamamen katılıyorum" yüzde oranlarına göre yapılmıştır.*

Medya okuryazarlığı dersini seçmekteki amacınız nedir? (%)

Açık uçlu soruya verilen cevaplardan derlenmiştir. n=1.204

	%
Benim seçimim değil / Okul Seçti / Zorunlu Seçmeli olduğu için	48,3
Medyayı öğrenmek için	32,0
Kitle iletişim araçları hakkında bilgi almak için	3,9
Sevdiğim için	3,5
Eğlenceli olacağını düşündüğüm için	3,0
Güncel konularda aktif olabilmek için	2,5
İlgimi daha çok çektiği için	2,0
Güzel ders olduğu için	1,7
Sosyal medyayı öğrenmek için	1,0
Sosyal bir ders olduğu için	0,9
Merak ettiğim için	0,9
Diğer	0,3
TOPLAM	**100,0**

Medya okuryazarlığı dersini seçmeseydiniz hangi dersi seçerdiniz? (%)

Açık uçlu soruya verilen cevaplardan derlenmiştir.

	%
Beden eğitimi	27,8
Fikir belirtmeyen	14,5
Matematik	9,0
Bilişim teknolojileri	4,6
Hiçbiri	4,4
Yabancı dil	4,2
Türkçe	3,8
Seçme şansım olmadı	3,7
Müzik	3,5
Din kültürü	3,3
Fen ve teknoloji	3,2
Bilgisayar	3,0
Diğer	15,0
TOPLAM	**100,0**

Medya okuryazarlığı dersinde kullanılan araç-gereç yeterlidir. (%)

n=1.238

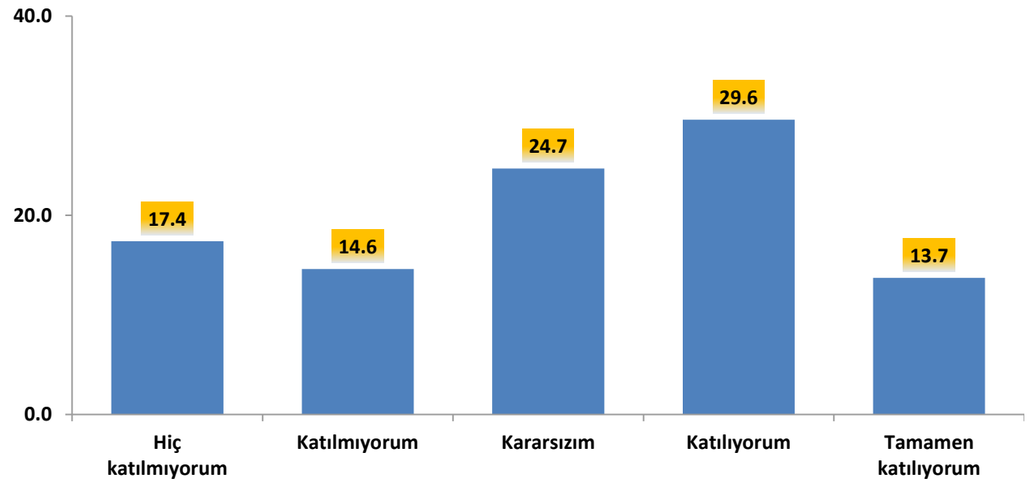

"Medya okuryazarlığı dersinde kullanılan araç-gereç yeterlidir." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %43,3'ü bu yargıya katıldığını; %32'si ise katılmadığını belirtmiştir.

Medya okuryazarlığı dersinde kullanılan araç-gereç yeterlidir. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	17,7	15,3	24,1	28,3	14,5	**100,0**
Erkek	17,1	13,8	25,4	31,0	12,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	16,4	14,8	25,4	29,4	14,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	17,8	14,8	24,8	29,9	12,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	25,0	12,5	18,1	27,8	16,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	15,7	16,1	25,7	29,6	13,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	16,6	14,4	23,8	31,9	13,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	24,7	12,6	25,3	22,4	14,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	14,4	15,5	24,7	24,7	20,6	**100,0**
4 veya 5 kişi	17,2	14,2	24,4	30,8	13,4	**100,0**
6 kişi ve üzeri	18,7	15,4	25,4	28,2	12,3	**100,0**
ORTALAMA	**17,4**	**14,6**	**24,7**	**29,6**	**13,7**	100,0

Bu dersi seçmeyen arkadaşlarıma, dersi seçmelerini tavsiye ederim. (%)

n=1.238

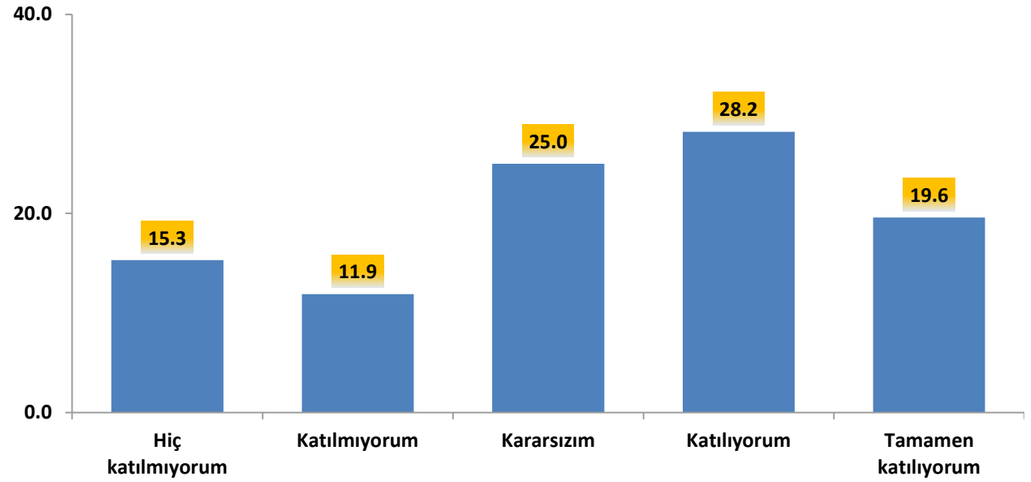

"Bu dersi seçmeyen arkadaşlarıma, dersi seçmelerini tavsiye ederim." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %47,8'i bu yargıya katıldığını; %27,2'si ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu dersi seçmeyen arkadaşlarıma, dersi seçmelerini tavsiye ederim. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[95]						
Kız	13,9	13,5	22,4	30,5	19,7	**100,0**
Erkek	17,0	10,0	27,9	25,6	19,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	15,0	11,7	23,7	30,8	18,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	15,3	11,2	27,7	25,5	20,2	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	15,3	20,8	25,0	19,4	19,4	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[96]						
Düşük düzey eğitim	13,3	11,3	21,5	33,3	20,7	**100,0**
Orta düzey eğitim	15,1	11,5	27,4	26,8	19,1	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	21,8	15,5	24,7	19,0	19,0	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	15,5	11,3	23,7	33,0	16,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	16,6	12,3	26,7	26,2	18,3	**100,0**
6 kişi ve üzeri	12,6	11,2	21,5	31,3	23,5	**100,0**
ORTALAMA	**15,3**	**11,9**	**25,0**	**28,2**	**19,6**	100,0

[95]Cramer's V= 0,095 p=0,025
[96]Cramer's V= 0,096 p=0,005

Bu derste öğrendiklerimi ailemle de paylaşırım. (%)

n=1.238

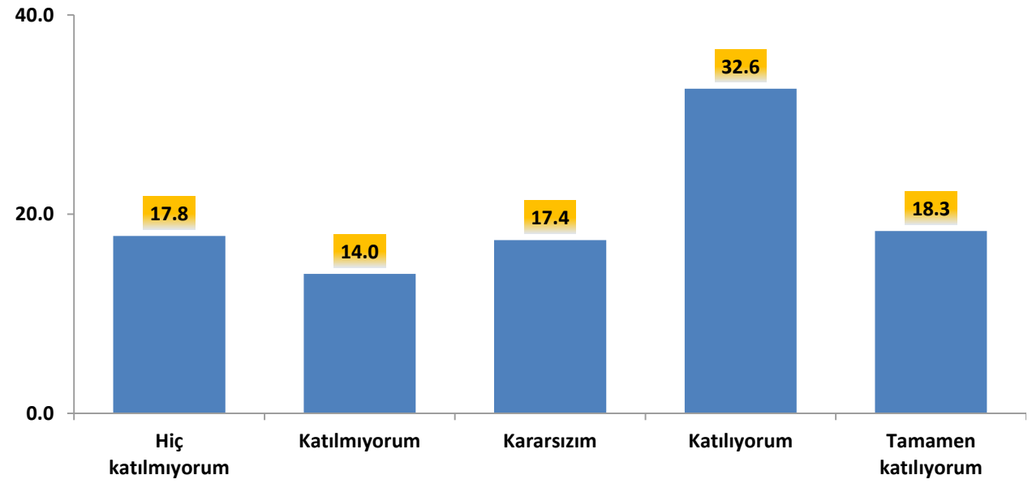

"Bu derste öğrendiklerimi ailemle de paylaşırım." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %50,9'u bu yargıya katıldığını; %31,8'i ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu derste öğrendiklerimi ailemle de paylaşırım. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	17,0	12,4	16,7	33,3	20,6	**100,0**
Erkek	18,7	15,7	18,3	31,7	15,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	17,2	14,3	16,8	32,9	18,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	18,0	11,7	18,5	33,8	18,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	23,6	25,0	16,7	23,6	11,1	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	14,1	11,7	19,1	35,0	20,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	19,3	14,8	16,0	31,9	18,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	20,7	18,4	16,1	28,2	16,7	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	18,6	15,5	11,3	37,1	17,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	17,5	15,2	18,0	33,2	16,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	18,2	10,9	17,9	29,9	23,2	**100,0**
ORTALAMA	**17,8**	**14,0**	**17,4**	**32,6**	**18,3**	100,0

Bu ders yararlı bir derstir. (%)

n=1.238

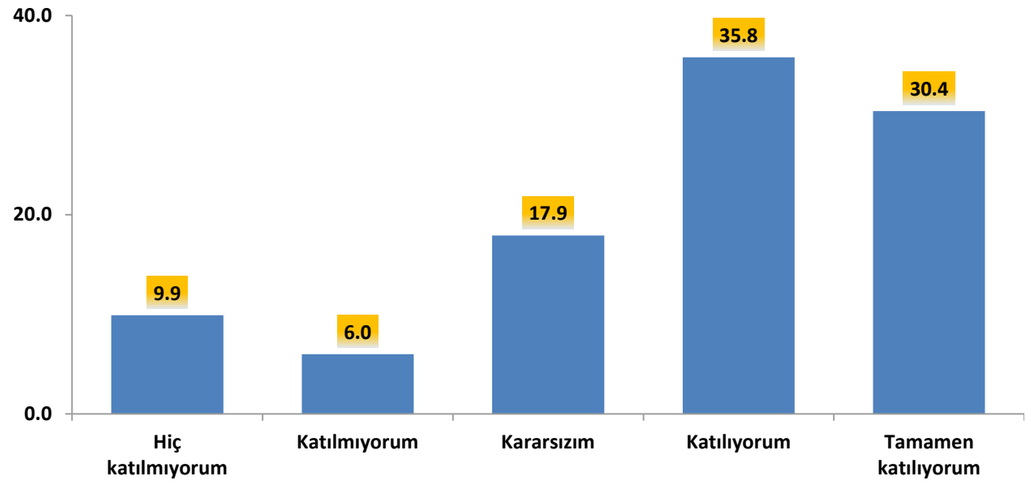

"Bu ders yararlı bir derstir." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %66,2'si bu yargıya katıldığını; %15,9'u ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu ders yararlı bir derstir. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[97]						
Kız	8,2	6,1	16,4	35,9	33,5	**100,0**
Erkek	11,9	5,9	19,7	35,6	26,8	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	9,6	6,1	16,2	35,7	32,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	10,5	5,1	19,7	36,7	28,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	11,1	9,7	25,0	33,3	20,8	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	8,0	5,2	15,9	37,0	33,9	**100,0**
Orta düzey eğitim	11,4	5,8	18,0	36,8	28,1	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	9,2	9,8	19,0	35,1	27,0	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[98]						
3 kişi ve altı	12,4	10,3	16,5	35,1	25,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	9,1	6,0	20,2	36,3	28,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	11,2	4,7	13,4	34,9	35,8	**100,0**
ORTALAMA	**9,9**	**6,0**	**17,9**	**35,8**	**30,4**	100,0

Bu derse ilişkin sınıf içinde yapılan etkinlikler yeterlidir. (%)

n=1.238

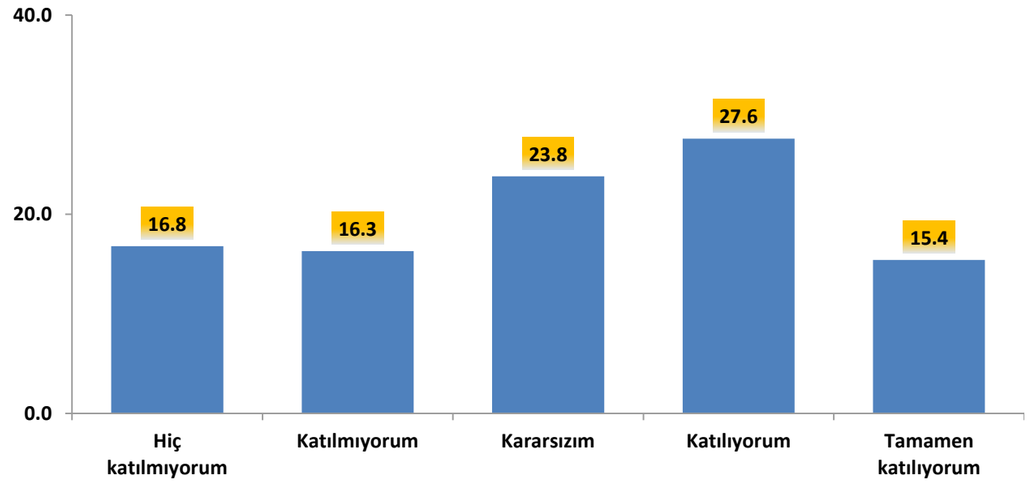

"Bu derse ilişkin sınıf içinde yapılan etkinlikler yeterlidir." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde % 43'ü bu yargıya katıldığını ve %33,1'i ise hiç katılmadığını belirtmiştir.

Bu derse ilişkin sınıf içinde yapılan etkinlikler yeterlidir. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	16,8	18,0	21,4	27,7	16,1	**100,0**
Erkek	16,8	14,4	26,6	27,5	14,7	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	15,8	16,8	25,1	28,0	14,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	18,0	16,3	20,2	28,0	17,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	22,2	15,3	27,8	19,4	15,3	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	12,2	16,7	26,5	29,6	15,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	18,7	16,0	22,2	27,4	15,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	22,4	17,2	20,1	25,3	14,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	14,4	15,5	27,8	25,8	16,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	17,5	16,6	22,0	28,5	15,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	15,9	15,9	26,8	26,3	15,1	**100,0**
ORTALAMA	**16,8**	**16,3**	**23,8**	**27,6**	**15,4**	100,0

Bu ders 5. ve 6. sınıflarda da ders olarak alınabilmelidir. (%)

n=1.238

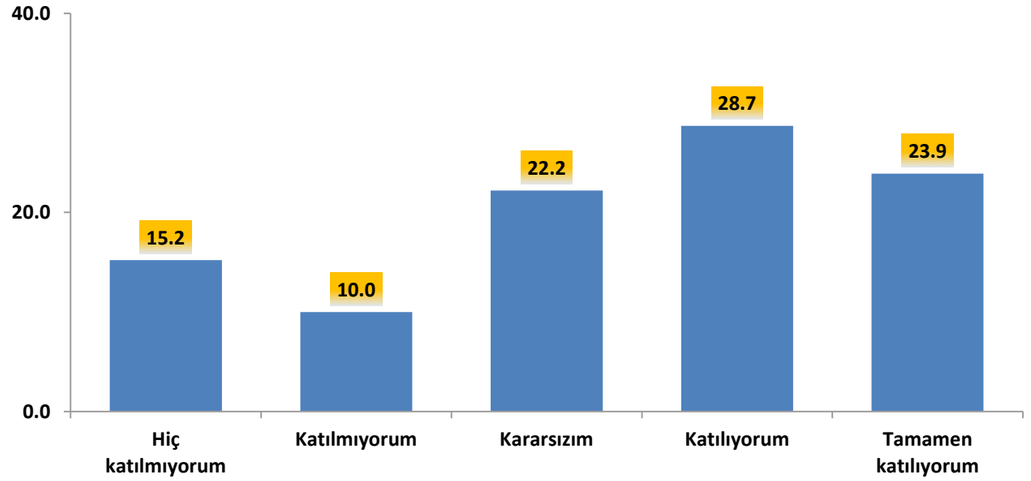

"Bu ders 5. ve 6. sınıflarda da ders olarak alınabilmelidir." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %52,6'sı bu yargıya katıldığını; %25,2'si ise katılmadığını belirtmiştir. Bu ifadeye genel olarak katılanların oranı yaklaşık %52 civarındadır.

Bu ders 5. ve 6. sınıflarda da ders olarak alınabilmelidir. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	13,5	10,6	21,4	29,2	25,3	**100,0**
Erkek	17,1	9,3	23,2	28,0	22,3	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	15,1	9,6	21,5	27,5	26,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	14,8	10,0	22,1	31,6	21,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	18,1	13,9	29,2	23,6	15,3	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[99]						
Düşük düzey eğitim	11,3	10,4	23,3	27,4	27,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	17,1	8,8	21,8	30,6	21,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	19,5	11,5	21,3	23,6	24,1	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[100]						
3 kişi ve altı	18,6	8,2	14,4	42,3	16,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	16,2	9,5	22,6	28,2	23,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	12,0	11,7	23,5	26,0	26,8	**100,0**
ORTALAMA	**15,2**	**10,0**	**22,2**	**28,7**	**23,9**	100,0

[99]Cramer's V= 0,082 p=0,043
[100]Cramer's V= 0,088 p=0,015

Bu ders zevkli ve eğlenceli bir derstir. (%)

n=1.238

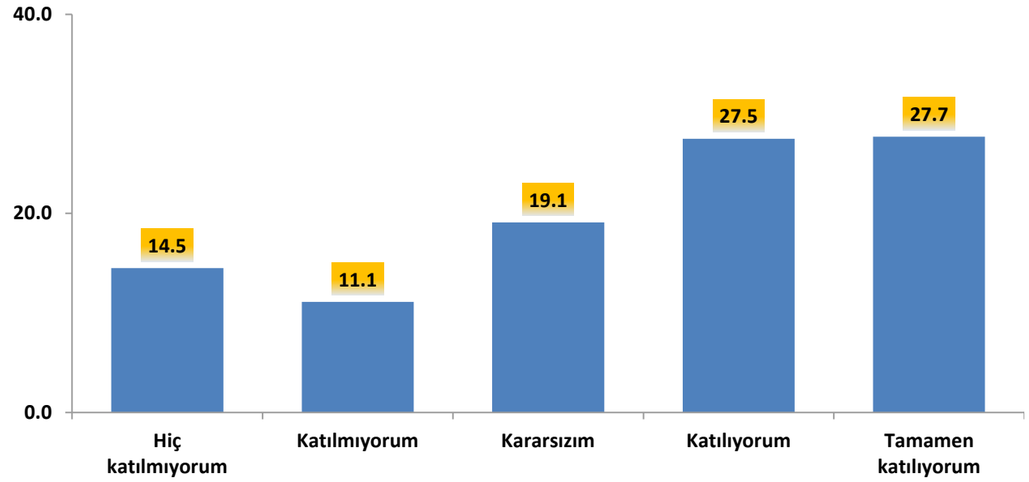

"Bu ders zevkli ve eğlenceli bir derstir." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %55,2'si bu yargıya katıldığını; %25,6'sı ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu ders zevkli ve eğlenceli bir derstir. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	13,3	11,7	18,6	27,4	28,9	**100,0**
Erkek	15,7	10,6	19,7	27,7	26,3	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	14,4	11,0	18,5	27,5	28,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	13,6	11,7	20,9	28,5	25,3	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	20,8	12,5	15,3	22,2	29,2	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	12,4	8,9	19,6	28,7	30,4	**100,0**
Orta düzey eğitim	16,9	11,7	18,2	27,0	26,1	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	12,6	14,4	21,8	24,1	27,0	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	17,5	12,4	19,6	27,8	22,7	**100,0**
4 veya 5 kişi	13,8	11,6	19,3	28,2	27,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	15,1	9,8	18,7	26,0	30,4	**100,0**
ORTALAMA	**14,5**	**11,1**	**19,1**	**27,5**	**27,7**	100,0

Bu derste, öğretmenin dersi işleme biçimi yeterlidir. (%)

n=1.238

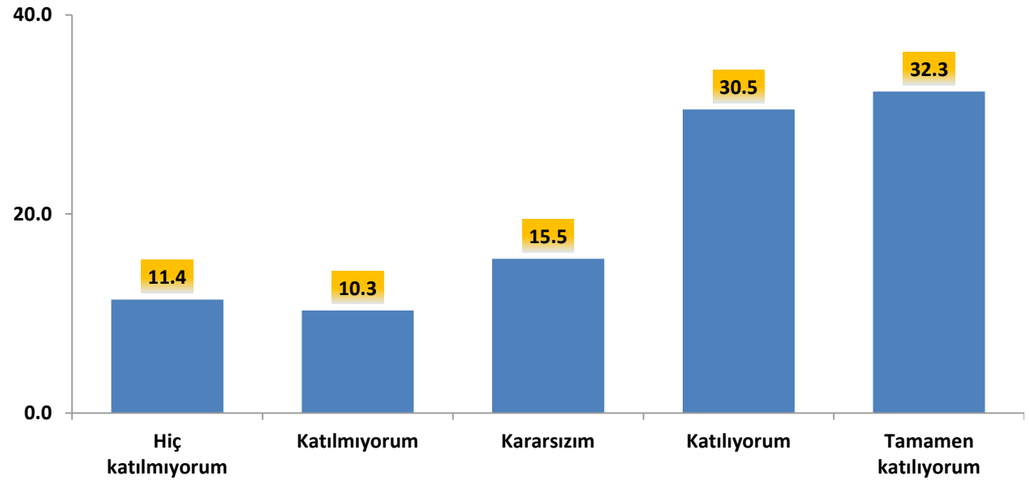

"Bu derste, öğretmenin dersi işleme biçimi yeterlidir." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %62,8'i bu yargıya katıldığını; %21,7'si ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu derste, öğretmenin dersi işleme biçimi yeterlidir. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	11,1	11,2	13,5	30,8	33,5	**100,0**
Erkek	11,8	9,2	17,8	30,3	31,0	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	11,3	8,9	15,4	31,5	32,9	**100,0**
Orta düzey eğitim	10,7	10,7	16,5	29,2	32,8	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	15,3	16,7	9,7	29,2	29,2	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	10,2	8,9	13,9	32,8	34,1	**100,0**
Orta düzey eğitim	13,0	11,2	16,6	29,7	29,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	10,9	10,9	13,8	29,9	34,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	13,4	8,2	13,4	39,2	25,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	10,2	10,1	16,0	29,2	34,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	13,4	11,2	15,1	31,0	29,3	**100,0**
ORTALAMA	**11,4**	**10,3**	**15,5**	**30,5**	**32,3**	100,0

Anne-babaların da medya-okuryazarlığı konusunda bilgilendirilmesi faydalı olur. (%)

n=1.238

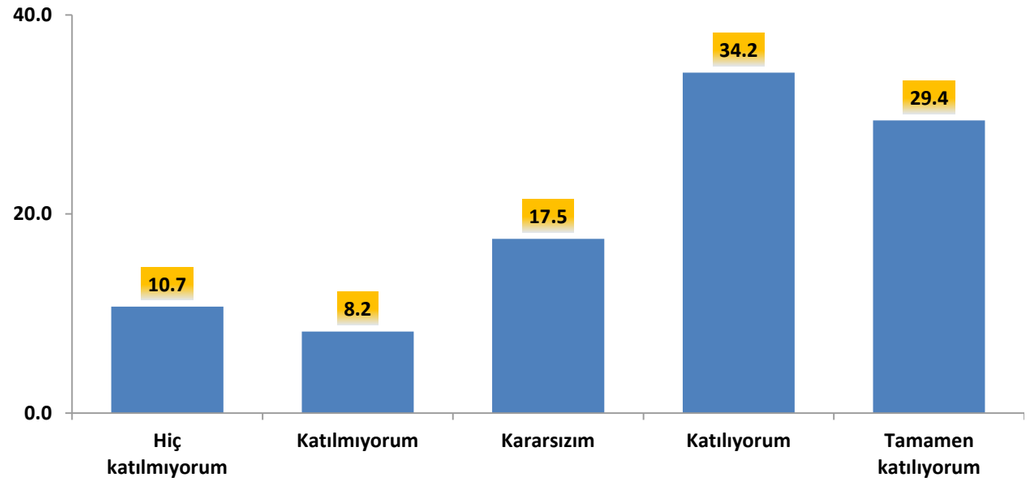

"Anne-babaların da medya-okuryazarlığı konusunda bilgilendirilmesi faydalı olur." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %63,6'sı bu yargıya katıldığını; %18,9'u ise katılmadığını belirtmiştir.

Anne-babaların da medya-okuryazarlığı konusunda bilgilendirilmesi faydalı olur. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	9,1	7,7	17,3	34,1	31,8	**100,0**
Erkek	12,5	8,8	17,8	34,3	26,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[101]						
Düşük düzey eğitim	11,4	6,9	16,9	32,8	31,9	**100,0**
Orta düzey eğitim	8,3	9,7	17,5	37,7	26,8	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	9,7	13,9	25,0	27,8	23,6	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	9,8	7,8	18,3	32,6	31,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	11,7	9,2	14,4	36,9	27,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	10,9	6,3	20,1	32,2	30,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	12,4	9,3	21,6	29,9	26,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	9,7	8,9	17,1	35,8	28,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	12,3	6,4	17,3	31,8	32,1	**100,0**
ORTALAMA	**10,7**	**8,2**	**17,5**	**34,2**	**29,4**	100,0

[101]Cramer's V= 0,083 p=0,037

Bu dersin ders kitabı yeterlidir. (%)

n=1.238

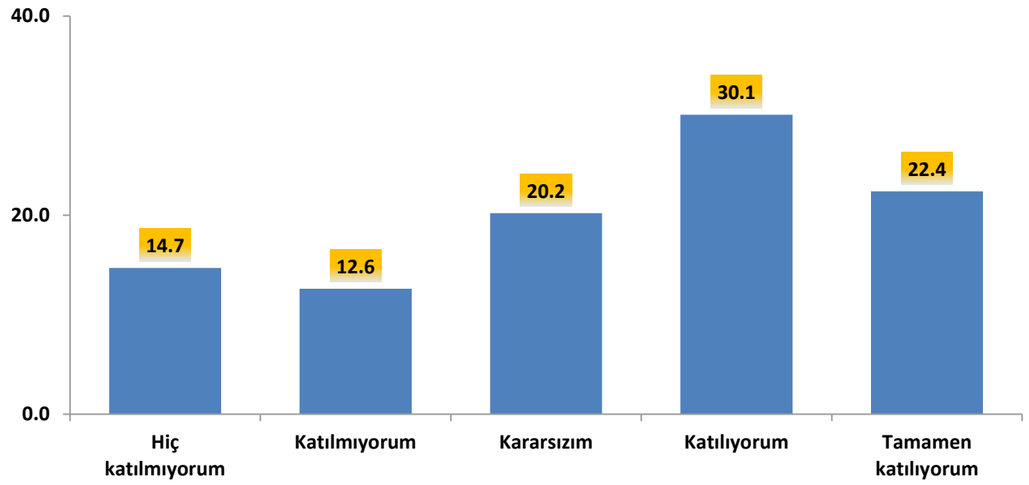

"Bu dersin ders kitabı yeterlidir." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %52,5'i bu yargıya katıldığını; %27,3'ü ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu dersin ders kitabı yeterlidir. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	15,2	12,1	20,0	29,7	23,0	**100,0**
Erkek	14,2	13,1	20,4	30,6	21,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	14,5	13,4	19,5	29,4	23,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	15,1	11,7	20,4	32,4	20,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	13,9	6,9	23,6	26,4	29,2	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	13,9	12,8	22,0	30,4	20,9	**100,0**
Orta düzey eğitim	14,6	13,0	18,2	31,5	22,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	16,1	11,5	21,8	26,4	24,1	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	12,4	13,4	17,5	41,2	15,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	14,6	12,1	20,2	30,0	23,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	15,6	13,4	20,9	27,4	22,6	**100,0**
ORTALAMA	**14,7**	**12,6**	**20,2**	**30,1**	**22,4**	100,0

Bu derste öğrendiklerimi, arkadaşlarımla da paylaşırım. (%)

n=1.238

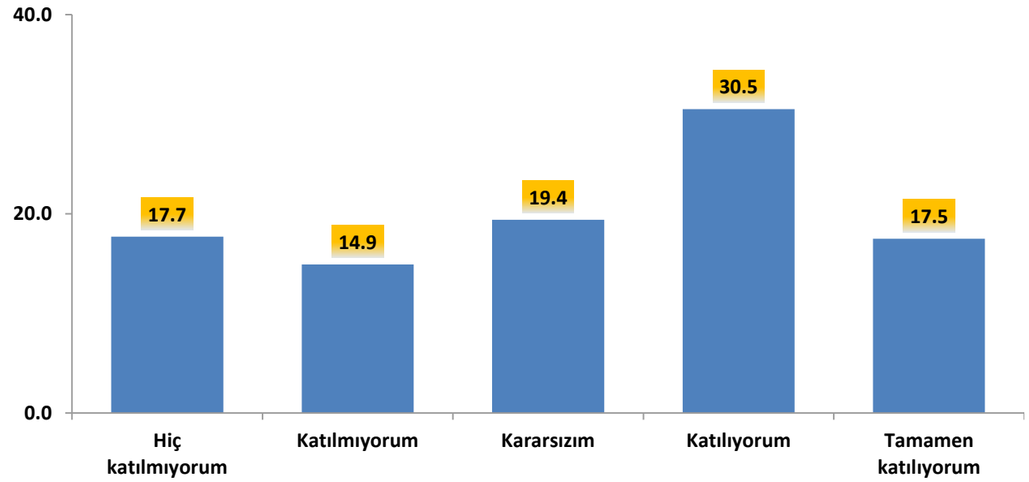

"Bu derste öğrendiklerimi, arkadaşlarımla da paylaşırım." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %48'i bu yargıya katıldığını; %32,6'sı ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu derste öğrendiklerimi, arkadaşlarımla da paylaşırım. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	16,1	15,6	17,7	31,4	19,2	**100,0**
Erkek	19,6	14,0	21,3	29,6	15,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	17,7	14,0	18,2	30,6	19,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	17,8	14,8	20,7	32,1	14,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	19,4	22,2	22,2	22,2	13,9	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	14,8	12,0	20,7	33,3	19,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	19,1	16,0	18,6	29,4	16,9	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	19,5	18,4	17,8	28,7	15,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	17,5	18,6	21,6	30,9	11,3	**100,0**
4 veya 5 kişi	18,5	15,5	19,9	29,9	16,2	**100,0**
6 kişi ve üzeri	15,9	12,6	17,6	31,8	22,1	**100,0**
ORTALAMA	**17,7**	**14,9**	**19,4**	**30,5**	**17,5**	100,0

Bu ders, TV'deki program tercihlerimde daha seçici davranmamı sağladı. (%)

n=1.238

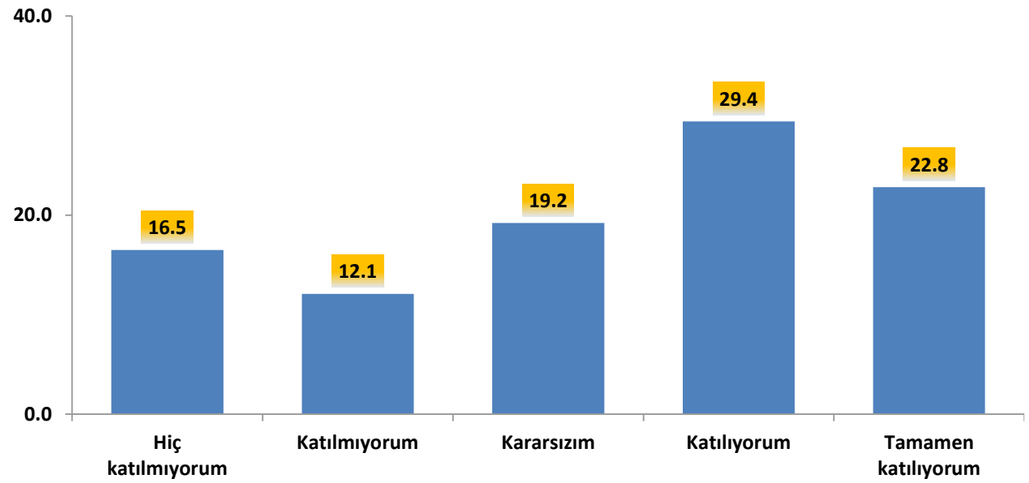

"Bu ders, TV'deki program tercihlerimde daha seçici davranmamı sağladı." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %52,2'si bu yargıya katıldığını; %28,6'sı ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu ders, TV'deki program tercihlerimde daha seçici davranmamı sağladı. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[102]						
Kız	14,2	11,4	18,0	30,5	25,9	**100,0**
Erkek	19,0	13,0	20,6	28,2	19,2	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[103]						
Düşük düzey eğitim	13,8	11,4	18,2	30,6	25,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	19,2	13,4	21,2	26,8	19,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	25,0	13,9	16,7	30,6	13,9	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[104]						
Düşük düzey eğitim	11,5	10,4	19,8	33,0	25,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	18,4	13,2	19,1	27,2	22,2	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	20,1	13,8	17,8	28,2	20,1	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım[105]						
3 kişi ve altı	22,7	15,5	18,6	28,9	14,4	**100,0**
4 veya 5 kişi	16,3	13,0	20,6	29,0	21,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	15,1	9,2	16,5	30,4	28,8	**100,0**
ORTALAMA	**16,5**	**12,1**	**19,2**	**29,4**	**22,8**	100,0

[102]Cramer's V= 0,101 p=0,013
[103]Cramer's V= 0,090 p=0,014
[104]Cramer's V= 0,084 p=0,034
[105]Cramer's V= 0,087 p=0,017

Bu dersin haftalık ders saati yeterli değildir. (%)

n=1.238

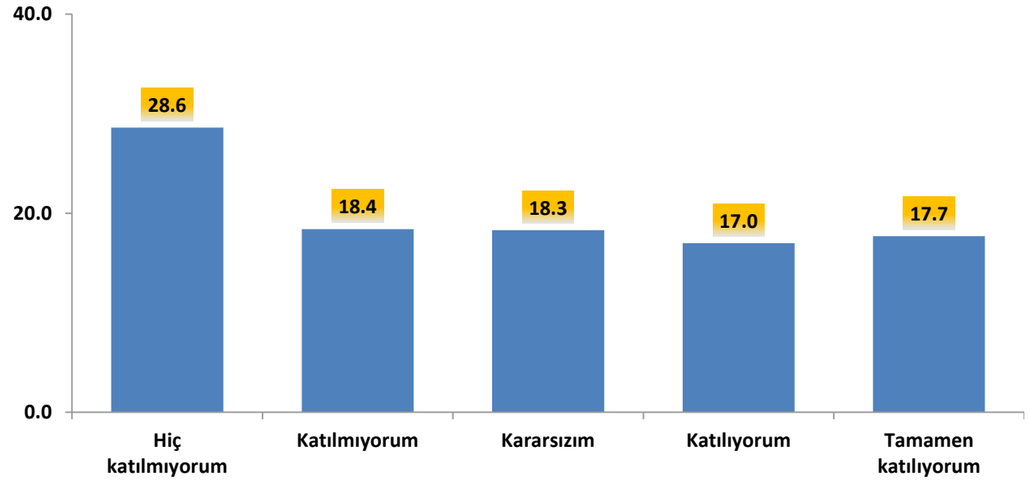

"Bu dersin haftalık ders saati yeterli değildir." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %47'si bu yargıya katılmadığını; %34,7'si ise katıldığını belirtmiştir.

Bu dersin haftalık ders saati yeterli değildir. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[106]						
Kız	28,2	21,1	17,9	18,2	14,7	**100,0**
Erkek	29,1	15,4	18,9	15,6	21,1	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[107]						
Düşük düzey eğitim	25,7	18,4	19,1	18,5	18,4	**100,0**
Orta düzey eğitim	31,1	20,7	17,5	14,6	16,1	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	43,1	11,1	18,1	12,5	15,3	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[108]						
Düşük düzey eğitim	25,4	19,8	18,0	21,5	15,2	**100,0**
Orta düzey eğitim	30,5	15,9	19,8	15,1	18,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	36,2	20,7	11,5	13,2	18,4	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	29,9	22,7	17,5	17,5	12,4	**100,0**
4 veya 5 kişi	30,4	17,8	17,5	16,2	18,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	24,3	18,7	20,4	18,4	18,2	**100,0**
ORTALAMA	**28,6**	**18,4**	**18,3**	**17,0**	**17,7**	100,0

[106]Cramer's V= 0,106 p=0,007
[107]Cramer's V= 0,082 p=0,044
[108]Cramer's V= 0,099 p=0,003

Bu ders sıkıcıdır. (%)

n=1.238

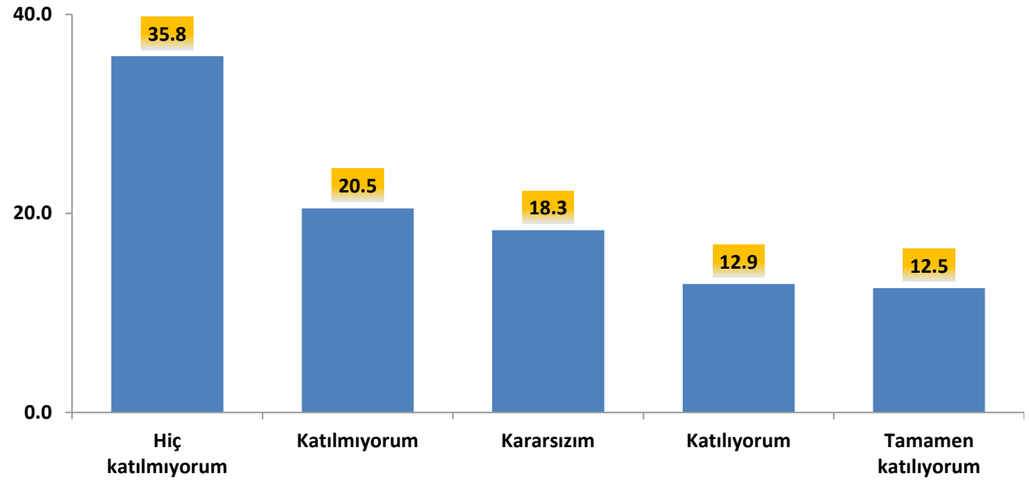

"Bu ders sıkıcıdır." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %56,3'ü bu yargıya katılmadığını; %25,4'ü ise katıldığını belirtmiştir.

Bu ders sıkıcıdır. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	36,1	21,5	18,2	12,0	12,3	**100,0**
Erkek	35,5	19,4	18,3	14,0	12,8	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	37,7	20,3	18,1	11,7	12,1	**100,0**
Orta düzey eğitim	33,1	20,9	19,0	14,6	12,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	33,3	26,4	12,5	16,7	11,1	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	38,0	22,4	17,2	12,0	10,4	**100,0**
Orta düzey eğitim	35,3	19,3	18,2	13,7	13,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	33,3	19,5	19,5	12,6	14,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	30,9	19,6	19,6	16,5	13,4	**100,0**
4 veya 5 kişi	34,5	21,5	18,4	12,8	12,9	**100,0**
6 kişi ve üzeri	39,9	18,7	17,6	12,3	11,5	**100,0**
ORTALAMA	**35,8**	**20,5**	**18,3**	**12,9**	**12,5**	100,0

Bu ders, medya araçlarını (TV, radyo, gazete, internet) eleştirel bir gözle incelememi sağladı. (%)

n=1.238

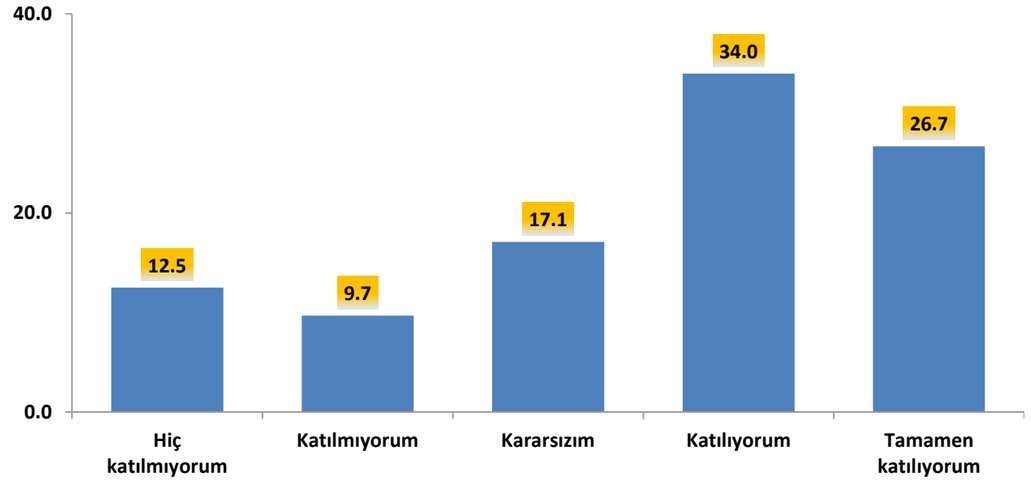

"Bu ders, medya araçlarını (TV, radyo, gazete, internet) eleştirel bir gözle incelememi sağladı." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %60,7'si bu yargıya katıldığını; %22,2'si ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu ders, medya araçlarını (TV, radyo, gazete, internet) eleştirel bir gözle incelememi sağladı. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[109]						
Kız	10,6	9,2	14,8	35,2	30,2	**100,0**
Erkek	14,7	10,2	19,7	32,7	22,7	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	11,7	9,5	17,2	32,8	28,8	**100,0**
Orta düzey eğitim	14,1	9,2	16,5	36,0	24,1	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	8,3	15,3	18,1	34,7	23,6	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	10,0	8,5	18,3	34,8	28,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	14,4	10,3	16,8	31,9	26,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	11,5	9,8	16,7	37,4	24,7	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	17,5	7,2	22,7	32,0	20,6	**100,0**
4 veya 5 kişi	11,2	10,1	18,4	34,2	26,1	**100,0**
6 kişi ve üzeri	14,0	9,5	12,8	34,1	29,6	**100,0**
ORTALAMA	**12,5**	**9,7**	**17,1**	**34,0**	**26,7**	100,0

[109]Cramer's V= 0,113 p=0,003

Televizyon izleme alışkanlıklarımı kontrol edebilirim. (%)

n=1.238

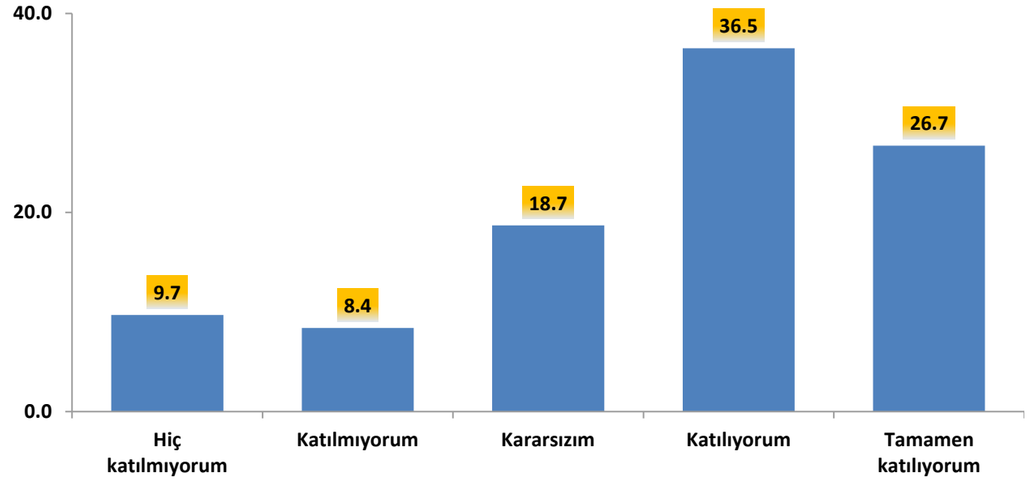

"Televizyon izleme alışkanlıklarımı kontrol edebilirim." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %63,2'si bu yargıya katıldığını; %18,19'i ise katılmadığını belirtmiştir.

Televizyon izleme alışkanlıklarımı kontrol edebilirim. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[110]						
Kız	8,2	7,1	15,9	38,5	30,3	**100,0**
Erkek	11,4	9,9	22,0	34,3	22,5	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	9,5	7,8	17,5	39,0	26,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	10,5	8,5	18,5	35,0	27,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	6,9	12,5	20,8	29,2	30,6	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	8,9	7,6	19,8	38,0	25,7	**100,0**
Orta düzey eğitim	9,4	8,5	16,6	38,7	26,8	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	12,1	8,6	20,7	27,6	31,0	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	12,4	8,2	19,6	43,3	16,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	8,4	9,7	18,9	36,3	26,7	**100,0**
6 kişi ve üzeri	11,7	5,6	18,2	35,2	29,3	**100,0**
ORTALAMA	**9,7**	**8,4**	**18,7**	**36,5**	**26,7**	100,0

[110]Cramer's V= 0,129 p=0,000

Televizyon yayınlarındaki kurgu ve gerçeği ayırt edebilirim. (%)

n=1.238

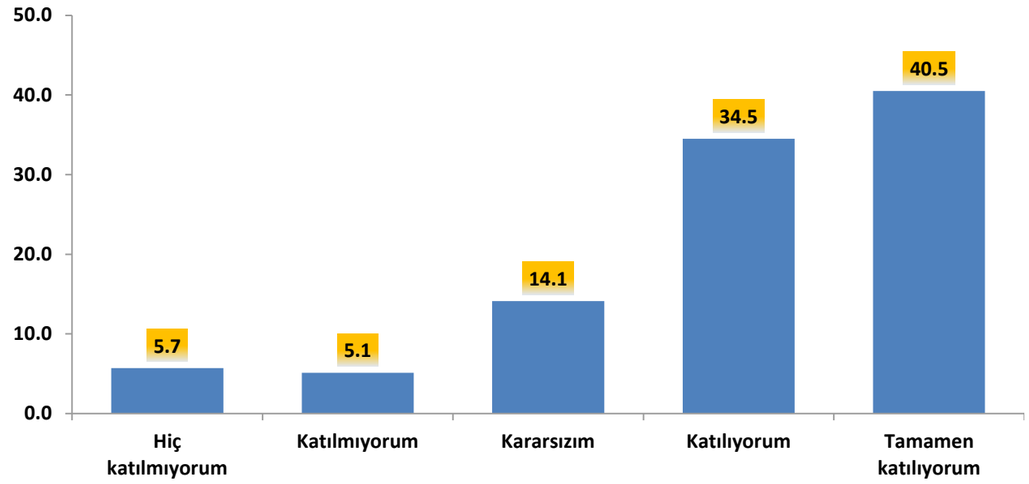

"Televizyon yayınlarındaki kurgu ve gerçeği ayırt edebilirim." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %75'i bu yargıya katıldığını; %10,8'i ise katılmadığını belirtmiştir.

Televizyon yayınlarındaki kurgu ve gerçeği ayırt edebilirim. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	4,8	4,8	13,6	34,4	42,3	**100,0**
Erkek	6,7	5,4	14,7	34,6	38,6	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	5,8	5,2	14,3	35,5	39,3	**100,0**
Orta düzey eğitim	5,6	5,8	13,9	33,1	41,6	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	2,8	2,8	9,7	34,7	50,0	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	4,8	5,2	16,3	35,7	38,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	6,1	5,4	11,9	34,1	42,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	5,7	3,4	12,6	35,6	42,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	3,1	7,2	11,3	37,1	41,2	**100,0**
4 veya 5 kişi	5,4	5,1	14,8	34,2	40,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	7,3	4,5	13,4	34,4	40,5	**100,0**
ORTALAMA	**5,7**	**5,1**	**14,1**	**34,5**	**40,5**	100,0

Medyada yer alan şiddet içerikli görüntüler arkadaşlarımın saldırgan davranışlar göstermesine neden oluyor. (%)

n=1.238

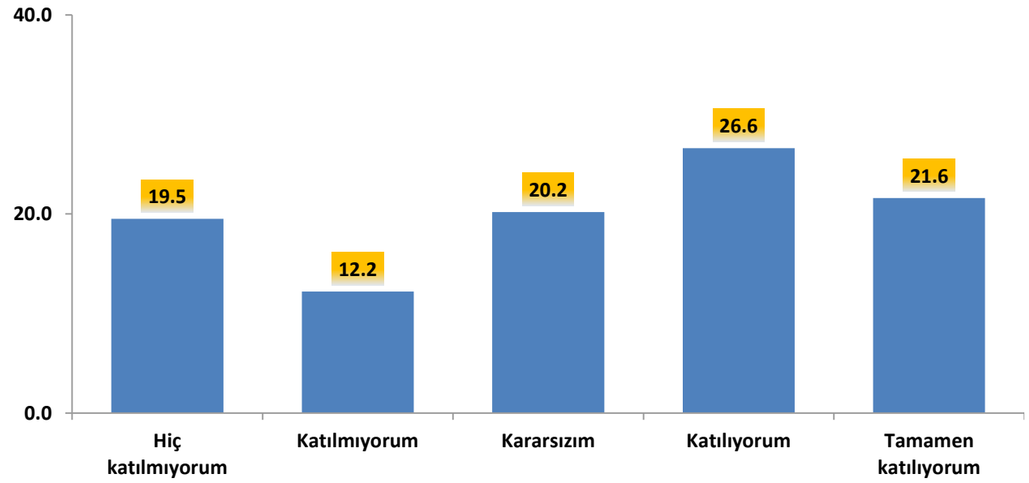

"Medyada yer alan şiddet içerikli görüntüler arkadaşlarımın saldırgan davranışlar göstermesine neden oluyor." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %48,2'si bu yargıya katıldığını; %31,7'si ise katılmadığını belirtmiştir.

Medyada yer alan şiddet içerikli görüntüler arkadaşlarımın saldırgan davranışlar göstermesine neden oluyor. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım[111]						
Kız	16,7	10,3	20,3	27,6	25,2	**100,0**
Erkek	22,7	14,4	20,1	25,4	17,5	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	18,4	13,3	21,0	25,7	21,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	20,4	11,4	19,7	28,2	20,2	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	19,4	9,7	15,3	27,8	27,8	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	17,0	14,3	21,7	25,9	21,1	**100,0**
Orta düzey eğitim	21,1	10,1	19,6	28,6	20,5	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	22,4	12,6	17,2	20,1	27,6	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	20,6	15,5	19,6	27,8	16,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	20,8	11,6	19,0	27,1	21,5	**100,0**
6 kişi ve üzeri	16,2	12,6	22,9	25,1	23,2	**100,0**
ORTALAMA	**19,5**	**12,2**	**20,2**	**26,6**	**21,6**	100,0

[111]Cramer's V= 0,123 p=0,003

Bu dersi alan öğrencilerin, medya içeriğine dair gözlem yeteneklerinin geliştiğini düşünüyorum. (%)

n=1.238

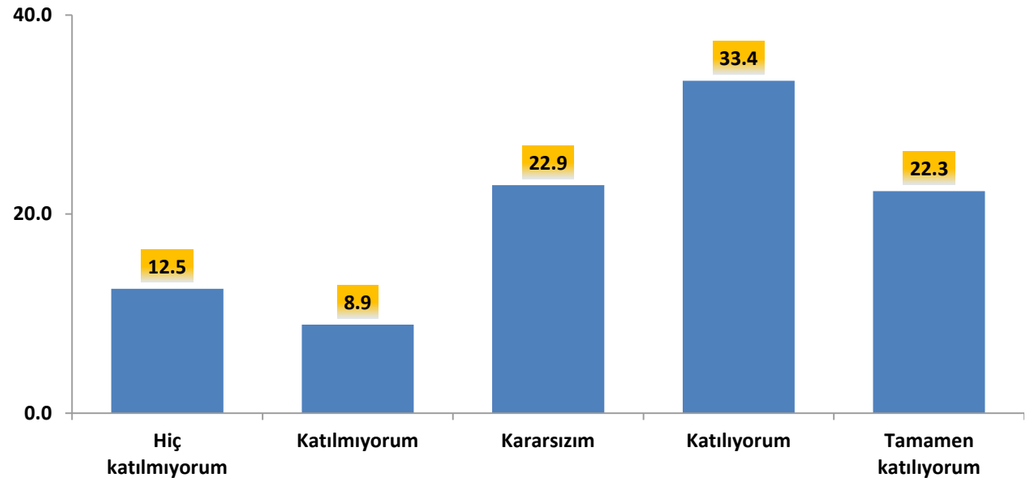

"Bu dersi alan öğrencilerin, medya içeriğine dair gözlem yeteneklerinin geliştiğini düşünüyorum." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %55,7'si bu yargıya katıldığını; %21,4'ü ise katılmadığını belirtmiştir.

Bu dersi alan öğrencilerin, medya içeriğine dair gözlem yeteneklerinin geliştiğini düşünüyorum. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	10,6	9,2	21,4	34,7	24,1	**100,0**
Erkek	14,7	8,5	24,7	31,8	20,2	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[112]						
Düşük düzey eğitim	13,6	7,5	20,6	35,9	22,5	**100,0**
Orta düzey eğitim	11,2	9,0	27,7	30,2	21,9	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	9,7	19,4	22,2	27,8	20,8	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	10,0	7,2	23,0	38,0	21,7	**100,0**
Orta düzey eğitim	14,4	9,0	22,0	31,2	23,4	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	12,1	12,1	26,4	29,9	19,5	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	15,5	8,2	25,8	33,0	17,5	**100,0**
4 veya 5 kişi	12,1	10,1	24,0	32,4	21,3	**100,0**
6 kişi ve üzeri	12,6	6,4	19,8	35,5	25,7	**100,0**
ORTALAMA	**12,5**	**8,9**	**22,9**	**33,4**	**22,3**	100,0

[112]Cramer's V= 0,095 p=0,006

Televizyonda sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım. (%)

n=1.238

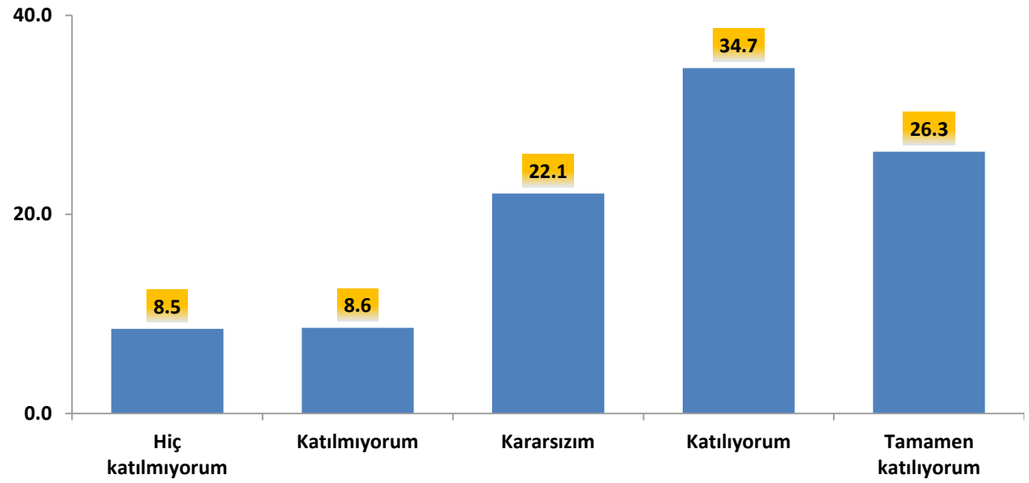

"Televizyonda sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %61'i bu yargıya katıldığını; %17,1'i ise katılmadığını belirtmiştir.

Televizyonda sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	7,4	8,0	21,8	33,2	29,5	**100,0**
Erkek	9,7	9,2	22,3	36,3	22,5	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	8,9	9,0	23,4	33,6	25,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	7,8	7,1	22,1	36,0	27,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	8,3	11,1	11,1	34,7	34,7	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım[113]						
Düşük düzey eğitim	7,6	9,8	26,1	34,8	21,7	**100,0**
Orta düzey eğitim	10,1	7,9	18,4	35,9	27,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	6,3	6,9	21,3	31,6	33,9	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	4,1	10,3	22,7	36,1	26,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	8,2	9,3	21,2	35,4	25,9	**100,0**
6 kişi ve üzeri	10,3	6,4	23,7	32,7	26,8	**100,0**
ORTALAMA	**8,5**	**8,6**	**22,1**	**34,7**	**26,3**	100,0

[113]Cramer's V= 0,092 p=0,010

Sosyal medyada sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım. (%)

n=1.238

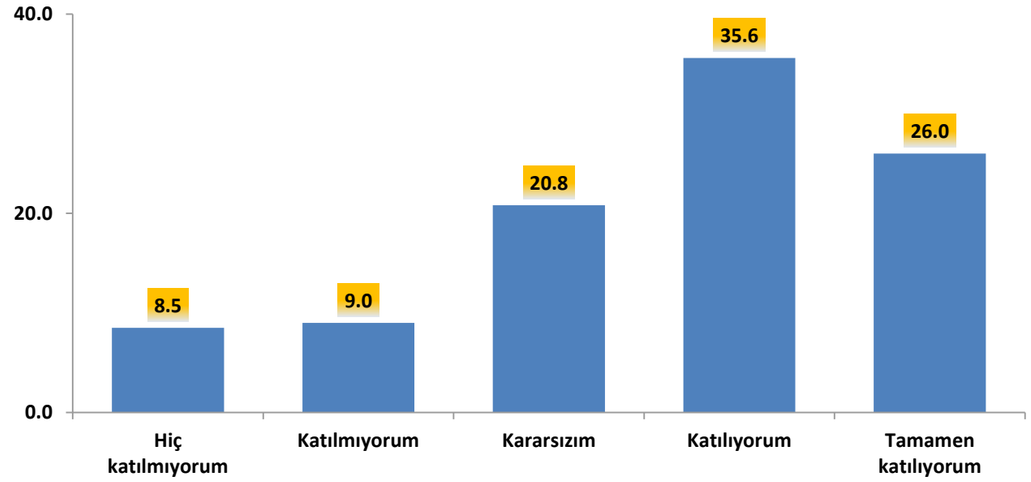

"Sosyal medyada sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım." ifadesine öğrencilerin katılım düzeyleri incelendiğinde %61,6'sı bu yargıya katıldığını; %17,5'i ise katılmadığını belirtmiştir.

Sosyal medyada sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım. (%)

Cinsiyete, Anne – Baba Eğitim Düzeyine ve Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	TOPLAM
Cinsiyete Göre Dağılım						
Kız	7,9	9,1	19,5	36,1	27,4	**100,0**
Erkek	9,2	9,0	22,3	35,1	24,4	**100,0**
Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	9,3	9,6	21,9	34,2	25,0	**100,0**
Orta düzey eğitim	7,5	7,8	19,5	38,2	27,0	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	5,6	9,7	12,5	38,9	33,3	**100,0**
Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılım						
Düşük düzey eğitim	9,6	10,4	22,6	34,8	22,6	**100,0**
Orta düzey eğitim	8,6	7,7	19,1	36,8	27,7	**100,0**
Yüksek düzey eğitim	5,2	8,6	19,0	36,2	31,0	**100,0**
Hane Halkı Sayısına Göre Dağılım						
3 kişi ve altı	4,1	9,3	20,6	38,1	27,8	**100,0**
4 veya 5 kişi	7,5	10,1	19,7	37,3	25,4	**100,0**
6 kişi ve üzeri	11,7	6,7	23,5	31,3	26,8	**100,0**
ORTALAMA	**8,5**	**9,0**	**20,8**	**35,6**	**26,0**	100,0

Lütfen Medya Okuryazarlığı dersi ile ilgili varsa beklenti ve önerilerinizi belirtiniz. (%)

Açık uçlu soruya verilen cevaplardan derlenmiştir.
Birden fazla cevap alındığından toplam %100'ü geçmektedir.

	%
Ders etkinlik şekilde işlenmeli, eğlenceli olmalıdır	18,2
Medya araçları getirilmeli, uygulamalı olmalıdır	16,1
Ders saati artırılabilir	14,4
Gereksiz bir ders, kaldırılsın	9,3
Ders düzgün ve yeterlidir	7,4
Dersin bilgisayardan işlenmesini isterdim	4,2
Kitaptaki bilgiler artırılmalı	3,5
Dersin içeriği artırılmalı	3,2
Gerekli araç ve gereçler zamanında okula gönderilsin	2,9
Medya kurumlarına gezi düzenlenebilir	2,7
Ders daha çok geliştirilebilir	2,3
Birinci sınıftan itibaren ders eklenmeli	2,3
Dersin yararını gördüm	1,7
Diğer	18,9

Bu tabloda öğrencilerin medya okuryazarlığı ile ilgili görüş ve önerilerine yer verilmiştir. Dersin işleniş biçimi ve derste kullanılan araç gereçlere ilişkin önerilerin yoğunluğu dikkat çekicidir. Öğrencilerin %18,2'si ders etkinlik şeklinde işlenmesini, eğlenceli olmasını, %3,5'i ders kitabının içeriğinin artırılmasını, %3,2'sinin dersin içeriğinin artırılmasını ve %2,3'ünün dersin daha çok geliştirilmesini istedikleri görülmektedir. Bunlar dersin içeriğine göndermeleri içermektedir. Derste kullanılan araç gereçlere ilişkin, öğrencilerin %16,1'i derse medya araçlarının getirilmesi ve dersin uygulamalı olmasını, %4,2'si dersin bilgisayardan işlenmesini, %2,9'unun gerekli araç gereçlerin zamanında okula gönderilmesini istediklerini belirtmiştir.

BÖLÜM 9.

MEDYA OKURYAZARLIĞI ARAŞTIRMASI-2015 ANKETİ GÜVENİRLİK VE GEÇERLİLİK ANALİZİ

GÜVENİRLİK ANALİZİ

Ankette yer alan kapalı uçlu soruların güvenirliği "Cronbach Alpha Katsayısı" ile test edilmiştir. Güvenilirlik, kişilerin anket sorularına verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılık olarak tanımlanmaktadır.

Alpha Katsayısı Değerlendirme Kriterleri

DEĞER	AÇIKLAMA
0.00≤ a < 0.40	Ölçek güvenilir değil
0.40 ≤ a < 0.60	Ölçek düşük derecede güvenilir
0.60 ≤ a < 0.80	Ölçek oldukça güvenilir
0.80 ≤ a < 1.00	**Ölçek yüksek derecede güvenilir**

Ankette yer alan 21 adet kapalı uçlu likert ölçeği tipinde hazırlanmış ifadeler için güvenirlik analizi uygulanmıştır.

Güvenilirlik Testi

CRONBACH'S ALPHA KATSAYISI	SORU SAYISI
0.907	21

Anketin güvenilirliği (*alpha katsayısı*) yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi **%90,7**'dir. Bu orandan hareketle güvenirliliğin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bir başka deyişle elde edilen veriler birbiriyle yüksek tutarlılık göstermektedir.

Güvenirlik analizinin geçerli olabilmesi için ölçekte yer alan soruların bir toplamsal ölçek oluşturacak biçimde hazırlanmış olması gereklidir. Bu nedenle toplanabilirlik varsayımının sağlanıp sağlanmadığı istatistiksel olarak test edilmiştir.

H_0: Ölçek toplanabilir niteliktedir.
H_s: Ölçek toplanabilir nitelikte değildir.

ANOVA Toplanabilirlik (Tukey) Testi

	KARELER TOPLAMI	SERBESTLİK DERECESİ	KARELER ORTALAMASI	F DEĞERİ	ÖNEM DÜZEYİ
	15677.766	1237	12.674		
	1882.277	20	94.114	79.501	0.000
TOPLANABİLİRLİK	0.432[a]	1	0.432	0.365	0.546
TOPLAM	29287.342	24740	1.184		
TOPLAM	31169.619	24760	1.259		
TOPLAM	46847.385	25997	1.802		

Yukarıdaki tabloya göre ölçek toplanabilir özelliktedir. Önem Düzeyi= 0,546 > 0,05 H_0 kabul edilir. Buradan da, %95 güven düzeyinde ölçek toplanabilir olup bir bütün olarak değerlendirmeye uygun olarak tasarlanmıştır, sonucuna ulaşırız.

Hotelling T^2 Testi

HOTELLİNG T^2 DEĞERİ	F DEĞERİ	SERBESTLİK DERECESİ1	SERBESTLİK DERECESİ2	ÖNEM DÜZEYİ
1306.944	64.343	20	1.218	0.000

Ho: Ölçümler arasında farklılık yoktur.
Hs: Ölçümler arasında farklılık vardır.

Soru ortalamaları testi için Hotelling T^2 test istatistiği kullanılmıştır ve soru ortalamalarının birbirinden farklı olduğu %5 yanılma düzeyinde görülmüştür (Önem Düzeyi= 0,000<0,05 H_0 reddedilir). Bu sonuç, ilgili soruların farklı kişiler tarafından aynı derecede anlaşılmadığı veya yorumlanmadığı anlamına da gelir.

Sonuç olarak anketin son bölümünde yer alan 21 soruluk ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,907 olarak hesaplanmıştır; ölçek yüksek derecede güvenilirdir. Soru ortalamalarının birbirinden farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca ölçek toplanabilir niteliktedir ve ölçümler arasındaki değişkenlikte farklılıklar bulunmaktadır.

GEÇERLİLİK ANALİZİ

Geçerlilik analizi, anket uygulaması sonucunda varılmak istenen sonuçlara ne ölçüde yaklaşıldığını tespit etmeye yönelik analizleri içermektedir. Yüksek olabilmesi ise, büyük ölçüde, ölçülmek istenen kavramın gözlenebilir nitelikteki değişkenlerle ifade edilebilmesine bağlıdır.

FAKTÖR YETERLİLİĞİ TESTİ

KMO VE BARTLETT TESTLERİ

Örnekleme Yeterliliği Kaiser-Meyer-Olkin Değeri	0.935
Bartlett's Küresellik Testi Ki- Kare Değeri	10544.914
Serbestlik Derecesi	210.
Önem Düzeyi	0.00

Yukarıdaki tabloya göre örneklem uygunluğu %93,5'dir. Örneklem uygunluğu (SA), var olan örneklemin faktör değişkenliğini açıklama oranıdır. Bu oranın 1'e yakın olması geçerliliğin yüksek olmasını sağlar; 0,50 değerinin altında olması faktör geçerliliğinin sorunlu olduğunu ifade eder.

Ho: Evren korelasyon matrisi birim matristir.

Hs: Evren korelasyon matrisi birim matris değildir.

Küresellik testi sonuçlarına göre %95 güven düzeyinde Ho reddedilir (Önem Düzeyi= 0,000 < 0,05). Evren korelasyon matrisi birim matris değildir yani değişkenler arasında korelasyon vardır ve oluşturulan korelasyon matrisi anlamlıdır.

FAKTÖRLERİN AÇIKLAMA ORANI

Güvenirlik analizi sonuçlarına göre ankette alan 21 ifadeye verilen yanıtlardan 3 faktörlü bir yapıya ulaşıldığı görülmektedir. Bu 3 faktör son bölümde yer alan ifadelere verilen cevaplardaki değişkenliğin %51,41'ini açıklamaktadır.

İlgili 3 faktörü oluşturan ifadeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

FAKTÖR NUMARASI	FAKTÖR TANIMI	MADDELER	BİLEŞEN		
			1	2	3
1	MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİNE YAKLAŞIM	Bu ders zevkli ve eğlenceli bir derstir.	**0.691**	0.123	0.395
		Bu dersi seçmeyen arkadaşlarıma, dersi seçmelerini tavsiye ederim.	**0.685**	0.173	0.347
		Bu ders sıkıcıdır.(T)	**0.665**	0.008	0.108
		Bu derste öğrendiklerimi ailemle de paylaşırım.	**0.649**	0.229	0.152
		Bu ders yararlı bir derstir.	**0.642**	0.260	0.385
		Bu derste öğrendiklerimi, arkadaşlarımla da paylaşırım.	**0.625**	0.279	0.214
		Bu ders 5. ve 6. sınıflarda da seçmeli ders olarak alınabilmelidir.	**0.617**	0.132	0.199
		Bu ders, TV'deki program tercihlerimde daha seçici davranmamı sağladı.	**0.609**	0.348	0.221
		Anne-babaların da medya-okuryazarlığı konusunda bilgilendirilmesi faydalı olur.	**0.583**	0.340	0.206
		Bu dersin haftalık ders saati yeterli değildir.	**0.522**	0.002	-0.085

2	MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİNİN KAZANIMLARI	Sosyal medyada sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım.	0.122	**0.782**	0.083
		Televizyonda sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım.	0.187	**0.767**	0.045
		Televizyon yayınlarındaki kurgu ve gerçeği ayırt edebilirim.	0.129	**0.654**	0.184
		Televizyon izleme alışkanlıklarımı kontrol edebilirim.	0.232	**0.651**	0.131
		Bu dersi alan öğrencilerin, medya içeriğine dair gözlem yeteneklerinin geliştiğini düşünüyorum.	0.522	**0.427**	0.307
		Bu ders, medya araçlarını (TV, radyo, gazete, internet) eleştirel bir gözle incelememi sağladı.	0.482	**0.408**	0.219
		Medyada yer alan şiddet içerikli görüntüler arkadaşlarımın saldırgan davranışlar göstermesine neden oluyor.	0.047	**0.392**	-0.004
3	DERS ARAÇ GEREÇ VE ÖĞRETMEN YETERLİLİĞİ	Bu derse ilişkin sınıf içinde yapılan etkinlikler yeterlidir.	0.286	0.071	**0.763**
		Medya okuryazarlığı dersinde kullanılan araç-gereç yeterlidir.	0.242	0.041	**0.739**
		Bu dersin ders kitabı yeterlidir.	0.013	0.179	**0.674**
		Bu derste öğretmenin dersi işleme biçimi yeterlidir.	0.318	0.099	**0.651**

10. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Medya okuryazarlığı dersinin kazanımlarını ve öğrencilerin iletişim araçları ile ilişkilerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma, İBBS 2 Bölgeleme Düzeyini temsil eden 26 ilde toplam 37 ilçe ve il merkezinde medya okuryazarlığı dersini alan 13 - 16 yaş arası 1.273 öğrenci (%53,0 kız ve %47,0 erkek) ile 20 - 27 Mayıs 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin televizyon, cep telefonu, internet ve radyo kullanımlarıyla ilgili detaylı verilere ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin medya okuryazarlığı dersine yaklaşımı, medya okuryazarlığı dersinin kazanımları ile ders araç gereç ve öğretmen yeterliliği başlıkları altında görüşleri saptanmaya çalışılmıştır.

Televizyona ilişkin bulgular;

Bu araştırma kapsamında öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları değerlendirildiğinde, öne çıkan bulgulardan bir tanesi öğrencilerin %77'sinin televizyon izleme eylemini aileleriyle birlikte gerçekleştirdiği şeklindedir. Bu durum, televizyonun evdeki ortak alanlarda daha çok kullanılıyor olması ile açıklanabilir. Kendisine ait bir odada öğrencilerin televizyon sahipliği oranı %7,9'dur. Yaklaşık %90'ı televizyonun evde ortak alanda bulunduğuna işaret etmektedir. Bu durum televizyon izleme eyleminin aile ile birlikte yapılması nedeniyle özellikle internete bağlanma eylemine göre daha sosyal bir eylem olduğunu göstermektedir. Aile ve çocuklar arasındaki iletişim kanallarının sağlıklı bir şekilde kullanılıyor olması çocukların televizyon izleme alışkanlıklarının ebeveynler tarafından daha kontrol edilebilir olması potansiyelini artırmaktadır. Bu nedenle medya okuryazarlığı dersi kapsamında dolaylı olarak ebeveynleri bu sürece dâhil etmek, özellikle televizyon izleme alışkanlıkları açısından önemli bir adım olabilir. Burada aile ile birlikte yapılan bu sosyalleşme aktivitesine ders kapsamında ev uygulamalarının eklenmesiyle anne babaların da işin içine dâhil edilmesi sağlanabilir. Böylece medya okuryazarlığı dersi eve de taşınabilen sürdürülebilir, hayat boyu öğrenme biçimini alabilir.

Öğrencilerin günde ortalama televizyon izleme sürelerinin hafta içi yaklaşık 3,5 saat, hafta sonu ise yaklaşık 4 saat olduğu tespit edilmiştir. Yine araştırma sonucuna göre öğrencilerin televizyon izleme saat dilimleri hafta içi 18.00-21.00, hafta sonu için 21.00-24.00 olarak tespit edilmiştir. Bu saat dilimlerindeki yayınların çocukları en çok etkilediği yayınlar olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu nedenle, medya okuryazarlığı dersi kapsamında bu saat dilimleri ve içerdikleri yayın türlerinin incelenerek kitaba dâhil edilmesi gündeme getirilebilir.

Öğrencilerin televizyonda izlemekten en çok hoşlandıkları program türlerine bakıldığında ilk üç sırayı yarışma programları, müzik/eğlence programları ve yerli diziler almıştır. Televizyonda en çok rahatsız oldukları konular ise reklamların sıklığı ve uzunluğu ile cinsel ve şiddet içeriklerinin fazla olması olmuştur. İzledikleri program türü ve şikâyetçi oldukları konular bir arada ele alındığında, öğrencilerin izledikleri programların cinsel ve şiddet içeriklerini bünyelerinde yüksek oranda barındırıyor olmaları dikkat çekicidir.

Radyoya ilişkin bulgular;

Araştırmada öne çıkan bir başka bulgu da, radyonun dinleme süresi en kısa ve öğrenciler açısından önemi en düşük çıkan iletişim aracı olduğudur. Günümüzde gelişen teknolojilerin iletişim araçlarını çeşitlendirmesi ile radyo özellikle genç yaş gruplarında önemini yitirmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğrenciler arasında radyo dinleme eylemi de birçok işlevi bir arada bulunduran cep telefonu veya bilgisayar türevi araçlar yoluyla gerçekleştirilmektedir. Radyonun, televizyon ve bilgisayardan en önemli farkı dinleyiciye görüntülerle birlikte hazır bir içerik vermemesi ve anlatım yoluyla ulaşmaya çalışmasıdır. Bu husus dinleyicinin imgesel düşüncesini geliştirmesine olanak sağlar. Özellikle çocukların radyo dinlemesinin onların imgesel düşünme biçimlerini olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir. Ancak özellikle genç yaştakilerdeki radyoya karşı olan ilgisizlik bunun önünü kapamaktadır. Medya okuryazarlığı dersi kapsamında radyo dinlemeyi özendirecek uygulamaların ders müfredatına eklenmesi bu açıdan yararlı olabilir.

Cep telefonuna ilişkin bulgular;

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin hayatlarındaki en önemli iletişim aracının cep telefonu olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsanız hangisini seçerdiniz sorusunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun (yaklaşık %70'inin) cep telefonunu seçmesi bunun en önemli göstergesidir. Öğrencilerin bu iletişim aracını seçmelerindeki en önemli etmen ise cihazın birçok işlevi bir arada barındırması olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin cep telefonu kullanım amaçlarına bakıldığında müzik dinlemek, sosyal medya ağlarına bağlanmak ve internet sitelerinde gezinmek ön plana

çıkmıştır. Cep telefonları olanların yaklaşık %82'sinin telefonunda internet bağlantısının bulunması onların telefon kullanım amaçlarında internet tabanlı aktiviteler yapabilmelerinin önünü açmaktadır.

İnternet kullanımına ilişkin bulgular;

Öğrencilerin internet kullanım alışkanlıkları incelendiğinde büyük bir bölümü yaklaşık (%87'si) internetin kendileri için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, onların günlük ortalama internet kullanım sürelerine de yansımıştır. Hafta içi yaklaşık 3,5 saati aşkın bir süre internet kullanırlarken, hafta sonu bu süre 4 saati geçmektedir. Öğrencilerin gündelik rutinleri düşünüldüğünde günde ortalama 3,5 saat internete girip 3,5 saat televizyon izlemeleri oldukça manidardır. Öğrencilerin %80'inden fazlası evlerinden internete bağlanabildiklerini ifade etmektedir. Bu durum, televizyon izleme alışkanlıklarıyla karşılaştırıldığında büyük bir bölümünün internete tek başına girdiği saptanmıştır. Bu durum ebeveynler açısından kontrol edilmesi güç bir durumu beraberinde getirmektedir. Çocukların özellikle siber zorbalığa karşı ne kadar açık olduklarının önemli bir göstergesidir.

İnternette rahatsız olunan konular televizyondakiyle benzerlik göstermektedir. Spam reklamların fazlalığı ile cinsel ve şiddet içerikleri çocukları en çok rahatsız eden konular olmuştur. Bu veriler ışığında, medya okuryazarlığı kitabında şiddet ve siber zorbalık konularına daha fazla yer verilmesi yerinde bir önlem olacaktır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin televizyonda ve internette şikâyetçi oldukları konuların başında reklamlar gelmektedir. Gerek reklamların niceliği gerekse niteliği açısından rahatsız olunmaktadır. Öğrenciler genellikle televizyonda ve internette çok fazla reklam olduğunu belirtmiştir. İnternette bir yandan spam reklamların fazlalığı öğrencileri rahatsız ederken, öte yandan onların istemedikleri içeriklere maruz kalmalarına da yol açmaktadır.

Medya okuryazarlığı dersine ilişkin bulgular;

Araştırmanın son bölümünde öğrencilerin, medya okuryazarlığı dersine yaklaşımları, dersin kazanımları ve ders araç gereç ve öğretmen yeterliliği konuları hakkında görüşleri alınmıştır. Bununla birlikte öğrencilere ders hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Buna göre genel bulgulara bakacak olursak öğrencilerin %42'si derste kullanılan araç-gereçlerin yeterli olduğunu düşünürken, ders içi etkinlikleri yeterli bulanların oranı %43, dersin işleniş biçimini yeterli bulanların oranı yaklaşık %62, dersin kitabını yeterli bulanların oranı %52, dersin haftalık ders saat süresini yeterli bulmayanların oranı ise yaklaşık %34 civarındadır. Öğrencilerin %52'si dersin 5. ve 6. sınıflarda da verilmesini istemektedir.

Araştırma kapsamında öğrencilerin ders ile ilgili görüş ve önerilerine bakılacak olursa öğrencilerin yaklaşık %44'ü dersin içeriğinin, işleyiş biçiminin ve kitabın içeriğinin daha çok geliştirilmesi gerekliliğine vurgu yapmıştır. Özellikle ders içi uygulamaların artırılması, derste çeşitli medya araçlarının daha etkin kullanılması durumunda öğrenciler açısından dersin daha zevkli bir hal alacağı belirtilmiştir.

Ayrıca medya okuryazarlığının çocuklar tarafından bir zaruret olarak değil de tüm yaşamlarına sirayet etmiş, hayat boyu öğrenme biçimi gibi görülmesi önemlidir. Bu amaçla, öğrencilere medya okuryazarlığının eğlenceli içerik ve aktivitelerle anlatılması önemlidir. Okullarda medya okuryazarlığı şenliği düzenlenmesi ve medya kuruluşlarına ziyaretler gibi onların ilgisini çekebilecek aktivitelerin yapılması, öğrencilerin medya okuryazarlığı ile ilgili daha olumlu tavırlar sergilemesini sağlar. Bu yolla medya okuryazarlığı dersi daha etkin hale gelir.

Bunun yanı sıra, araştırmanın da genelinde görüldüğü gibi ebeveynlerin medya okuryazarlığı konusunda bilgilendirilip farkındalığının artırılmasına ilişkin bir ihtiyaç oluşmuştur. Bunun en etkin yapılabileceği mecra televizyon ekranları olarak görülebilir. Bu konuda ebeveynlere yönelik medya okuryazarlığı ile ilgili çeşitli kamu spotlarının yayımlanması da etkili olabilir.

GRAFİKLER LİSTESİ

İletişim Araçlarını Haftalık Kullanma Düzeyi (Haftalık Saat) 24
Televizyon için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%) 41
Bilgisayar veya Dizüstü Bilgisayar için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%) 44
Tablet bilgisayar için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%) 47
Radyo için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%) 49
Televizyonun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%) 51
Bilgisayar / Tabletin sizin için önem derecesini belirtiniz. (%) 53
Cep telefonunun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%) 55
Radyonun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%) 57
Tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsaydınız aşağıdakilerden hangisini seçerdiniz? (%) 59
Televizyon izler misiniz? (%) 66
Hafta içi günde ortalama ne kadar TV izlersiniz? (%) 67
Hafta sonu günde ortalama ne kadar TV izlersiniz? (%) 69
Hafta içi genel olarak hangi saat dilimlerinde televizyon izlediğinizi belirtiniz. (%) 71
Hafta sonu genel olarak hangi saat dilimlerinde televizyon izlediğinizi belirtiniz. (%) . 73
Neden televizyon izlersiniz? (%) 75
Televizyonda izlemekten en çok hoşlandığınız program türlerini belirtiniz. (%) 77
Televizyonu genelde kimlerle izlersiniz? (%) 79
Televizyon yayınlarında rahatsız olduğunuz konular varsa nelerdir? (%) 81
Radyo dinler misiniz? (%) 84
Hafta içi günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz? (%) 86
Hafta sonu günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz? (%) 88
Radyo yayınlarını hangi iletişim aracı vasıtasıyla dinlersiniz? (%) 90
Neden radyo dinlersiniz? (%) 92
Cep telefonunuz var mı? (%) 95
Hafta içi günde ortalama ne kadar cep telefonunuzu kullanırsınız? (%) 98
Hafta sonu günde ortalama ne kadar cep telefonunuzu kullanırsınız? (%) 100
Telefonunuzda internet bağlantısı var mı? (%) 103
Cep Telefonu Kullanım Amaçları (%) 105
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 106

Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 108
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 110
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 112
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 114
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 116
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 118
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 120
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 122
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 124
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 126
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 128
İnternet kullanıyor musunuz? (%) 131
Hafta içi günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz? (%) 133
Hafta sonu günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz? (%) 135
İnternete nereden erişim sağlıyorsunuz? (%) 138
İnternete hangi araçları kullanarak erişim sağlıyorsunuz? (%) 141
İnternete bağlandığınızda genellikle yanınızda kimler olur? (%) 143
İnternetin sizin için önemini belirtiniz. (%) 145
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 148
Sosyal Medya Kullanım Düzeyi (%) 150
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 151
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 153
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 155
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 157
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 159
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 161
Çevrimiçi Oyun Oynama (%) 163
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 164
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 166
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 168
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 170
İnternette rahatsız olduğunuz konular varsa nelerdir? (%) 172
Medya okuryazarlığı dersini seçmekteki amacınız nedir? (%) 176
Medya okuryazarlığı dersini seçmeseydiniz hangi dersi seçerdiniz? (%) 177
Medya okuryazarlığı dersinde kullanılan araç-gereç yeterlidir. (%) 178
Bu dersi seçmeyen arkadaşlarıma, dersi seçmelerini tavsiye ederim. (%) 180
Bu derste öğrendiklerimi ailemle de paylaşırım. (%) 182
Bu ders yararlı bir derstir. (%) 184
Bu derse ilişkin sınıf içinde yapılan etkinlikler yeterlidir. (%) 186
Bu ders 5. ve 6. sınıflarda da ders olarak alınabilmelidir. (%) 188
Bu ders zevkli ve eğlenceli bir derstir. (%) 190
Bu derste, öğretmenin dersi işleme biçimi yeterlidir. (%) 192
Anne-babaların da medya-okuryazarlığı konusunda bilgilendirilmesi faydalı olur. (%) 194
Anne-babaların da medya-okuryazarlığı konusunda bilgilendirilmesi faydalı olur. (%) 195
Bu dersin ders kitabı yeterlidir. (%) 196
Bu derste öğrendiklerimi, arkadaşlarımla da paylaşırım. (%) 198
Bu ders, TV'deki program tercihlerimde daha seçici davranmamı sağladı. (%) 200
Bu dersin haftalık ders saati yeterli değildir. (%) 202
Bu ders sıkıcıdır. (%) 204
Bu ders, medya araçlarını (TV, radyo, gazete, internet) eleştirel bir gözle incelememi sağladı. (%) 206
Televizyon izleme alışkanlıklarımı kontrol edebilirim. (%) 208
Televizyon yayınlarındaki kurgu ve gerçeği ayırt edebilirim. (%) 210
Medyada yer alan şiddet içerikli görüntüler arkadaşlarımın saldırgan davranışlar göstermesine neden oluyor. (%) 212
Bu dersi alan öğrencilerin, medya içeriğine dair gözlem yeteneklerinin geliştiğini düşünüyorum. (%) 214
Televizyonda sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım. (%) 216
Sosyal medyada sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım. (%) 218
Lütfen Medya Okuryazarlığı dersi ile ilgili varsa beklenti ve önerilerinizi belirtiniz. (%) 220
Güvenirlik Analizi 222
Geçerlilik Analizi 224

TABLOLAR LİSTESİ

Örneklemin İllere Göre Dağılımı 10
Örneklemin İBBS-1 Düzeyine Göre Dağılımı..... 11
Örneklemin Coğrafi Bölgeler Düzeyine Göre Dağılımı 11
Araştırmada Yer Alan Okullar 12
Örneklemin Cinsiyet ve Yaşlarına Göre Dağılımı 13
Öğrencilerin Kardeşi Olma Durumu ve Sayıları..... 13
Öğrencilerin Evinde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı 13
Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı..... 14
Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı..... 14
İletişim Araçlarının Önemli Bulunma Oranlarının Karşılaştırılması (%) 26
Cep Telefonu Kullanım Amaçlarının Karşılaştırılması (%)..... 27
Televizyon için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%) 43
Bilgisayar veya Dizüstü Bilgisayar için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%) 45
Tablet bilgisayar için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%)..... 48
Radyo için uygun olan seçeneği belirtiniz. (%) 50
Televizyonun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%) 52
Bilgisayar / Tabletin sizin için önem derecesini belirtiniz. (%) 54
Cep telefonunun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)..... 56
Radyonun sizin için önem derecesini belirtiniz. (%)..... 58
Tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsaydınız aşağıdakilerden hangisini seçerdiniz? (%) 60
Bu iletişim aracını tercih etmede en önemli nedeniniz nedir? (%) 62
Bu iletişim aracını tercih etmede en önemli nedeniniz nedir? (%) 63
Tek bir iletişim aracı seçmek zorunda kalsaydınız aşağıdakilerden hangisini seçerdiniz? (%) 64
Hafta içi günde ortalama televizyon izleme süresi (Saat) 68
Hafta sonu günde ortalama ne kadar TV izlersiniz? (%)..... 70
Hafta içi genel olarak hangi saat dilimlerinde televizyon izlediğinizi belirtiniz. (%) .. 72
Hafta sonu genel olarak hangi saat dilimlerinde televizyon izlediğinizi belirtiniz. (%) 74
Neden televizyon izlersiniz? (%) 76
Televizyonda izlemekten en çok hoşlandığınız program türlerini belirtiniz. (%) 78
Televizyonu genelde kimlerle izlersiniz? (%)..... 80

Televizyon yayınlarında rahatsız olduğunuz konular varsa nelerdir? (%) 82
Radyo dinler misiniz? (%) 85
Hafta içi günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz? (%) 87
Hafta sonu günde ortalama ne kadar radyo dinlersiniz? (%) 89
Radyo yayınlarını hangi iletişim aracı vasıtasıyla dinlersiniz? (%) 91
Cep telefonunuz var mı? (%) 96
Cep telefonunuz var mı? (%) 97
Hafta içi günde ortalama ne kadar cep telefonunuzu kullanırsınız? (%) 99
Hafta sonu günde ortalama ne kadar cep telefonunuzu kullanırsınız? (%) 101
Telefonunuzda internet bağlantısı var mı? (%) 104
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 107
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 109
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 111
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 113
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 115
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 117
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 119
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 121
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 123
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 125
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 127
Hangi amaçla ve ne sıklıkta cep telefonu kullandığınızı belirtiniz. (%) 129
İnternet kullanıyor musunuz? (%) 132
Hafta içi günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz? (%) 134
Hafta sonu günde ortalama ne kadar internet kullanıyorsunuz? (%) 136
İnternete nereden erişim sağlıyorsunuz? (%) 139
İnternete hangi araçları kullanarak erişim sağlıyorsunuz? (%) 142
İnternete bağlandığınızda genellikle yanınızda kimler olur? (%) 144
İnternetin sizin için önemini belirtiniz. (%) 146
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 149
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 152
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 154
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 156
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 158
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 160
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 162
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 165
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 167
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 169
İnterneti hangi amaçla ve ne sıklıkla kullandığınızı belirtiniz. (%) 171
Medya okuryazarlığı dersinde kullanılan araç-gereç yeterlidir. (%) 179
Bu dersi seçmeyen arkadaşlarıma, dersi seçmelerini tavsiye ederim. (%) 181
Bu derste öğrendiklerimi ailemle de paylaşırım. (%) 183
Bu ders yararlı bir derstir. (%) 185
Bu derse ilişkin sınıf içinde yapılan etkinlikler yeterlidir. (%) 187
Bu ders 5. ve 6. sınıflarda da ders olarak alınabilmelidir. (%) 189
Bu ders zevkli ve eğlenceli bir derstir. (%) 191
Bu derste, öğretmenin dersi işleme biçimi yeterlidir. (%) 193
Bu dersin ders kitabı yeterlidir. (%) 197
Bu derste öğrendiklerimi, arkadaşlarımla da paylaşırım. (%) 199
Bu ders, TV'deki program tercihlerimde daha seçici davranmamı sağladı. (%) 201
Bu dersin haftalık ders saati yeterli değildir. (%) 203
Bu ders sıkıcıdır. (%) 205
Bu ders, medya araçlarını (TV, radyo, gazete, internet) eleştirel bir gözle incelememi sağladı. (%) 207
Televizyon izleme alışkanlıklarımı kontrol edebilirim. (%) 209
Televizyon yayınlarındaki kurgu ve gerçeği ayırt edebilirim. (%) 211
Medyada yer alan şiddet içerikli görüntüler arkadaşlarımın saldırgan davranışlar göstermesine neden oluyor. (%) 213
Bu dersi alan öğrencilerin, medya içeriğine dair gözlem yeteneklerinin geliştiğini düşünüyorum. (%) 215
Televizyonda sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım. (%) 217
Sosyal medyada sunulan bilgilerin doğruluğunu sorgularım. (%) 219
Faktör Yeterliliği Testi 224
Faktörlerin Açıklama Oranı 224

KAYNAKÇA

Altun, A. (2009). Eğitim bilim açısından seçmeli medya okuryazarlığı dersi programına eleştirel bir yaklaşım. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *10*(3), 97-109.

- (2010). Kanada'daki Medya Okuryazarlığı Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Avcı, İ. B. (2015). Turkey rethinking the education of media literacy in Turkey: Problems and solution offers. *Global Journal on Humanities and Social Sciences*, *1*(1).

Baştürk Akca, E., Sayımer, İ., Balaban Salı, J., & Ergün Başak, B. (2014). Okulda siber zorbalığın nedenleri, türleri ve medya okuryazarlığı eğitiminin önleyici çalışmalardaki yeri.

Bostancı, M. ve Ulusoy, A. (2014). Çocuklarda Sosyal Medya Kullanımı ve Ebeveyn rolü. The Journal of Academic Social Science Studies. Number: 28 , p. 559-572, Autumn II

Buckingham, D., Banaji, S., Carr, D., Cranmer, S., & Willett, R. (2005). The media literacy of children and young people: A review of the research literature.

Çakmak, E. (2013). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında Medya Okuryazarlığı Eğitimi1. *Journal of Theory and Practice in Education*, *9*(2), 152-170.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2009). Bilgi toplumu istatistikleri. *Bilgi toplumu stratejisi (2006-2010)*.

Doğan, A. (2013). 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı. 1. Türkiye ve Çocuk Medya Kongresi, İstanbul 14 Kasım 2013

Erdur-Baker, Ö. (2013). Görünümleri ve İlgili Değişkenleriyle Siber Zorba ve Siber Kurbanlar. 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı 277.

Erdur-Baker, Ö. (2010). Cyberbullying and its correlation to traditional bullying, gender and frequent and risky usage of internet-mediated communication tools. New Media Society, 12, 109-125.

Gündüz-Kalan, Ö. (2010). "Medya Okuryazarlığı ve Okul Öncesi Çocuk: Ebeveynlerin Medya Okuryazarlığı Bilinci Üzerine Bir Araştırma", İletişim Fakültesi Dergisi, S. 39, s. 59-73.

Gül, A. A. (2013). Avrupa Birliği'nde Medya Okuryazarlığı: Düzenleme ve Çalışmalarda Gözlemlenen Eğilimler. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, *3*(10).

Gömleksiz, M. N., & Duman, B. (2013). Medya Okuryazarlığı Dersi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğrenci ve Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, *8*(9).

Hobbs, R. (2004). Medya okuryazarlığı hareketinde yedi büyük tartışma. *Bağlı, M. T, çev*, 122-140.

Hobbs, R., & Jensen, A. (2009). The past, present, and future of media literacy education. *The Journal of Media Literacy Education*, *1*(1).

İnan, T. Medya Okuryazarlığı: Ortaokul Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Televizyon ve İnternete İlişkin Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi Cilt: 7 Sayı: 35 Volume: 7 Issue: 35

İşler, A. Ş. (2002). Günümüzde Görsel Okuryazarlık ve Görsel Okuryazarlık Eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Jusoff, K., & Sahimi, N. N. (2009). Television and media literacy in young children: Issues and effects in early childhood. *International Education Studies*,*2*(3), p151.

Kalkınma Bakanlığı. (2015). Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı 2015-2018

Kellner, D., & Share, J. (2005). Toward critical media literacy: Core concepts, debates, organizations, and policy. *Discourse: studies in the cultural politics of education*, *26*(3), 369-386.

Kurt, A., & Kürüm, D. (2010). Medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme arasındaki ilişki: Kavramsal bir bakış. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 20-34.

Lenhart, A., Purcell, K., Smith, A., & Zickuhr, K. (2010). Social Media & Mobile Internet Use among Teens and Young Adults. Millennials. *Pew Internet & American Life Project*.

Livingstone, S., & Haddon, L. (2009). EU Kids Online. *Zeitschrift Für Psychologie/Journal of Psychology*, *217*(4), 236.

OFCOM. (2014). Children and Parents: Media Use and Attitudes Report

Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). ÖĞRENCİLERİN TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARI, Ankara.

Murray, J. P. (2003). The violent face of television: 50 years of research and controversy. *The Faces of Televisual Media: Teaching, Violence, Selling to Children*, 143-160.

O'Keeffe, G. S., Pearson, K. C. (2011) The Impact of Social Media on Children, Adolescents, and Families, Pediatrics, Cilt. 127, s: 800-801

Özdemir, M., & Akar, F. (2011). Lise öğrencilerinin siber-zorbalığa ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, *4*(4), 605-626.

Özsöz, S. T. (2011). Postmodernizm ve Tüketim kültürü, Sosyoloji Notları Dergisi, Ekim 2011, 15-17

Pembecioğlu, N. (2013). Gelecek Kurguları ve Medya Algıları. 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı, 397-429

Petrakı, E. (2013) Social Media Effects Among Primary School Children, University of Amsterdam, http://www.gezondeschool.nl/object_binary/o16822_130527Socialmedia-effects-among-primary-school-children.pdf

SAVCI, İ. (1999). Toplumsal Cinsiyet ve Teknoloji. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *54*(01).

Şahin, M., Sarı, S. V., Özer, Ö., & Er, S. H. (2010). Lise öğrencilerinin siber zorba davranışlarda bulunma ve maruz kalma durumlarına ilişkin görüşleri.*SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *21*, 257-27
TİAK A.Ş. (2015). İzlenme Oranları Mayıs Ayı Raporu

TÜİK. (2013). 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı Ve Medya. 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı, 433-444